

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Aneta Krulcová

**Aktuální otázky legalizace výnosů z trestné
činnosti**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jiří Krupička, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 10. 4. 2022

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 257 633 znaků včetně mezer.

V Praze dne 10. dubna 2022

Aneta Krulcová

Děkuji tímto JUDr. Jiřímu Krupičkovi, Ph.D. za vstřícné vedení diplomové práce, cenné rady a připomínky.

Dále děkuji své rodině a přátelům za podporu a trpělivost po celou dobu mého studia.

Obsah

Úvod	6
1. Představení fenoménu praní špinavých peněz	12
1.1. <i>Praní špinavých peněz či legalizace výnosů z trestné činnosti?</i>	12
1.2. <i>Současné trendy v oblasti praní špinavých peněz v praktických souvislostech</i>	16
1.2.1. Od prádelen ke kryptoměně	16
1.2.2. Boj proti praní špinavých peněz v České republice	20
2. Právní rámec boje proti praní peněz	23
2.1. <i>Praní špinavých peněz optikou českého trestního zákoníku</i>	24
2.1.1. Objektivní stránka	26
2.1.2. Subjekt	29
2.1.3. Subjektivní stránka	29
2.1.4. Objekt	31
2.1.5. Výnos z trestné činnosti	34
2.2. <i>Potírání praní špinavých peněz na mezinárodní úrovni</i>	37
2.2.1. Opatření proti praní peněz Organizace spojených národů	37
2.2.2. Role Rady Evropy v boji proti praní peněz.....	38
2.2.3. Významní mezinárodní aktéři	40
2.3. <i>Boj s praním špinavých peněz v právu Evropské unie</i>	42
2.3.1. AML Směrnice	42
2.3.2. Regulační rámec pro minimalizaci rizik praní peněz Evropské unie.....	44
3. Aktuální otázky vážící se ke skutkové podstatě trestného činu praní peněz	48
3.1. <i>Samopraní jako cesta k efektivnímu potírání praní špinavých peněz</i>	48
3.1.1. Doktrinální a judikatorní pojetí samopraní	48
3.1.2. Vývoj percepce samopraní v mezinárodním kontextu	53
3.1.3. Proč stíhat samopraní? Závěr k samopraní a návrhy <i>de lege ferenda</i>	55
3.2. <i>Sloučení legalizace výnosů z trestné činnosti s trestným činem podílnictví</i>	58

3.2.1.	Ke genezi trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti	58
3.2.2.	Podílnictví jako mateřská skutková podstata praní peněz	60
3.2.3.	Co mají praní peněz a podílnictví společného?	64
3.2.4.	Závěr k otázce sloučení praní peněz s podílnictvím a úvahy <i>de lege ferenda</i> .	65
4.	Trend rozšířené konfiskace	67
4.1.	<i>Role odčerpávání výnosů z trestné činnosti v boji proti praní špinavých peněz .....</i>	<i>67</i>
4.2.	<i>Jak je odčerpávání výnosů z trestné činnosti zajišťováno? .....</i>	<i>69</i>
4.3.	<i>Co je tzv. rozšířená konfiskace a kde se v českém trestním zákoníku vzala? .....</i>	<i>71</i>
4.4.	<i>Proč je institut rozšířené konfiskace kontroverzní? .....</i>	<i>77</i>
4.4.1.	Oslabení principu presumpce nevinny	80
4.4.2.	Dochází k přenesení důkazního břemene?	83
4.4.3.	Další námitky odborné veřejnosti	87
4.5.	<i>Rozšířené propadnutí věci v Německu.....</i>	<i>90</i>
4.6.	<i>Závěr k trendu rozšířené konfiskace a úvahy de lege ferenda .....</i>	<i>95</i>
	Závěr	101
	Seznam použitých zdrojů.....	106
	Příloha č. 1	120
	Příloha č. 2	124
	Abstrakt.....	127
	Abstract	129

Úvod

Diplomová práce se zabývá fenoménem legalizace výnosů z trestné činnosti, populárně nazývaným také jako praní (špinavých) peněz, a dílčími aspekty boje proti němu. Praní peněz spočívá v nezákonném jednání, kterým má být zastřen kriminální původ majetkového prospěchu a vytvořeno zdání, že se jedná o legálně nabytý příjem.¹ Propráním nezákonných zisků zároveň dochází k zametení stop trestné činnosti, kterou byl získán.² Legalizačním procesem však nedochází k reálnému očištění kriminálních zisků a tyto se tak nestanou skutečně „čistými“, nýbrž cílem a důsledkem proprání je vytvoření pouhého zdání jejich zákonného původu, což má řadu negativních konsekvencí pro celou společnost. K praní peněz přitom dochází v návaznosti na zpravidla všechny trestné činy vytvářející zisk³ a umožňuje zužitkování trestné činnosti a kořistění na ní. Problematika praní peněz je proto úzce spjata s jinou závažnou kriminalitou, zejména organizovaným zločinem či financováním terorismu, kdy slouží jako „stimulátor“ takové základní kriminality.⁴ S ohledem na všechny tyto souvislosti se praní peněz kvalifikovalo na jeden z nejpálčivějších a nejzávažnějších globálních kriminálních fenoménů.

Propírači přitom legalizační praktiky a metody neustále aktualizují. Ty se proto v posledních letech vyvinuly ve vysoce rozvinutá a rafinovaná transnacionální schémata využívající nejnovějších poznatků z oblasti moderních technologií a skulin v AML⁵ regulacích jednotlivých států. S tím pak souvisí nově zaváděné právní koncepce a instituty, jež mají docílit efektivnějšího potírání praní peněz a posílit stávající právní úpravu zaměřenou proti němu. Byť se právní rámec boje s praním peněz v reakci na praxi neustále dynamicky vyvíjí, je přesto velmi náročné zajistit, aby právní instrumenty adekvátně a včasně reagovaly na kreativitu a důmyslnost propíračů. Právě s ohledem na vysokou míru sofistikovanosti užívaných propíracích metod a nesnadnost jejich odhalování ze stran orgánů

---

¹ TVRDÝ, Jiří. *Právo proti praní peněz a financování terorismu* [online]. In Ad Notam 6/2008. s. 193. [cit. 5.2.2022]. Dostupné z online právního informačního systému Beck-online.

² Trestné činy, z nichž kriminální zisk pochází a v návaznosti na něž dochází k legalizaci výnosů, jsou nazývány jako tzv. predikativní, hlavní, předcházející či základní trestné činy. Blíže viz kapitola 2.1. této práce.

³ Viz <https://www.fatf-gafi.org/faq/moneylaundering/>. [cit. 5.2.2022].

⁴ MUSIL, Jan. *Praní peněz a české trestní právo* [online]. In Trestní právo 4/97. [cit. 5.2.2022]. Dostupné v online právním informačním systému ASPI.

⁵ Zkratka pochází z anglického *anti-money laundering* a zpravidla je takto označována národní i nadnárodní právní regulace, jež se zaměřuje proti praní peněz.

činných v trestním řízení lze praní peněz označit za závažný celospolečenský problém, jež se stal v posledních letech jednou z priorit zákonodárců nejen v národním, ale i nadnárodním kontextu.

Předmět práce

Praktické souvislosti legalizačních praktik a jejich právní úprava představuje složitou, komplexní a dynamicky se rozvíjející problematiku. Tyto její charakteristické prvky činí témata týkající se praní peněz neatraktivní a lze tak v českém prostředí shledat nedostatek odborných publikací, jež by se praním peněz zabývaly podrobněji. Ambicí diplomové práce je proto přispět k lepšímu porozumění a pochopení tohoto fenoménu.

Byť se práce soustředí na promítnutí jevu praní peněz do systému trestního práva hmotného, jejím cílem není poskytnout komplexní rozbor trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti, všech jeho skutkových podstat či systému jeho trestání. Primárně si práce klade za cíl podrobněji rozebrat poslední legislativní novinky v rovině trestního práva hmotného, zhodnotit, zda tyto představují vhodné insentivy k zajištění efektivnějšího potírání legalizační kriminality a posoudit úskalí s nimi spojená.

Diplomová práce je členěna do čtyř částí. Práci lze však dále neformálně dělit na dva hlavní okruhy. První okruh, jež z hlediska formálního členění zahrnuje část první (*Představení fenoménu praní peněz*) a část druhou (*Právní úprava praní peněz*), si klade za cíl poskytnout komplexní náhled na problematiku praní peněz. Účelem těchto částí je proto seznámit čtenáře se základními rysy charakteristickými pro praní peněz, nastínit praktický kontext, v němž se praní peněz uplatňuje a představit právní úpravu zaměřenou proti praní peněz s důrazem na trestněprávní instrumenty. Druhý hlavní okruh, jež je reprezentován částí třetí (*Aktuální vývoj skutkové podstaty praní peněz*) a částí čtvrtou (*Trend rozšířené konfiskace*), je ústřední pasáží diplomové práce. Jak práce ukáže, fenomén praní peněz vykazuje celou řadu problematických aspektů. V jejích závěrečných částech se tak práce zaměřuje na aktuální otázky nauky trestního práva, jež vyvstaly do popředí pozornosti tuzemské i světové právní doktríny a legislativy v posledním pětiletí. Jedná se o otázky, jež jsou odbornou veřejností považovány za nejvíce problematické či sporné a jež vznikly v souvislosti s častými legislativními změnami, kterým právní úprava zaměřená proti praní peněz podléhá. Současně však autorka této práce právě tyto otázky považuje za klíčové z hlediska zajištění efektivity potírání této kriminality a mají proto nanejvýš praktický význam v oblasti boje proti praní peněz.

Struktura práce

Cílem **první části diplomové práce** (*Představení fenoménu praní špinavých peněz*) je uvést čtenáře do problematiky praní peněz, jeho významu a praktických východisek. Z počátku práce je nanejvýš vhodné vysvětlit terminologické nejasnosti, jež se v oblasti praní peněz vyskytují. První kapitola práce (*Praní špinavých peněz či legalizace výnosů z trestné činnosti?*) si proto klade otázku, zda pojmy *legalizace výnosů z trestné činnosti* a *praní (špinavých) peněz* jsou oba správnými označeními a v této souvislosti objasňuje rozsah uplatnění a původ těchto pojmosloví. Tento úsek práce obsahuje také stručný exkurz do historie praní peněz.

Druhá kapitola práce (*Současné trendy v oblasti praní špinavých peněz v praktických souvislostech*) představuje jednotlivé fáze propíracího cyklu, jak se uplatňují v praxi, a poukazuje na vývoj legalizačních metod od tradičních jednodušších tuzemských až po moderní vysoce sofistikovaná *offshore* propírací schémata. V závěru této kapitoly jsou doposud představené poznatky o praní peněz zasazeny do tuzemského kontextu, když práce čtenáři představuje podoby praní peněz nejčastěji se v praxi vyskytující v České republice a poukazuje na to, jakou roli hraje praní peněz v tuzemsku.

Praní peněz je problematikou relevantní zejména v systému trestního práva hmotného, jež toto jednání kriminalizuje v rámci trestných činů legalizace výnosů z trestné činnosti a legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti zakotvených v ustanoveních § 216 a 217 zvláštní části trestního zákoníku⁶. Praní peněz má však zároveň mnoho dalších souvislostí a promítá se do vícero oblastí života společnosti. S ohledem na jeho komplexnost jej proto lze označit za jev meziodvětvový, když jeho právní úpravu lze shledat také kupříkladu v právu finančním, obchodním, evropském či mezinárodním.

Druhá část diplomové práce poskytuje přehled klíčových právních instrumentů z různých právních oblastí, neboť i tyto bezprostředně souvisí s účinným potíráním praní peněz, když významně přispívají k jeho odhalování či předcházení. Jednotlivé kapitoly druhé části se nicméně s ohledem na zaměření diplomové práce soustředí na tuzemskou trestněprávní úpravu, jakož i instrumenty mezinárodního práva a práva Evropské unie, které bezprostředně určily podobu současného trestněprávního rámce boje proti praní peněz v České republice.

V první kapitole druhé části (*Praní špinavých peněz optikou českého trestního zákoníku*) je praní peněz představeno jako tzv. navazující trestná činnost a objasněno jeho postavení v systému trestního práva hmotného. Hluběji se pak práce věnuje rozboru jednotlivých znaků

---

⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**trestní zákoník**“).

skutkové podstaty trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti a upozorňuje na neshody, jež ohledně nich panují mezi odbornou veřejností. Následující kapitoly (*Potírání praní špinavých peněz na mezinárodní úrovni; Boj s praním špinavých peněz v právu Evropské unie*) pak obsahují shrnutí nejvýznamnějších dokumentů mezinárodního práva a práva Evropské unie, jež měly zásadní dopad na současnou podobu národní právní úpravy. S ohledem na to, že se diplomová práce zaměřuje na aktuální otázky boje proti praní peněz se jedna z podkapitol této části ve stručnosti věnuje také postavení FATF/GAFI (*Financial Action Task Force/ Groupe d'action financière*) a Výboru expertů MONEYVAL jako významných mezinárodních aktérů, jež svou činností v posledních desetiletích ve značné míře ovlivňují podobu AML práva a strategií dotčených zemí.

Tuzemská právní úprava kriminalizace praní peněz prošla od roku 1992 bouřlivým rozvojem. Je tedy nezbytné si v této práci také položit otázku, zda tento překotný vývoj skutečně přispívá k účinnějšímu potírání legalizační kriminality. **Třetí část diplomové práce** (*Aktuální otázky vážící se ke skutkové podstatě trestného činu praní peněz*) proto adresuje dvě vybrané aktuální otázky týkající se vymezení skutkové podstaty trestného činu praní peněz.

První kapitola třetí části (*Samopraní jako cesta k efektivnímu potírání praní špinavých peněz*) se věnuje problematice stíhatelnosti tzv. samopraní (*self-money laundering* nebo *self-laundering*), jež se váže k vymezení skutkové podstaty praní peněz. Spočívá v posouzení, zda tatáž osoba může být trestně odpovědná za spáchaný hlavní trestný čin i trestný čin praní peněz, který na předcházející trestnou činnost navazuje, zároveň. Jedná se o právní otázku spornou a zároveň dynamicky se vyvíjející, a to nejen v tuzemském kontextu. Z počátku této kapitoly je čtenáři vysvětleno soudobé pojetí samopraní ze strany zákona, českých soudů i doktríny. V rámci tohoto výkladu je dále žádoucí shrnout, jak je samopraní promítnuto v právních úprav jiných států, jakož i postoj mezinárodních aktérů zabývajících se AML strategiemi. Práce dále odpovídá na otázku, proč je nezbytné souběžnou trestní odpovědnost za hlavní trestnou činnost a samopraní připustit a poukazuje na její význam v boji proti praní peněz vedeném cestou trestní represe.

Druhá vybraná otázka týkající se trestního postihu praní peněz je adresována v kapitole *Sloučení legalizace výnosů z trestné činnosti s trestným činem podílnictví*. V rámci této kapitoly práce nejprve stručně nastiňuje dosavadní vývoj trestního postihu praní peněz od roku 1992 a poukazuje tak na problematiku tzv. mateřské skutkové podstaty praní peněz. Následně se práce zaměřuje na nejaktuálnější otázku v oblasti geneze trestného činu praní peněz – sloučení praní peněz a podílnictví „pod jednu hlavičku“. Tato významná koncepční změna byla zakotvena

v důsledku novelizace z roku 2018⁷ a byla podrobena rozsáhlé kritice ze strany odborné veřejnosti. Práce nejprve stručně komentuje zákonodárcem deklarované důvody této změny a následně zkoumá základní koncepční východiska těchto trestných činů. Následně dochází k závěru, zda byla tato legislativní změna dle názoru autorky práce na místě či nikoli.

Boj proti praní peněz je vedle trestní represe vůči jejím pachatelům dále veden cestou odčerpání výnosů z trestné činnosti, které spočívá v konečném odnětí ilegálně získaného prospěchu prostřednictvím trestních sankcí. Odhalování praní peněz, jakož i hlavní trestné činnosti, a stíhání jejich pachatelů je přitom značně ztíženo, a to s ohledem na to, že praním peněz dochází k zakrytí stop hlavní trestné činnosti a znesnadnění jejího zjištění orgány činnými v trestním řízení. Objasňování trestné činnosti a usvědčování jejích pachatelů proto nemusí být dostatečně účinným nástrojem v boji s praním peněz. Konfiskace ilegálních zisků je proto v současnosti shledávána za vysoce efektivní nástroj k eliminaci propíracích praktik a celosvětovou tendencí je proto nástroje ke konfiskaci výnosů posilovat.

Příkladem takového posílení je institut rozšířené konfiskace, jemuž je dedikována **poslední část diplomové práce** (*Trend rozšířené konfiskace*). Rozšířená konfiskace vychází z přesvědčení, že pokud se obviněný dopustil určitých trestných činů za účelem získání majetkového prospěchu, disponuje pravděpodobně dalším ilegálním majetkem, který je nutné zabavit. Institut rozšířené konfiskace tak umožňuje soudu zabavit i majetek, jež je ziskem kriminálního původu pouze pravděpodobně (pravděpodobné výnosy z trestné činnosti). Česká republika jej do systému českého trestního práva zakotvila v březnu roku 2017⁸ v podobě ochranného opatření zabránění části majetku ve smyslu § 102a trestního zákoníku. Představení institutu rozšířeného zabránění majetku do českého trestního práva doprovázely určité kontroverze, neboť umožňuje soudu zabrat část majetku pouze na základě domněnky, resp. pravděpodobnosti, jejího ilegálního původu. Ze strany odborné veřejnosti jsou tak namítány kolize s celou řadou ústavním pořádkem zaručených práv a základních principů trestního procesu. Jelínek tento institut

---

⁷ Zákon č. 287/2018, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

⁸ Na základě zákona č. 55/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, jež provádí směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/42/EU ze dne 3. dubna 2014 o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii, vyhlášenou v Úředním věstníku EU L 127/39 dne 29. dubna 2014.

označuje za „jedno z nejproblematičtějších ustanovení trestního zákoníku z hlediska záruk a právní jistoty osob, kterým se toto ochranné opatření ukládá“.⁹

Poslední část práce se proto nejprve vyjadřuje k roli odčerpávání výnosů z trestné činnosti v boji proti praní peněz a shrnuje trestněprávní nástroje, jimiž je odčerpávání zajišťováno. Dále je nezbytné čtenáře seznámit s tím, v jakém kontextu se rozšířená konfiskace v českém trestním zákoníku ocitla a jakou podobu v českém právu získala. Kapitola čtvrtá se pak věnuje podrobnému rozboru klíčové otázky, jež v souvislosti s rozšířenou konfiskací vyvstává, tedy zda došlo zakotvením rozšířené konfiskace k oslabení či dokonce popření ústavně zaručených zásad trestního procesu. Pro tyto účely práce zkoumá naplnění různých trestněprávních principů při aplikaci tohoto ochranného opatření, jejichž oslabení je odbornou veřejností namítáno. Zvýšená pozornost je přitom věnována zachování principu presumpce neviny, jakož i otázce, zda dochází k přesunutí důkazního břemena na obviněného. Za účelem účinného posouzení ústavnosti tuzemského ochranného opatření zabrání části majetku poskytuje diplomová práce komparaci s německým institutem rozšířeného propadnutí věci ve smyslu § 73d německého trestního zákoníku (*Strafgesetzbuch*) ve znění účinném do 1. 7. 2017, za současného zohlednění související judikatury německých soudů, jež by mohl poskytnout vhodné náměty pro *de lege ferenda* úvahy.

---

⁹ Jiří Jelínek a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. aktualizované vydání. Leges. 2020. s. 171.

1. Představení fenoménu praní špinavých peněz

Legalizace výnosů z trestné činnosti (dále jen „**legalizace výnosů**“), jež bývá také tradičně adresována jako praní (špinavých) peněz, představuje „*činnost, která má zastrít nelegální původ majetkového prospěchu a dosáhnout zdání, že se jedná o legálně nabytý příjem*“.¹⁰

Jedná se o fenomén relevantní zejména v oblasti trestního práva hmotného, jež toto jednání kriminalizuje v rámci trestných činů legalizace výnosů z trestné činnosti a legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti zakotvených v ustanoveních § 216 a 217 zvláštní části trestního zákoníku. Legalizaci výnosů lze nicméně v kontextu právní úpravy označit za jev meziodvětvový, jelikož je významně promítnut také v právu finančním, obchodním, evropském či mezinárodním.¹¹ V důsledku toho lze poukázat na několik jeho vymezení. Dle zákonné definice v zákoně č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**AML zákon**“) se jedná o „*jednání sledující zakrytí nezákonného původu jakékoliv ekonomické výhody vyplývající z trestné činnosti s cílem vzbudit zdání, že jde o majetkový prospěch nabytý v souladu se zákonem*“.¹² V kontextu práva Evropské unie je praní peněz neformálně vymezeno „*převod zisků z trestné činnosti na zdánlivě čisté finanční prostředky, obvykle prostřednictvím finančního systému, například zamaskováním zdrojů peněz, změnou jejich formy nebo přesunem financí na místo, kde s menší pravděpodobností upoutají pozornost*“.¹³

1.1. Praní špinavých peněz či legalizace výnosů z trestné činnosti?

Legalizace výnosů z trestné činnosti je slovním spojením příznačným výlučně pro české právní prostředí.¹⁴ V jiných souvislostech mu často konkuruje pojmosloví **praní špinavých peněz**

---

¹⁰ TVRDÝ, Jiří. *Právo proti praní peněz a financování terorismu*. op. cit. s. 193.

¹¹ K právní úpravě legalizace výnosů více v části druhé této práce.

¹² Ustanovení § 3 odst. 1 AML zákona.

¹³ Jedná se o neformální vymezení. Viz *Předcházení zneužívání finančního systému k praní peněz a terorismu* [online]. EUR-Lex, 2021. [cit. 5.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:230804_1. Legislativní definice je zakotvena v čl. 1 odst. 3 konsolidované čtvrté AML Směrnice, jak je definována níže.

¹⁴ Český trestní zákoník i právní předpisy finančního práva pracují výhradně se spojením *legalizace výnosů z trestné činnosti*. Jedinou další národní právní úpravou, která používá obdobné názvosloví, je slovenská. Viz trestný čin *Legalizácia príjmu z trestnej činnosti* ve smyslu ustanovení § 233 zákona č. 300/2005 Z.z., trestný zákon v znení neskorších predpisov.

či **praní peněz**, které bylo do českého kontextu převzato z anglického *money-laundering*. Nadnárodní právní instrumenty pracují výhradně s *praním (špinavých) peněz*, a to včetně evropských právních předpisů. Jiné státy ve svých právních rádech tak činí obdobně, když jejich trestní kodexy zakotvují trestné činy praní špinavých peněz (*money-laundering*, *Geldwäsche*¹⁵ či *Geldwäscherei*¹⁶, *pranie pieniędzy*¹⁷), bělení (*blanchiment*)¹⁸ nebo recyklace (*riciclaggio*)¹⁹. Které z těchto označení je tedy správné?

Přestože je označení legalizace výnosů prosazováno českou zákonnou úpravou, má zavádějící konotace, jelikož pojem legalizace již v českém právním řádu své místo má a nese zcela jiný význam (a to ověření pravosti podpisu ve smyslu zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu, ve znění pozdějších předpisů). Užitím pojmu legalizace v názvu trestného činu také může vyvolat mylný dojem, že procesem legalizace výnosů se tyto v důsledku stanou zákonnými.²⁰ Pro tuto kriminální činnost je však typické, že nehledě na to, kolikrát bude ilegální zisk proprán, nikdy nebude „čistý“, nýbrž cílem a důsledkem tohoto procesu je pouhé vytvoření iluze jejich legálnosti, jak stanovuje Madinger.²¹ Jak se tedy slovní spojení legalizace výnosů v českém kontextu vyskytlo? Poprvé bylo do českého právního řádu zahrnuto zákonem č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Jeho důvodová zpráva však neposkytuje žádná vodítka, proč jej upřednostnila. Zpráva naopak zdůrazňuje, že se jedná, a to i z hlediska užitého

---

¹⁵ § 261 německého *Strafgesetzbuch*.

¹⁶ § 165 rakouského *Strafgesetzbuch* nebo čl. 305bis švýcarského *Strafgesetzbuch*.

¹⁷ Čl. 299 polského *Kodeks karny*.

¹⁸ Čl. 324 francouzského *De la loi pénal*.

¹⁹ Čl. 648 bis italského *Codice penale*.

²⁰ Podobně také PELC, Vladimír. *Praní peněz v právu Evropské unie a české trestní právo*. In JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky*. Praha: Leges, 2015. Teoretik. s. 174.

²¹ MADINGER, John. *Money Laundering: A Guide for Criminal Investigators* [online]. 3rd ed. Boca Raton, Fla: CRC Press, 2012. s. 5. [cit. 20.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: https://books.google.cz/books?hl=en&lr=&id=Hs_7zzPzp4IC&oi=fnd&pg=PP1&dq=related:MT3OwfnINFUJ:scholar.google.com/&ots=2na9xdymcP&sig=rveabSj1xoZEheItTFD901BJW3A&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false.; Obdobně také PELC, Vladimír. *Odповідність правничих осіб за тrestний чин прані пенєз*. In JELÍNEK, Jiří. *Trestní odpovědnost právníků v České republice - bilance a perspektivy*. Praha: Leges, 2013. Teoretik. s. 202.

pojmosloví, o implementaci Štrasburské úmluvy²² a první AML Směrnice²³, které jej neznají a pracují s pojmem praní peněz. Zároveň dává důvodová zpráva pojem legalizace do uvozovek, což spíše značí nejednoznačnost tohoto pojmu. Důvodová zpráva k AML zákonu také označuje Štrasburskou úmluvu za inspiraci při jeho užití. Tato úmluva nicméně s pojmem legalizace výnosů nejen nepracuje, ale naopak ve svém čl. 26 užívá pojmu legalizace ve vztahu k již výše zmíněnému ověřování podpisů v oblasti správního práva. Důvod preference označení legalizace výnosů oproti v té době tradičnímu označení *praní špinavých peněz* v českém právním řádu je proto nejasný.

Praní špinavých peněz je nicméně mezinárodně užívané a, přestože jej české právo nezná, je českou odbornou veřejností akceptované či dokonce upřednostňované.²⁴ Toto slovní spojení se může jevit jako nespisovné, přesto však se dle názoru autorky této práce, jako i jiných autorů,²⁵ jedná o pojmenování vhodnější a výstižnější. Jak uvádí Robinson, *praní „dokonale vystihuje, co se odehrává: ilegální, nebo špinavé, peníze procházejí cyklem transakcí a na druhé straně z něj vycházejí jako legální, nebo čisté, peníze. Jinými slovy, všechny stopy jejich nezákonnosti jsou zametené řadou převodů a obchodů tak, že tytéž prostředky se jeví jako zákonné.“*²⁶ Lidový pojem *špinavé* odkazuje na kriminální, a tedy „nečestný“, původ peněz, praním pak dochází k odstranění stop jejich ilegálnosti. Finanční analytický útvar Ministerstva financí České republiky (předchůdce současného Finančního analytického úřadu) však poukazuje na nedostatek tohoto pojmosloví, když v praxi výnosem z trestné činnosti jsou kromě peněžních prostředků

---

²² Jak je definována v podkapitole 2.2.2. této práce.

²³ Jak je definována v podkapitole 2.3.1. této práce.

²⁴ DVOŘÁK, Vratislav a kol. *Výnosy z trestné činnosti*. Praha: Scientia, 2010. s. 74-75.; PELC, Vladimír. *Praní peněz v právu Evropské unie a české trestní právo*. op. cit. s. 174.; VONDRÁČKOVÁ, Aneta. *Boj proti praní peněz v EU*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2016. Prameny a nové proudy právní vědy. s. 15-16.; Nebo Důvodová zpráva k AML zákonu.

²⁵ Například PELC, Vladimír. *Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní peněz*. op. cit. s. 202.; Nebo PELC, Vladimír. *Praní peněz v právu Evropské unie a české trestní právo*. op. cit. s. 174.

²⁶ ROBINSON, Jeffrey. *The laundrymen: Inside the World's Third Largest Business* [online]. New York: Arcade Pub, 1996. s. 9. [cit. 20.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.overdrive.com/media/1892506/the-laundrymen>.

i například nemovité věci či cenné papíry, a praní špinavých peněz je tak označením tyto kategorie nereflektujícím.²⁷

Označení praní špinavých peněz také vychází z kontextu jeho zrodu, jež je spatřován ve 20. a 30. letech ve Spojených státech amerických, tedy v americké prohibiční éře. V čele osobností, které v období prohibice v USA generovali ze zákazu produkce a distribuce alkoholu nesmírně vysoké ilegální zisky, figuroval Al Capone. Ten využíval k zastření jejich původu své sítě prádelen, když mísil nezákonné výtěžky s legálními zisky z těchto *laundromats*.²⁸ Po Al Caponeho uvěznění za daňové delikty začal využívat sofistikovanější metody jeho nástupce Meyer Lansky, který byl průkopníkem tzv. *offshore*²⁹ legalizačních aktivit, když do zastíracích schémat zahrnul švýcarské banky a zneužíval jurisdikce států jako jsou Kuba či Bahamy.³⁰ Označení praní špinavých peněz jako takové se pak poprvé objevilo v tisku v roce 1973 ve spojitosti s kauzou Watergate a financováním s ní spojené kriminality z ilegálních zdrojů za participace tehdejšího amerického prezidenta Nixona.³¹

Odpovědí na otázku vytyčenou na začátku této podkapitoly proto je, že lze používat jak označení legalizace výnosů, tak praní (špinavých) peněz. První z nich vychází ze znění českých právních předpisů, druhé je pak preferováno v nadnárodním kontextu. Odborná literatura se domnívá obdobně, když Dvořák uvádí, že jak praní, tak legalizace výnosů jsou „*činnosti, kterými se pachatelé snaží zakrýt zločinné zdroje a vytvořit zdání legální identity nezákonného zdroje výnosu, vzbuzující dojem zákonného nabytí.*“³² Obě pojmenování tak ve svém jádru označují činnost vykazující tři klíčové charakteristiky: (i) přeměna výnosů na jinou formu (*conversion*), např. z peněžních prostředků na nemovitou věc, (ii) zatajení kriminálního původu

---

²⁷ FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR MINISTERSTVA FINANCÍ ČR. *Historie a základní charakteristika boje proti praní špinavých peněz v České republice* [online]. s. 1. [cit. 20.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.mfcr.cz/cs/archiv/agenda-financniho-analytickeho-utvaru/zakladni-informace>.

²⁸ STESENS, Guy. *Money laundering: a new international law enforcement model*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. Cambridge studies in international and comparative law. s. 82.

²⁹ *Offshore* legalizace výnosů adresuje případy praní špinavých peněz, kdy je proces praní realizován na území jiného státu než toho, na němž byla spáchána předcházející kriminální činnost a tedy generován ilegální zisk.

³⁰ ROBINSON, Jeffrey. *The laundrymen*. op. cit. s. 10-12.

³¹ Tamtéž. s. 12-13.; LIŠKA, Petr. *Praní špinavých peněz v České republice*. Praha: Radix, 1997. s. 6.

³² DVOŘÁK, Vratislav a kol. *Výnosy z trestné činnosti*. op. cit. s. 74-75.

a vlastnictví (*concealment*), (iii) vytvoření iluze legálnosti původu či vlastnictví (*creation*).³³ V kontextu platné trestněprávní úpravy je však nezbytné upozornit na skutečnost, že s účinností zákona č. 287/2018, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (dále jen „**novelizační zákon z roku 2018**“) došlo k významnému rozšíření skutkové podstaty legalizace výnosů z trestné činnosti v trestním zákoníku, a to na základě sloučení s trestným činem podílnictví, o čemž pojednává kapitola 3.2. diplomové práce.³⁴

1.2. Současné trendy v oblasti praní špinavých peněz v praktických souvislostech

1.2.1. Od prádelen ke kryptoměně

Jak bylo rozebráno v úvodu této diplomové práce, počátky fenoménu praní špinavých peněz stály na zastíracích účetních operacích a konceptu mísení kriminálních výtěžků se zisky ze zákonného podnikání. Na začátku tedy figurovaly jednodušší tuzemské metody praní špinavých peněz, které se však v průběhu jednoho století vyvinuly ve vysoce sofistikovaná transnacionální schémata využívající nejnovějších poznatků z oblasti moderních technologií a skulin v AML regulaci jiných států.

Teorie³⁵ nicméně zastává názor, že legalizační proces, respektive cyklus, obecně probíhá ve třech stádiích – umístění, vrstvení a integrace. Liška³⁶ po vzoru Robinsona³⁷ používá označení ještě bližší pojmosloví praní špinavých peněz – a to *namáčení, namydlení a ždímání*.

---

³³ GILMORE, William C. *International Efforts to Combat Money Laundering*. Cambridge International Documents Series, vol. 4. Cambridge : Grotius Publications, 1992. s. X. citován viz NOVÁKOVÁ, Jana, BÍLKOVÁ, Veronika a ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Praha: Beck, 2003. Právní instituty. s. 101.

³⁴ Ustanovení § 214 trestního zákoníku, do 1. února 2019 upravující trestný čin podílnictví, byl vtělen do odstavce prvního § 216 trestního zákoníku, zakotvující trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti.

³⁵ DVOŘÁK, Vratislav a kol. *Výnosy z trestné činnosti*. op. cit. s. 77.; LIŠKA, Petr. *Praní špinavých peněz v České republice*. op. cit. s. 8-19.; ROBINSON, Jeffrey. *The laundrymen*. op. cit. s. 18.; BUDKA, Ivan, DVOŘÁK, Vratislav, ZIMMEL, Vladimír. *Zisk produkováný organizovaným zločinem, jeho legalizace a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti* [online]. In Kriminální č. 4/2000. [cit. 6.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.mvcr.cz/clanek/kriminální-728588.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>.; UNODC. *The Money-Laundering Cycle* [online]. [cit. 26.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/overview.html>.

³⁶ LIŠKA, Petr. *Praní špinavých peněz v České republice*. op. cit. s. 8-19.

³⁷ ROBINSON, Jeffrey. *The laundrymen*. op. cit. s. 18.

➤ *Umístění (placement)* označuje proces shromáždění a rozmístění výnosů z trestné činnosti, kdy jsou tyto akumulovány a následně odděleny od jejich nezákonného zdroje. Zpravidla v této fázi dochází k zapojení bankovních institucí, a to zejména proto, že kriminální aktivitou jsou často sdružovány prostředky v hotovosti (například při obchodování s drogami) a operace s velkým množstvím hotovostních prostředků budí podezření. Uložení kapitálu na bankovních účtech zároveň umožňuje jeho snadnou manipulaci v rámci bezhotovostního styku a prostředky tak mohou jednoduše překračovat hranice jednotlivých států. Významnou metodou, která je v rámci této vývojové fáze často uplatňována, je tzv. *smurfing*, který se vyvinul v 80. letech na Floridě k obejití oznamovací povinnosti bankovních institucí.³⁸ *Smurfing* spočívá v členění transakcí, kdy jsou hotovostní prostředky vkládány po malých částkách do dispozic bankovních institucí, příp. hotovostně nakupovány šeky, v důsledku čehož jsou prostředky uloženy na mnoha bankovních účtech. Poté dochází k dalším bezhotovostním transferům, kterými je kapitál slučován na menším počtu bankovních účtů. Pro tento mechanismus je klíčové, aby předmětem operací byly finanční prostředky do výše nepodléhající AML regulaci dané jurisdikce, proto musí být takto realizováno velké množství podlimitních transferů, na nichž se participuje například až patnáct osob.³⁹ *Smurfing* však kromě výše uvedené podoby může mít i mnoho dalších variací.

Dalším způsobem realizace stádia umístění je tzv. směšování tržeb, kdy jsou nelegální výnosy zaúčtovány a následně odváděny jako tržby ze zákonné obchodní činnosti (například z podnikání restaurací, barů, reklamních agentur či poradenské činnosti), jako v případě Al Caponeho prádelen.⁴⁰ V legalizační praxi je také využíváno účelově založených fiktivních právnických osob, jež vytváří tržby jen zdánlivě, namísto skutečně legálně provozované obchodní činnosti. Takto nastrčená osoba je v českém prostředí populárně adresována jako tzv. bílý kůň

---

³⁸ LIŠKA, Petr. *Praní špinavých peněz v České republice*. op. cit. s. 10.

³⁹ Často se jedná o odborníky na legalizaci výnosů (*professional money launderers*), jelikož je v tomto případě vyžadována velká míra expertizy, včetně znalosti legislativy jiných států a jejich bankovní praxe.

⁴⁰ BUDKA, Ivan. *Zisk produkováný organizovaným zločinem, jeho legalizace a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti*. op. cit.

a jejím hlavním úkolem, respektive její společnosti, je vydávání faktur na fiktivní obchody. Prostřednictvím nastrčené osoby se realizují hlavní obchody legalizačního schématu, a přestože je založena její právní odpovědnost, z důvodu absence majetku této společnosti nemůže dojít ke zhojení poškozeného.⁴¹

- V propírací fázi zvané *vrstvení* neboli *layering* jsou smývány stopy po zdroji a ilegálním původu výnosů. V tomto stádiu má již kapitál bezhotovostní podobu a stal se součástí bankovního systému, na řadu proto přichází očišťování prostředků a budování jejich zákonné identity, respektive zdání o ní. Tohoto je docíleno řadou na sebe navazujících transakcí, hotovostních či bezhotovostních, sestávající z výběrů, vkladů a převodů mezi různými institucemi i jurisdikcemi. Zpravidla dochází také ke změně formy kapitálu například na nemovitosti, investiční nástroje, drahé kovy nebo starožitnosti. Typické je tedy pro tuto fázi vytvoření chaosu finančních toků, který zamezuje jejich „vystopování“ k trestnému činu a vytvoření dojmu, že byly nabyty z legálního podnikání či výnosem z investic. Na těchto tocích se mohou opět podílet jak skutečně legálně podnikající osoby, tak fiktivní a účelově založené.⁴²
- Etapa *integrace (integration)* nebo repatriace se značí návratem propraného kapitálu jeho skutečnému majiteli a jeho následným užitím v legálním hospodářském oběhu. Uplatňuje se proto označení integrace, jelikož zde setkává kriminální a legální ekonomika.⁴³

---

⁴¹ DVOŘÁK, Vratislav a kol. *Výnosy z trestné činnosti*. op. cit. s. 90.

⁴² BUDKA, Ivan. *Zisk produkováný organizovaným zločinem, jeho legalizace a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti*. op. cit.

⁴³ Tamtéž.

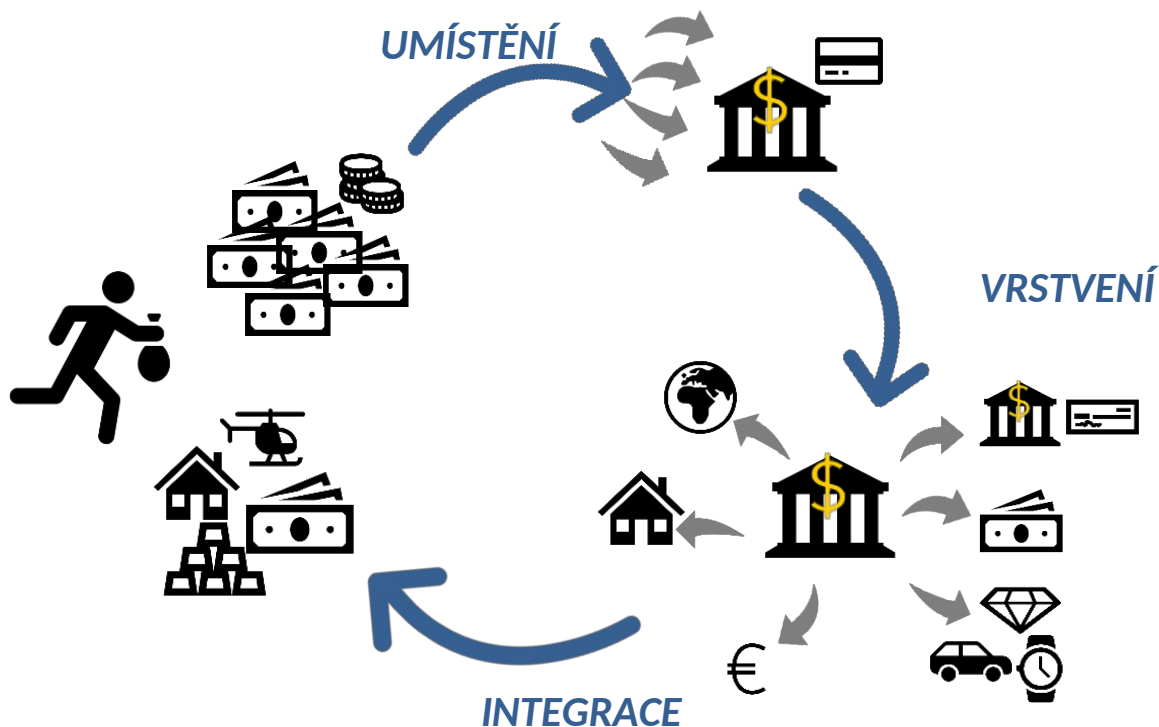

Schéma reflektuje fáze legalizačního cyklu a bylo vytvořeno dne 26. listopadu 2020.

Čím méně prostředků je propíráno, tím je cyklus praní rychlejší a jednodušší.⁴⁴ Operace realizované na začátku propíracího procesu budou zpravidla nést vyšší riziko odhalení, které se bude snižovat s postupným stíráním stop o zdroji kapitálu a rozmazáváním obrazu o jeho identitě. Výše rozebraný modelový cyklus praní špinavý peněz obecně zachycuje podstatu této činnosti a lze jej označit za tradiční.

Dále je možné legalizační aktivity rozlišovat na *onshore* a *offshore*, s ohledem na místo, kde jsou realizovány. Tuzemská (*onshore*) schémata jsou uplatňována v místě, kde byl výnos z trestné činnosti vyprodukován a nepřekračují hranice tohoto státu. Tyto jsou vhodné zejména u legalizace menšího množství prostředků, jelikož podléhají jurisdikci pouze jednoho státu a nesou proto vyšší riziko odhalení. *Offshore* metody pak využívají jurisdikci jiných států, často tzv. daňových rájů z důvodu jejich vstřícné daňové legislativy.⁴⁵ Do transnacionálního praní špinavých peněz jsou dále zahrnovány například země s liberální právní úpravou v oblasti

⁴⁴ ROBINSON, Jeffrey. *The laundrymen*. op. cit. s. 19.

⁴⁵ PAVLÍK, Lukáš. *Onshore legalizace výnosů z trestné činnosti* [online]. 2017. [cit. 26.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.securityoutlines.cz/onshore-legalizace-vynosu-z-trestne-cinnosti/>.

obchodního práva,⁴⁶ poskytující vysokou ochranu bankovního tajemství či s rozvinutým korupčním aparátem včetně například faktického ovládnutí bankovních institucí ku prospěchu organizovaného zločinu.⁴⁷ Dále může těmito zahraničními transfery docházet k financování mezinárodní zločinecké organizace v dané zemi působící.⁴⁸

1.2.2. *Boj proti praní špinavých peněz v České republice*

Legalizace výnosů z trestné činnosti se podílí přibližně 0,2 % na celkové roční kriminalitě v České republice.⁴⁹ Hlavní trestnou činností, na kterou legalizace výnosů navazuje, je nejčastěji podvodné jednání (aktuálním trendem jsou například CEO podvody, *romance scams* či opatření neoprávněného přístupu k online bankovníctví),⁵⁰ daňové a úpadkové trestné činy, korupční činnost, kyberkriminalita a obchod s drogami.⁵¹ Ve vztahu k užívaným legalizačním metodám trenduje využívání virtuálních měn, bankovních účtů založených na falešnou či odcizenou identitu nebo zneužití hotovostních transakcí.⁵² Národní centrála proti organizovanému zločinu (dále jen „NCOZ“) k tomuto také uvádí: „[s] rostoucí ekonomikou ČR a s tím související bonitou domácností a firem jsme zaznamenali rostoucí podíl investičních podvodů, které se týkaly výhodných investičních příležitostí do akcií, dluhopisů, kryptoměn, vzácných kovů, slibujících

---

⁴⁶ Tyto země umožňují snadné zakládání tzv. skořápkových společností (*shell companies*) a případně provádění transakcí v rámci skupiny obchodních společností.

⁴⁷ LIŠKA, Petr. *Praní špinavých peněz v České republice*. op. cit. s. 12.

⁴⁸ BUDKA, Ivan. *Zisk produkováný organizovaným zločinem, jeho legalizace a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti*. op. cit.

⁴⁹ Důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu z roku 2018. s. 18.

⁵⁰ Za CEO podvod je označováno jednání, při němž se pachatel platby vydává za manažera určité společnosti a žádá o učinění platby ve prospěch této společnosti na jím zasláný bankovní účet. Při *romance scam* dochází k využití seznamovacích webových stránek a předstírání milostného vztahu, po němž následuje prosba o zaslání finančních prostředků z důvodu tíživé situace. Blíže viz FAÚ. *Výroční zpráva Finančního analytického úřadu za rok 2019* [online]. 2019. s. 5. [cit. 28.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.financnianalytickyurad.cz/vyrocnizpravy.html>.

⁵¹ FAÚ. *Výroční zpráva Finančního analytického úřadu za rok 2019*. op. cit. s. 4.; FAÚ. *Výroční zpráva Finančního analytického úřadu za rok 2020* [online]. 2020. s. 4 a 6. [cit. 5.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.financnianalytickyurad.cz/vyrocnizpravy.html>.

⁵² FAÚ. *Výroční zpráva Finančního analytického úřadu za rok 2019*. op. cit. s. 4 a 10.; FAÚ. *Výroční zpráva Finančního analytického úřadu za rok 2020*. op. cit. s. 4 a 6.

rychlé zisky a bezpečnost investice.“⁵³ Většina legalizačních aktivit odhalených Finančním analytickým úřadem (dále jen „FAÚ“) má přeshraniční rozměr, často v souvislosti s tzv. „globálními pračkami“, a Česká republika v mnoha případech vystupuje v legalizačních schématech jako tranzitní země,⁵⁴ kdy peněžní prostředky nejčastěji pochází z postsovětských států, Německa, Polska či USA.⁵⁵ Pro efektivní odhalování transnacionálního praní špinavých peněz je proto klíčová výměna informací v rámci mezinárodní spolupráce. ⁵⁶ Ta však v poslední letech značně posílila.⁵⁷

Jak v českém, tak mezinárodním prostředí se v kontextu 21. století vyvinula řada jedinečných a pro moderní dobu specifických legalizačních schémat, které využívají zejména novodobých technologií a představují tak moderní metody legalizace výnosů. V současné době jsou takto zneužívány zejména virtuální měny, které poskytují do značné míry anonymitu účastníků transakcí a nepodléhají doзору ústředního poskytovatele, když fungují na principu decentralizace.⁵⁸ Byť se právní rámec stanovující pravidla pro boj s praním peněz

---

⁵³ NCOZ. Služby kriminální policie a vyšetřování. *Výroční zpráva 2019* [online]. 2020. s. 29. [cit. 28.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.policie.cz/clanek/web-informacni-servis-zpravodajstvi-vyrocní-zprava-ncoz-2019.aspx>.

⁵⁴ Tamtéž. s. 29.; LIŠKA, Petr. *Praní špinavých peněz v České republice*. op. cit. s. 19.; FAÚ. *Výroční zpráva Finančního analytického úřadu za rok 2019*. op. cit. s. 4.

⁵⁵ NCOZ. *Výroční zpráva 2019*. op. cit. s. 29.

⁵⁶ Významnost mezinárodní spolupráce je zdůrazňována i například Organizací spojených národů. Viz Twelfth United Nations Congress on Crime prevention and Criminal Justice. *International cooperation to address money-laundering based on relevant United Nations and other instruments* [online]. Salvador, Brazil, 12-19 April 2010. s. 2. [cit. 28.11.2020]. Dostupné z internetové stránky: https://www.unodc.org/documents/crime-congress/12th-Crime-Congress/Documents/A_CONF.213_8/V0989288e.pdf.

⁵⁷ FAÚ také uvádí, že byl v roce 2019 osloven s celkem 423 dotazy ze zahraničí. FAÚ. *Výroční zpráva Finančního analytického úřadu za rok 2019*. op. cit. s. 7-8. Jako efektivní je hodnocena ze strany MONEYVAL. Viz MONEYVAL. *Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Czech Republic, Fifth Round Mutual Evaluation Report* [online]. 2018. s. 7. [cit. 9.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://rm.coe.int/czech-republic-5th-round-mer/168094b621>.

⁵⁸ FAÚ. *Výroční zpráva Finančního analytického úřadu za rok 2020*. op. cit. s. 4 a 6.; ŤOPEK, Martin, LUKÁČ, Petr. *S boomem kryptoměn v Česku přibývá případů jejich zneužití k praní peněz* [online]. Hospodářské noviny, 2021. [cit. 5.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://archiv.hn.cz/c1-66930540-s-boomem-krypromen-v-cesku-pribyva-pripadu-jejich-zneuzeni-k-prani-penez>; Nebo BARANOVÁ, Iva. *Virtuální legalizace špinavých peněz* [online]. In Právní rádce 2017. [cit. 5.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://pravnicaradce.ekonom.cz/c1-65949820-virtualni-legalizace-spinavych-penez>.

neustále dynamicky rozvíjí, je přesto nemožné, aby právní instrumenty adekvátně a včasně reagovaly na tuto kreativitu a důmyslnost propíračů. Zvýšené legislativní pozornosti se proto v posledních letech dostává odčerpávání kriminálních výnosů, které je považováno za významný a účinný nástroj k potírání legalizační kriminality, jak je dále rozebráno v části čtvrté této práce.

2. Právní rámec boje proti praní peněz

Praní špinavých peněz je závažným kriminálním fenoménem, který se stal jedním z nejpálčivějších globálních společenských problémů. Praní peněz má zároveň mnoho souvislostí a promítá se do vícero oblastí života společnosti. Z těchto důvodů lze jeho právní úpravu spatřovat v mnoha právních odvětvích. Tato část diplomové práce poskytne přehled klíčových právních instrumentů z různých právních oblastí, s ohledem na cíle této práce se však zaměří zejména na trestněprávní rovinu právního rámce zaměřeného proti praní peněz.

Významnou mimotrestní oblastí právní úpravy je zejména regulace praní peněz v právu finančním, kterou lze označit za preventivní větev boje proti praní peněz. K předcházení a zabránění zneužívání finančního systému k legalizačním praktikám sloučí AML zákon, který provádí tzv. AML směrnice.⁵⁹ AML zákon mimo jiné stanovuje povinnosti stále se rozšiřujícímu okruhu tzv. povinných osob⁶⁰ (např. povinnost identifikace a kontroly klienta a oznamování podezřelých obchodů) a zavazuje je k zavedení systému vnitřních zásad a hodnocení rizik.⁶¹ Dále nabyt koncem roku 2016 účinnosti zákon o prokazování majetku,⁶² jehož cílem je zajištění „*efektivního odhalení zatajených či nezdaněných příjmů poplatníka a jejich následného zdanění*“.⁶³

V oblasti předcházení legalizační kriminality je dále nutné zmínit obchodněprávní normy, jejichž cílem je zajistit zejména vysokou míru transparentnosti struktur obchodních korporací a jejich činnosti. V této souvislosti je od roku 2018 zavedena centrální evidence skutečných majitelů právnických osob zapsaných do veřejných rejstříků a svěřenských fondů zapsaných do evidence svěřenských fondů.⁶⁴ Nad její rámec lze uvést také povinnost vypracovat zprávu

---

⁵⁹ O AML směrnici pojednává podkapitola 2.3.1. této práce.

⁶⁰ Povinné osoby jsou vymezeny v ustanovení § 2 AML zákona a zprvu se jednalo primárně o úvěrové a finanční instituce. V současti mezi ně řadíme také provozovatele hazardních her, dražebníky, realitní zprostředkovatele, advokáty, daňové poradce, osoby poskytující služby spojené s virtuálním aktivem a mnoho dalších.

⁶¹ Viz § 21 a 21a AML zákona.

⁶² Zákon č. 321/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s prokazováním původu majetku (dále jen „**zákon o prokazování majetku**“).

⁶³ Důvodová zpráva k zákonu o prokazování majetku. s. 1.

⁶⁴ Zprvu zakotveno na základě ustanovení § 118b a násl. zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů. V současnosti je s účinností od 1. června 2021 tato problematika řešena nově přijatým zákonem č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o evidenci skutečných majitelů**“).

o vztazích, která dopadá na obchodní korporace tvořící tzv. podnikatelská seskupení podle zákona o obchodních korporacích.⁶⁵

V této souvislosti lze tedy uzavřít, že mimotrestní právní úprava zaměřená proti praní peněz bezprostředně souvisí s trestním postihem praní peněz, jelikož významně přispívá k jeho odhalování, když se zaměřuje na zjišťování podezřelých transakcí (AML zákon) a zajišťuje jejich transparentnost (zákon o evidenci skutečných majitelů).

Současná právní úprava boje proti praní peněz také do značné míry vychází z práva mezinárodního a evropského. Praní peněz je totiž výzvou globálního charakteru, jež vyžaduje ucelenou a koordinovanou spolupráci na mezinárodní a evropské úrovni. Zároveň je legalizace výnosů nedílně spojena s jinými celosvětovými hrozbami a kriminálními aktivitami, zejména organizovaným zločinem. Právo mezinárodní a právo Evropské unie proto představují neméně významnou součást právní úpravy praní peněz.

Pro všechny výše uvedené oblasti právní úpravy zaměřené proti praní peněz nicméně platí, že se jedná o legislativu překotně se vyvíjející. Na úrovni národní i nadnárodní dochází k frekventovaným legislativním změnám, které reagují na vysoce sofistikované propírací metody a neustále se aktualizující a kreativní legalizační praktiky. Státy a nadnárodní či mezinárodní organizace se tak snaží zajistit účinný právní rámec proti praní špinavých peněz a vyrovnat síly s propírači. V posledních letech se tak předcházení a potírání praní peněz staly jednou z hlavních priorit v kontextu národní i nadnárodní legislativy.

Následující kapitoly se s ohledem na cíl práce zaměřují na tuzemské trestněprávní instrumenty, jakož i nástroje mezinárodního práva a práva EU, které bezprostředně určily podobu současného trestněprávního rámce boje proti praní peněz v České republice.

2.1. Praní špinavých peněz optikou českého trestního zákoníku

Jednání odpovídající praní (špinavých) peněz český trestní zákoník upravuje jako trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti (dále jen „**trestný čin legalizace výnosů**“). Z hlediska systematiky trestního zákoníku je tento zařazen mezi trestné činy proti majetku, jejichž úprava je zakotvena v hlavě V. zvláštní části. Hmotněprávní úprava této problematice věnuje ustanovení § 216 – 217a trestního zákoníku. S ohledem na jeho jednání a následek může být tento trestný čin

---

⁶⁵ Ustanovení § 82 a násl. zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a družstvech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o obchodních korporacích**“).

dále kategorizován jako trestná činnost spočívající v kořistění z trestného činu jiné osoby.⁶⁶ Diplomová práce se v této podkapitole bude soustředit zejména na rozbor základních skutkových podstat podle ustanovení § 216 trestního zákoníku, jež kriminalizují úmyslný trestný čin legalizace výnosů, a jejich znaků.⁶⁷ Trestní zákoník nicméně zakotvuje i jeho kulpózní formu, taktéž nazývanou jako tzv. nepravé praní peněz,⁶⁸ a to od účinnosti trestního zákoníku v samostatném ustanovení § 217. Ustanovení § 216a a § 217a trestního zákoníku dále poskytuje bližší pravidla pro stíhání legalizace výnosů a jejího trestání.

§ 216 trestního zákoníku

Legalizace výnosů z trestné činnosti

(1) Kdo ukryje, na sebe nebo na jiného převede, přechovává nebo užívá věc, která je výnosem z trestné činnosti spáchané na území České republiky nebo v cizině jinou osobou, nebo

kdo takovou věc přemění v úmyslu umožnit jiné osobě, aby unikla trestnímu stíhání, trestu nebo ochrannému opatření nebo jejich výkonu, nebo

kdo se ke spáchání takového trestného činu spolčí,
bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Kdo zastírá původ věci, která je výnosem z trestné činnosti spáchané na území České republiky nebo v cizině, zejména tím, že zakrývá nebo utajuje její skutečnou povahu,

---

⁶⁶ JELÍNEK, Jiří, a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. s. 647–648.

⁶⁷ Typové znaky neboli znaky skutkové podstaty trestného činu rozlišujeme na obligatorní a fakultativní. Obligatorní znaky musí být přítomny ve skutkové podstatě každého trestního činu. Mezi ně řadíme objekt, objektivní stránku, subjekt a subjektivní stránku. Blíže viz Tamtéž. s. 168-255.; Nebo ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 8. přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 98-99.

⁶⁸ PELC, Vladimír. *Trestní odpovědnost právnických osob za praní peněz* [online]. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica, 2017. s. 42. [cit. 20.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: https://karolinum.cz/data/clanek/3703/Iurid_2_2017_03_Pelc.pdf.

umístění, pohyb, nakládání s ní, vlastnické nebo jiné právo k ní, nebo kdo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztěženo nebo znemožněno zjištění jejího původu, nebo kdo se ke spáchání takového trestného činu spolčí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

[...]

Pro porozumění trestnému činu praní peněz je klíčová skutečnost, že se jedná o tzv. navazující trestnou činnost. Jeho prostřednictvím je totiž postihováno jednání, kterým je nakládáno s užitky získanými jinou, již dříve spáchanou, kriminální aktivitou, jež adresujeme jako tzv. predikativní, hlavní, předcházející či základní trestný čin.⁶⁹ Předcházející trestnou činností může být dle českého trestního zákoníku jakýkoliv trestný čin, který generuje zisk (respektive výnos z trestné činnosti),⁷⁰ tedy hovoříme o tzv. *all crimes* přístupu.⁷¹ Nejčastěji se bude jednat o majetkové trestné činy jako krádež či podvod, nicméně v praxi půjde i například o trestnou činnost korupční či obchodování s drogami. Tento hlavní trestný čin může, a často v praxi i bývá, spáchán v zahraničí.

2.1.1. Objektivní stránka

Objektivní stránka trestného činu reflektuje způsob a následek jeho spáchání, a to za přítomnosti kauzálního vztahu mezi nimi.⁷² V kontextu trestného činu praní peněz představuje zákonem vymezené jednání pachatele směřující k utajení trestné činnosti a umožnění následného použití jejích výnosů prostřednictvím navození dojmu jejich legálního původu.⁷³ Formy jednání, prostřednictvím nichž může dojít k naplnění některé ze skutkových podstat trestného činu legalizace výnosů, jsou zákonem taxativně vymezeny následovně:

---

⁶⁹ Např. JELÍNEK, Jiří, a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 694.; ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 722.; Nebo PELC, Vladimír. *Subjekt trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti*. In *Kriminalistika* č. 2/2013. s. 114-121.

⁷⁰ K pojmu výnos z trestné činnosti blíže viz podkapitola 2.1.5. této práce.

⁷¹ Se spojením *all crimes* přístup pracuje například důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu z roku 2018. s. 2.

⁷² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 123.

⁷³ Tamtéž. s. 721-722.

- ukryje, na sebe nebo jiného ji převede, přechovává nebo užívá věc, která je výnosem z trestné činnosti,
- přemění věc, která je výnosem z trestné činnosti v úmyslu umožnit jiné osobě, aby unikla trestnímu stíhání, trestu nebo ochrannému opatření nebo jejich výkonu,
- nebo se spolčí ke spáchání takového trestného činu⁷⁴

(v minulosti kriminalizovány v rámci samostatného trestného činu podílnictví),

- zastírá její původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění jejího původu,⁷⁵
- spolčí ke spáchání takového trestného činu⁷⁶

(tzv. legalizace výnosů v užším slova smyslu).

Trestný čin legalizace výnosů spočívá v pěti variantách jeho základních skutkových podstat. První tři z nich byly promítnuty do ustanovení § 216 novelizačním zákonem z roku 2018 a mají svůj původ v dříve samostatně kriminalizovaném trestném činu podílnictví.

Dvě poslední zmíněné formy jednání představují dvě základní skutkové podstaty, které se váží k jakési užší koncepci legalizace výnosů, tedy mají podobu skutkových podstat trestného činu legalizace výnosů před začleněním trestného činu podílnictví. Tyto jsou pro cíle vytyčené v této diplomové práci stěžejní a autorka k nim proto blíže uvádí: **Zastření původu věci**, dle § 216 odst. 2 aliny první, spočívá ve zkreslení či utajení informace o původu věci.⁷⁷ Nejvyšší soud České republiky (dále jen „NS“) za zastírání původu označuje „majetkové, účetní a finanční operace spojené s tzv. praním špinavých peněz“. ⁷⁸ Význam slovního spojení zastření původu věci je přiblížen samotným zákonem, který současně poskytuje demonstrativní výčet jeho podob. Původ věci, která je výnosem z trestné činnosti, zastírá zejména ten, kdo „zakrývá nebo utajuje její skutečnou povahu, umístění, pohyb, nakládání s ní, vlastnické nebo jiné právo k ní“. ⁷⁹ Do 1. února 2019 trestní zákoník takovýto výčet však neposkytoval a novelizačním zákonem z roku 2018 se tak zákonodárce vyrovnal s doposud zaznívajícimi kritikami ze stran

⁷⁴ § 216 odst. 1 trestního zákoníku.

⁷⁵ § 216 odst. 2 alinea první trestního zákoníku.

⁷⁶ § 216 odst. 2 alinea druhá trestního zákoníku.

⁷⁷ JELÍNEK, Jiří, a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 693.

⁷⁸ Rozhodnutí NS ze dne 11. května 2016, sp. zn. 7 Tdo 353/2016.

⁷⁹ § 216 odst. 2 trestního zákoníku.

odborníků,⁸⁰ kteří se ohradili vůči nedostatečně vymezené objektivní stránce aliny první.⁸¹ Pelc⁸² v této souvislosti dokonce poznamenal, že se jedná o porušení některých základních zásad trestního práva hmotného, a to zásady *nullum crimem sine lege certa* a principu právní jistoty. V trestněprávních úpravách jiných států je reprezentován i zcela opačný přístup, a to například ve slovenském trestním kodexu, v němž je objektivní stránka tohoto trestného činu (*trestný čin legalizácia príjmu z trestnej činnosti*) vymezena naopak taxativním výčtem v zákoně specifikovaných forem jednání bez jakékoli zbytkové kategorie.⁸³ Toto pojetí však může způsobit naopak nedostatečnost trestněprávní úpravy, pokud taxativní výčet opomene některou z možných forem jednání⁸⁴ a dále představuje příliš rigidní úpravu, která není schopna reagovat na možný vývoj společnosti a moderních technologií. Lze tedy říci, že český zákonodárce adekvátně reflektoval výše zmíněné obavy odborné veřejnosti a zakotvením demonstrativního výčtu zvolil v tomto případě vhodnou střední cestu. Zákon zároveň skutkovou podstatu dle aliny první rozšiřuje alternativním vymezením objektivní stránky, která může také spočívat v jakémkoli **jiném jednání, které umožňuje utajení a získávání prospěchu z hlavní trestné činnosti.**⁸⁵

Poslední základní skutková podstata (§ 216 odst. 2 alinea druhá trestního zákoníku) postihuje **spolčení k tomuto trestnému činu**, které je specifickou formou přípravy.⁸⁶ Jedná se o jeden z případů, kdy je samotná příprava trestného činu z vůle zákonodárce stíhána jako dokonáný trestný čin a tuto skutkovou podstatu proto nazýváme tzv. *předčasně dokonaným trestným činem*. Tato skutečnost je jednou z mnoha indicií závažnosti této kriminální aktivity, jelikož zákonodárce se takto staví zpravidla k deliktům pro společnost zvláště nebezpečným.⁸⁷ Pachatel se spolčí k trestnému činu legalizace výnosů, pokud se s jinou osobou nebo osobami

---

⁸⁰ PELC, Vladimír. *Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní peněz*. op. cit. s. 212.

⁸¹ Skutková podstata legalizace výnosů z trestné činnosti odpovídající výše zmíněné užší koncepci legalizace výnosů byla před účinností novelizačního zákona z roku 2018 obsažena v § 216 odst. 1, postrádala demonstrativní výčet jednání představující zastření původu a zněla následovně: „*Kdo zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu [...].*“

⁸² PELC, Vladimír. *Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní peněz*. op. cit. s. 212.

⁸³ § 233 zákona č. 300/2005 Z.z., trestný zákon v znení neskorších predpisov.

⁸⁴ PELC, Vladimír. *Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní peněz*. op. cit. s. 212.

⁸⁵ Autorka této práce tímto odkazuje na následující část ustanovení § 216 odst. 2 trestního zákoníku: „*nebo kdo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění jeho původu*“.

⁸⁶ Viz § 20 trestního zákoníku.

⁸⁷ JELÍNEK, Jiří, a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 291.

výslovně či mlčky dohodne na budoucím spolupachatelství, případně pachatelství ve spojení s účastenstvím, na tomto deliktu a jeho konkrétní, nikoli však nezbytně detailní, podobě.⁸⁸

Skutkové podstaty zakotvené v § 216 trestního zákoníku zahrnují také vymezení předmětu útoku, kterým je věc představující výnos z trestné činnosti, o kterém pojednává podkapitola 2.1.5. této práce.

2.1.2. Subjekt

Problematika subjektu trestného činu praní peněz se může jevit jako bezobtěžná vzhledem k tomu, že dle znění zákona může být pachatelem úmyslné formy této trestné činnosti kdokoli⁸⁹ a hovoříme tedy v této souvislosti o tzv. obecném subjektu.⁹⁰ Opak je však pravdou. Osoba pachatele je jednou z mnoha otázek vzbuzujících kontroverze, které vyvstávají v rámci trestněprávní nauky v kontextu postihu praní špinavých peněz. Ústředním otázkou ve sporu vedeném odbornou veřejností k otázce subjektu trestného činu legalizace výnosů je přípustnost stíhání tzv. **samopraní** (*self-money laundering* nebo *self-laundering*) neboli otázka, zda tatáž osoba může být trestně odpovědná za spáchaný hlavní trestný čin a zároveň i trestný čin praní peněz, který na předcházející trestnou činnost navazuje.⁹¹

Pachatelství trestného činu legalizace výnosů je relevantní mimo jiné také z hlediska efektivity stíhání praní peněz, není však v rámci českého právního řádu zákonně dostatečně upraveno a ani odborná literatura mu nevěnuje dostatek pozornosti. V rovině mezinárodní a v národních právních úpravách jiných států se nicméně jedná o hojně adresované téma prožívající v posledních letech dynamický vývoj. Z těchto důvodů je daná problematika, konkrétně otázka samopraní, podrobena bližšímu rozboru v kapitole 3.1. této práce.

2.1.3. Subjektivní stránka

Pokud jde o subjektivní stránku trestného činu legalizace výnosů podle § 216 trestního zákoníku, je vyžadován *dolus*. Úmysl pachatele praní špinavých peněz, ať již přímý či nepřímý, se přitom musí vztahovat na všechny skutečnosti tvořící objektivní stránku tohoto trestného činu.⁹²

---

⁸⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 722.

⁸⁹ Skutečnost, že trestný čin může spáchat kdokoli, je zákonodárcem implikována slovem „kdo“. Blíže viz JELÍNEK, Jiří, a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 209.

⁹⁰ PELC, Vladimír. *Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní peněz*. op. cit. s. 204.

⁹¹ Např. JELÍNEK, Jiří, a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 693-694.; Nebo Tamtéž. s. 205.

⁹² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 233.

V rozhodovací praxi v oblasti praní špinavých peněz vyvstává často otázka naplnění subjektivní stránky ve vztahu k jedné z nich, a to ilegálnímu původu prospěchu, kdy obvinění často tvrdí jejich nevědomost o kriminálním původu výnosu, respektive poukazují na nedostatečné prokázání jejich vědomosti o této skutečnosti v dosavadním řízení.

Přestože se NS otázce naplnění tohoto typového znaku trestného činu legalizace věnoval již opakovaně,⁹³ pravděpodobně doposud nejpodrobnější rozbor poskytl ve svém nedávném rozhodnutí ze dne 29. ledna 2020, sp. zn. 8 Tdo 1570/2019, v němž se zabýval zastíracím jednáním spočívajícím v převádění peněžních prostředků mezi bankovními účty. I v tomto případě obviněný tvrdil, že nebyl prokázán jeho úmysl ve vztahu ke skutečnosti, že majetkový prospěch pocházel z trestné činnosti. Subjektivní stránka trestného činu vypovídá o vnitřním psychickém stavu pachatele a její prokazování je proto problematické. Nejvyšší soud nicméně stanovil, že úmyslné zavinění lze prokázat nepřímou z objektivních skutkových okolností, což dovodil z dosavadní judikatury k otázce zavinění obecně⁹⁴ a ze znění čl. 1 odst. 6 čtvrté AML směrnice^{95,96}. Skutečnosti, jež NS v tomto řízení zohlednil při shledání přítomnosti úmyslu pachatele ve vztahu ke kriminálnímu původu výnosu, byly: (i) způsob založení účtu a jeho využití pouze pro předmětné finanční transakce, nikoli pro bankovní operace běžné, (ii) doba výběru peněžních prostředků či (iii) osobní poměry pachatele. V jiných řízeních před NS,⁹⁷ v nichž bylo projednáváno zastření nelegálního původu motorových vozidel, pak jako objektivní okolnosti prokazující *dolus* sloužily například (i) absence převodních smluv, jimiž by došlo k nabytí předmětných věcí pachatelem, (ii) jejich získání za nepřiměřeně nízkou cenu a ve večerních hodinách⁹⁸ nebo (iii) skutečnost, že k zastření původu došlo změněním VIN vozidla a jeho evidencí v registru vozidel na neexistující osobu, které by v případě

---

⁹³ Rozhodnutí NS ze dne 8. července 2008, sp. zn. 11 Tdo 652/2008.; Rozhodnutí NS ze dne 12. října 2011, sp. zn. 8 Tdo 1173/2011.; Rozhodnutí sp. zn. 7 Tdo 353/2016. op. cit.

⁹⁴ Rozhodnutí trestního kolegia Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky ze dne 30. října 1973, č. 62/1973 Sb. rozh. tr.; Rozhodnutí nejvyššího soudu Československé socialistické republiky ze dne 16. června 1976, č. 41/1976 Sb. rozh. tr.

⁹⁵ Jak je definována v podkapitole 2.3.1. této práce.

⁹⁶ V tomto ustanovení čtvrté AML směrnice je stanoveno, že „[v]ědomost, úmysl nebo záměr požadované jako náležitosti jednání uvedených v odstavcích 3 a 5 mohou být odvozeny z objektivních skutkových okolností.“

⁹⁷ Rozhodnutí sp. zn. 7 Tdo 353/2016, op. cit.; Rozhodnutí sp. zn. 8 Tdo 1173/2011, op. cit.

⁹⁸ Tento příklad převzal také Šmerda. Viz ŠMERDA, Radek. § 216 *Legalizace výnosů z trestné činnosti* [online]. In DRAŠTÍK, Antonín, a kol. *Trestní zákoník: Komentář*. Wolters Kluwer, 2015. [cit. 5.2.2022]. Dostupný v online právním informačním systému ASPI.

nevědomosti o nelegálním původu vozidla postrádalo smysl (případně obdobně při zajištění dokladů o technické způsobilosti a duplikátů technických průkazů na základě padělaných dokladů). K tomu, aby byla naplněna složka vědění⁹⁹ ve vztahu ke kriminálnímu původu prostředků, NS stanovil, že pachatelova vědomost musí být přítomna již v momentě učinění zastíracího jednání a pachatel musí být známy *všechny rozhodné skutkové okolnosti*.¹⁰⁰ Tento závěr nicméně neznamená nezbytnost znalosti totožnosti pachatele a konkrétních okolností predikativního trestného činu na straně pachatele praní peněz. Tento závěr dovodil také NS, když stanovil, že: „[t]edy o jeho vědomí nemůže být pochyb, byť nebylo prokázáno, že by znal konkrétní okolnosti, za kterých byly uvedené motocykly odcizeny či pachatele těchto krádeží.“¹⁰¹

V trestním zákoníku je stíhána i nedbalostní forma praní špinavých peněz, a to v ustanovení § 217, pro níž je z pohledu subjektivní stránky vyžadována *culpa*. Kriminalizace nedbalostní formy praní peněz však kritizuje Hrušáková, když jej považuje za odporující zásadě subsidiarity trestní represe.¹⁰²

2.1.4. Objekt

Otázka objektu trestného činu legalizace výnosů není jednoznačná, jelikož praní špinavých peněz je škodlivé jednání narušující vícero společenských hodnot a zájmů, které jsou prostřednictvím trestněprávní represe chráněny. Identifikace objektu skutkové podstaty trestného činu se odvíjí od zájmů společnosti, na něž daná trestná činnost útočí.¹⁰³ V případě trestného činu legalizace výnosů dochází k zamaskování kriminálního původu získaného prospěchu, který je následně obchodován na trhu za navození dojmu jeho legálnosti. V důsledku tedy dochází jednak k deformaci na peněžním, kapitálovém či jiném trhu a narušení hospodářské soutěže, a jednak k zakrytí stop základní trestné činnosti, jejíž odhalení je tak podstatně ztíženo. Zároveň mohou být v některých případech takto proprané zisky zdrojem financování další, v mnohých případech velmi závažné, trestné činnosti. Všechny tyto souvislosti

---

⁹⁹ Úmysl zahrnuje složku vědění a složku volní. Blíže viz ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 240.

¹⁰⁰ Rozhodnutí NS ze dne 29. ledna 2020, sp. zn. 8 Tdo 1570/2019.; Rozhodnutí sp. zn. 7 Tdo 353/2016. op. cit.

¹⁰¹ Rozhodnutí sp. zn. 11 Tdo 652/2008. op. cit.

¹⁰² HRUŠÁKOVÁ, Milana. *Vybrané majetkové trestné činy v novém trestním zákoníku ve srovnání s aktuální úpravou, se zaměřením na nedbalostní trestné činy*. In JELÍNEK, Jiří, a kol., ed. *O novém trestním zákoníku: sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2009, trestněprávní sekce*. Praha: Leges, 2009. Teoretik. s. 109.

¹⁰³ JELÍNEK, Jiří, a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 171.

by měly být při identifikaci objektu zohledněny a právní nauka, přestože se shoduje na pluralitě objektů této trestné činnosti, není jednotná ohledně jejich přesného vymezení.

V minulosti převažoval názor, že hlavním objektem praní peněz je *cizí majetek*.¹⁰⁴ Pelc jej označuje za tzv. patrimonialistickou koncepci.¹⁰⁵ To je taktéž zřejmé z počínání zákonodárce, jenž provedl systematiku trestných činů s ohledem na druhový objekt do hlav ve zvláštní části trestního zákoníku a praní špinavých peněz takto zařadil mezi trestné činy proti majetku. Přestože se patrimonialistická koncepce zdá být v současné době překonána, a to zejména s přihlédnutím k důvodům nezbytnosti regulace této oblasti uváděným v preambulích právních instrumentů Evropské unie,¹⁰⁶ mnozí autoři i NS stále označují zájem na ochraně majetku za primární objekt praní peněz.¹⁰⁷ Dle jejich názoru však takto vymezený objekt reflektuje i zájem na čistotě majetkových vztahů v kontextu finančních, komoditních a jiných trhů a tedy alespoň částečně zohledňují širší rozměr, v němž praní špinavých peněz narušuje chráněné právní statky. Šámal pak mezi objekty praní špinavých peněz zahrnuje i *zájem státu na odhalování a postihu kriminality*.¹⁰⁸

Modernější pojetí zastává Pelc,¹⁰⁹ který objekt ve formě cizího majetku vylučuje a za předměty ochrany stanovuje *zájem na řádném výkonu spravedlnosti a ekonomické (hospodářské) zájmy společnosti*, kdy první z těchto označuje za nejvýznamnější

---

¹⁰⁴ Tohoto názoru byl i NS. Viz Rozhodnutí NS ze dne 27. listopadu 2008, sp. zn. 6 Tdo 1171/2008.; Nebo Rozhodnutí sp. zn. 8 Tdo 1173/2011, op. cit.

¹⁰⁵ PELC, Vladimír. *Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní peněz*. op. cit. s. 214.

¹⁰⁶ Preambule páté AML směrnice, jak je definována v podkapitole 2.3.1. této práce, uvádí v recitálu 1 své preambule, že pátá AML směrnice „představuje hlavní právní nástroj při předcházení využívání finančního systému Unie k praní peněz a financování terorismu“ a čtvrtá AML Směrnice v recitálu 1 preambule: „Toky peněz získaných nezákonným způsobem mohou poškodit integritu, stabilitu a pověst finančního sektoru a ohrozit vnitřní trh Unie i mezinárodní rozvoj.“

¹⁰⁷ ŠÁMAL, Pavel. § 216 [Legalizace výnosů z trestné činnosti] [online]. In ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. marg. č. 1. [cit. 5.2.2022]. Dostupné z online právního informačního systému Beck-online.; Nebo ŠMERDA, Radek. § 216 Legalizace výnosů z trestné činnosti. op. cit.; Tento přístup přejímá NS. Viz Rozhodnutí NS ze dne 29. ledna 2020, sp. zn. 8 Tdo 1570/2019.; Nebo Rozhodnutí NS ze dne 22. dubna 2020, sp. zn. 4 Tdo 354/2020.

¹⁰⁸ ŠÁMAL, Pavel, KRUPIČKA, Jiří. *Kapitola V. Trestné činy proti majetku*. op. cit. s. 720.

¹⁰⁹ PELC, Vladimír. *Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní peněz*. op. cit. s. 214-216.; PELC, Vladimír. *Praní peněz v právu Evropské unie a české právo*. op. cit. s. 175.; JELÍNEK, Jiří, a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 691.; Obdobně také PÚRY, František. *Poznámky k právní úpravě opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti*. *Trestněprávní revue* č. 3, 2004. s. 74-80.

s ohledem na silnou motivaci pachatele k zametení stop. Jako další důvod pro tuto preferenci uvádí časové hledisko, kdy v rámci procesu praní kriminálního prospěchu nejprve dochází k zasažení zájmu na odhalení a postihu deliktního jednání. K narušení čistoty majetkových vztahů uvedením špinavých peněz pod rouškou jejich zákonnosti na trh dochází až v případě finalizace celého procesu „recyklace“ výnosů.

Vývoj v otázce pojetí objektu trestného činu legalizace výnosů pak vede k polemizaci autorů nad vhodností zařazení této skutkové podstaty do hlavy V. zvláštní části trestního zákoníku.¹¹⁰ Šámal naproti tomu sice zohledňuje nejednoznačnost objektu u tohoto trestného činu, avšak považuje jeho zařazení mezi majetkovou kriminalitu za nejvhodnější, a to vzhledem ke skutečnosti, že výnosy mají majetkovou povahu.¹¹¹

Autorka této práce shledává za nejuvěstičnější Musilův výklad¹¹² podaný již v roce 1997, na který částečně navazuje i Jelínek.¹¹³ Musil označuje za primární společenské zájmy chráněné v rámci trestného činu legalizace výnosů (i) *zájem na regulérnosti hospodářského života* a (ii) *zájem na řádném výkonu trestní justice*. Cizí majetek pak lze dle autorky považovat za méně významný objekt, jelikož cílem prováděných transakcí a transformačních operací podílejících se na legalizačním procesu „není získání předmětné reality či dosažení zisku anebo zaplacení pohledávky apod. tak, jak se zdánlivě jeví, ale pouze transformace a transfery sloužícími k zastření původu a k vytvoření nové, legální identity prostředků.“¹¹⁴ V případě krádeže či podvodu jako predikativního trestného činu se může zdát, že je i následným propádním útočeno na majetek poškozené osoby. Avšak ani v případě hlavní trestné činnosti majetkového charakteru nemusí být cizí majetek zasažen při praní špinavých peněz opakovaně, nýbrž pouze v rámci této základní trestné činnosti. Autorka této práce nicméně souhlasí s Musilem,¹¹⁵ že cizí majetek může být v některých případech sekundárním objektem trestného činu legalizace výnosů,

---

¹¹⁰ JELÍNEK, Jiří, a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 691.; PELC, Vladimír. *Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní peněz*. op. cit. s. 215.

¹¹¹ ŠÁMAL, Pavel, KRUPÍČKA, Jiří. *Kapitola V. Trestné činy proti majetku*. op. cit. s. 720.

¹¹² MUSIL, Jan. *Praní peněz a české trestní právo*. op. cit.

¹¹³ Zejména v tom ohledu, že za hlavní objekt považuje Jelínek regulérnost tržního prostředí, ale zohledňuje i okolnost stížení kompenzace poškozeného, která proto znamená i narušení zájmu na ochranu cizího majetku. Viz JELÍNEK, Jiří, a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 691.

¹¹⁴ BUDKA, Ivan. *Zisk produkováný organizovaným zločinem, jeho legalizace a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti*. op. cit.

¹¹⁵ MUSIL, Jan. *Praní peněz a české trestní právo*. op. cit. s. 1.

jelikož následným propráním zisku dojde k podstatnému ztížení uspokojení poškozeného majetkového trestného činu. Z pohledu *de lege ferenda* by však bylo žádoucí zařazení tohoto trestného činu mezi trestné činy hospodářské, a to s ohledem na evropskou legislativu a ochranu zájmů, na které cílí. Případně i zahrnutí mezi trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných by představovalo vhodnější systematizaci, jak nastínil Jelínek.¹¹⁶

2.1.5. Výnos z trestné činnosti

Významným předpokladem pro naplnění skutkové podstaty trestného činu legalizace je také přítomnost předmětu útoku této kriminality, tedy *věci, která je výnosem z trestné činnosti*. Novelizační zákon z roku 2018 začlenil do výkladových ustanovení trestního zákoníku legální definici **výnosu z trestné činnosti**, a to konkrétně do ustanovení § 135b trestního zákoníku. Do té doby nebyl výnos samostatně definován a navzdory pojmenování trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti s tímto pojmem jeho samotné skutkové podstaty nepracovaly. V současné době se ve smyslu ustanovení § 135b trestního zákoníku výnosem z trestné činnosti „rozumí jakákoli ekonomická výhoda pocházející z trestného činu“, a to po vzoru definic poskytovaných mezinárodními i evropskými právními prameny!¹¹⁷ V druhém a třetím odstavci tohoto ustanovení dále trestní kodex rozlišuje mezi bezprostředním (či také přímým) a zprostředkovaným (případně odvozeným nebo nepřímým) výnosem, s tím, že dolůzní, a s účinností od 1. února 2019 taktéž kulpózní, varianta postihuje legalizační činnost ve vztahu k oběma těmto kategoriím. Přímým výnosem je taková ekonomická výhoda, jež byla přímo získána trestnou činností nebo jako odměna za ní (zahrnujíc také plody a užitky). Ve vztahu k nepřímému výnosu došlo v reakci na nadnárodní požadavky¹¹⁸ novelizačním

---

¹¹⁶ JELÍNEK, Jiří, a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 691.

¹¹⁷ Čl. 2 odst. 1) konfiskační směrnice, jak je definována v kapitole 4.3. této práce.; Čl. 1 bod a. Štrasburské úmluvy, jak je definována v podkapitole 2.2.2. této práce.; Čl. 2 písm. (e) Palermské úmluvy, jak je definována v podkapitole 2.2.1. této práce.; Obdobně i čl. 1 Mezinárodní úmluvy o potlačování financování terorismu, sjednané dne 9. prosince 1999 v New Yorku, vyhlášené jako Sdělení Ministerstva zahraničních věcí pod č. 18/2006 Sb. m. s. (dále jen „Newyorská úmluva“), přestože její definice výnos omezuje pouze na finanční prostředky.

¹¹⁸ Rec. 11 preambule a čl. 2 odst. 1) konfiskační směrnice.; MONEYVAL. *Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Czech Republic, Fourth Round Mutual Evaluation Report* [online]. 2011. s. 25. [cit. 29.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://rm.coe.int/report-on-fourth-assessment-visit-anti-money-laundering-and-combating-/1680715f78>.

zákonem z roku 2018 k rozšíření jeho pojetí oproti dosavadní úpravě.¹¹⁹ Dle platné trestněprávní úpravy se za něj považuje nejen věc, která byla za bezprostřední výnos nabyta, nýbrž i věc z přímého výnosu přeměněná či jím zhodnocená (byť jen zčásti). Přestože je pojem výnos z trestné činnosti ve zvláštní části trestního zákoníku uplatněn pouze ve skutkových podstatách dle § 216 a 217 trestního zákoníku,¹²⁰ s ohledem na blízkou souvislost s dalšími ustanoveními trestního zákoníku a trestního řádu¹²¹ a na provázanost s jinými právními odvětvími došlo zavedením legální definice výnosu z trestné činnosti ke sjednocení terminologie, a tak zajištění vyšší míry přehlednosti a jasnosti v této oblasti.

Výnos z trestné činnosti představuje širokou pojmovou kategorii, když se ve smyslu článku 1 bodu a. Štrasburské úmluvy může jednat o jakýkoli majetek, ať již hmotný či nehmotný, movitý či nemovitý, včetně „právní[ch] dokument [ů], nebo nástroj[ů] prokazující[ch] oprávnění nebo zájem na takovém majetku“. Tomu odpovídá i česká právní úprava, když je pojem věc vykládán podle ustanovení občanského zákoníku.¹²² Výnosem tedy mohou být nejenom peněžní prostředky, ale dále například i cigarety, alkohol či nemovitost¹²³ s tím, že hodnota takové věci není z hlediska základních skutkových podstat úmyslné varianty relevantní a má vliv pouze na míru společenské nebezpečnosti trestné činnosti.^{124,125} Trestný čin legalizace výnosů z nedbalosti nicméně požaduje, aby výnosem z trestné činnosti byla *věc větší hodnoty*, tedy mající hodnotu alespoň 100 000 Kč.¹²⁶

Trestní kodex výslovně postihuje také legalizační činnost, u které byl ilegální zisk vyprodukován kriminální aktivitou spáchanou v zahraničí. Tento případ přeshraničního rozsahu praní špinavých peněz je dále korigován v ustanovení § 217a, začleněném do trestního zákoníku

---

¹¹⁹ Právní úprava před účinností novelizačního zákona z roku 2018 vymezovala odvozený výnos z trestné činnosti v ustanovení § 216 odst. 1 písm. b) pouze jako „[věc], která byla opatřena za věc uvedenou v písmenu a)“.

¹²⁰ Skutkové podstaty jiných trestných činů nadále pracují s odlišnými pojmy, například *neoprávněný prospěch*, *majetkový prospěch*, *úplatek*. Viz důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu z roku 2018.

¹²¹ Diplomová práce tímto odkazuje na hmotněprávní a procesněprávní instituty trestního práva, na jejichž základě dochází k zajištění a odčerpávání výnosů z trestné činnosti a které představují významné nástroje pro důsledné potírání legalizační činnosti.

¹²² Například ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 654-655.

¹²³ Rozhodnutí sp. zn. 8 Tdo 1173/2011. op. cit.

¹²⁴ PÚRY, František. *Poznámky k právní úpravě opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti*. op. cit. s. 74-80.

¹²⁵ Hodnota výnosu je však relevantní pro kvalifikované skutkové podstaty podle § 216 odst. 3 písm. b), odst. 4 písm. c) a odst. 5 písm. b) trestního zákoníku.

¹²⁶ Ustanovení § 138 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 138 odst. 2 trestního zákoníku.

v rámci jeho nedávné novelizace v roce 2020.¹²⁷ Podle tohoto ustanovení je v případě spáchání predikativního trestného činu v cizině rozhodné, zda byly naplněny znaky trestného činu legalizace výnosů podle právní úpravy České republiky, bez ohledu na jeho trestnost dle *lex loci delicti commissi*.

NS se ustálil na tom, že otázka, zda má výnos původ v trestném činu,¹²⁸ může být posouzena v rámci předběžné otázky ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 trestního řádu a není tedy vyžadováno pravomocné rozhodnutí o spáchání hlavního trestného činu.¹²⁹ Trestný čin legalizace výnosů může mít tedy podobu tzv. *stand-alone crime*, jak je označován v zahraničních zdrojích,¹³⁰ kdy pro odsouzení za praní peněz postačí závěr soudu, že pochází z nějakého trestného činu. Tento přístup je dle názoru autorky této práce vhodný, jelikož nezbytnost pravomocného rozhodnutí o spáchání a okolnostech predikativního trestného činu by podstatně ztížila stíhání legalizace výnosů, a to i s ohledem na častý přeshraniční rozměr praní špinavých peněz. Podobně se domnívá také zákonodárce, když v důvodové zprávě k novelizačnímu zákonu z roku 2018 označuje přílišné soustředění se na predikativní trestný čin a jeho dokazování za jednu z překážek, se kterými se orgány činné v trestním řízení potýkají v rámci boje proti praní peněz v praxi.¹³¹

---

¹²⁷ Zákon č. 333/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (dále jen „**novelizační zákon z roku 2020**“), účinný od 1. října 2020.

¹²⁸ Pokud by prostředky měly svůj původ ve správním deliktu, nebyla by skutková podstata trestného činu legalizace výnosů naplněna. Viz Rozhodnutí sp. zn. 8 Tdo 1173/2011, op. cit.; Nebo Rozhodnutí sp. zn. 7 Tdo 353/2016, op. cit.

¹²⁹ Rozhodnutí sp. zn. 11 Tdo 652/2008. op. cit.; Rozhodnutí sp. zn. 8 Tdo 1570/2019. op. cit.

¹³⁰ Spojení *stand-alone crime* užíváno viz MONEYVAL. *Typologies Report on Laundering the Proceeds of Organised Crime* [online]. 2015. [cit. 9.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://rm.coe.int/typologies-report-on-laundering-the-proceeds-of-organised-crime/168071509d>; Fiscal Information and Investigation Service of the Netherlands. *Indirect Method of Proof: Providing Evidence in stand-alone money laundering investigations* [online]. 2019. [cit. 9.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.amlc.eu/wp-content/uploads/2019/04/Money-Laundering-the-Indirect-Method-of-Proof-2019.pdf>; MONEYVAL. *Fifth Round Mutual Evaluation Report*. op. cit.

¹³¹ Důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu z roku 2018. s. 5.; Stejně také viz FAÚ. *Report on the first round of national money laundering and terrorist financing risk assessment* [online]. 2016. [cit. 22.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: https://www.financnianalytickyrad.cz/download/FileUploadComponent-1029799670/1524655342_cs_report-od-the-first-round-of-nat-ml_ft-risk-assessment.pdf.

2.2. Potírání praní špinavých peněz na mezinárodní úrovni

Počátky boje proti praní špinavých peněz na mezinárodní úrovni jsou datovány do 80. let minulého století. První dialog o nezbytnosti globálního přístupu k tomuto fenoménu byl zahájen na půdě Rady Evropy - mezinárodní organizaci, která se v budoucích letech ukázala být klíčovým hráčem pro koordinaci prevence praní peněz nejen mezi evropskými státy. Rada Evropy v rámci svého Evropského výboru pro trestní problematiku (*European Committee on Crime Problems*) chtěla jako odezvu na stoupající obecnou kriminalitu adresovat některé její konkrétní aspekty. V rámci této iniciativy byl ustaven výbor soustředící se na otázku převodů finančních prostředků plynoucích ze zločinu, který zahájil studium a diskuzi o této problematice, zejména s ohledem na její napojení na závažnou kriminalitu. Činnost výboru vyústila ve vydání Doporučení Rady Evropy ze dne 27. června 1980, jehož hlavním přínosem bylo upozornění na otázku nakládání se zisky z trestné činnosti a nutnost regulace činnosti bank v rámci tzv. filozofie prevence.^{132,133}

2.2.1. Opatření proti praní peněz Organizace spojených národů

Za první mezinárodní smlouvu reagující na praxi propírání kriminálních zisků je považována Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, která byla sjednána dne 20. prosince 1988 ve Vídni a vstoupila v platnost dne 11. listopadu 1990 (dále jen „**Vídeňská úmluva**“).^{134,135} Tento mezinárodněprávní dokument, přestože poskytoval dílčí úpravu praní peněz, však sloužil primárně jako instrument ke koordinaci boje s jiným typem kriminality, a to mezinárodním obchodem s drogami.¹³⁶

---

¹³² Filozofie prevence klade důraz na roli bank a dalších finančních institucí. Tyto subjekty ve značném rozsahu figurují v propíracích mechanismech a regulace jejich činnosti proto zajišťuje efektivní prevenci praní špinavých peněz. Filozofie prevence se stala inspirací pro Doporučení FATF.

¹³³ VONDRÁČKOVÁ, Aneta. *Boj proti praní peněz v EU*. op. cit. s. 25-26.

¹³⁴ Pro Českou republiku, resp. Československo, vstoupila v platnost dne 2. září 1991 na základě vyhlášky č. 462/1991 Sb., kterou byl zároveň vyhlášen její český překlad.

¹³⁵ ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. op. cit. s. 101.

¹³⁶ GILMORE, William C. *Dirty Money: The Evolution of Money Laundering Counter-Measures* [online]. 3rd ed. Germany. Council of Europe Publishing, 2004. [cit. 8.1.2020]. s. 51. Dostupné z internetové adresy: https://books.google.cz/books?hl=en&lr=&id=mPdnRReVTAcC&oi=fnd&pg=PA9&dq=Money+Laundering&ots=zySAJleJc8&sig=vLbMVLE94CPdxCw4po5peUVRs4&redir_esc=y#v=onepage&q=Money%20Laundering&f=false.

V předmětné době panovalo přesvědčení, že významným krokem v boji proti drogovému obchodu byl zásah do jeho financování, které umožňovalo tomuto typu kriminálních aktivit dosahovat velkých měřítek. Preambule Vídeňské úmluvy k tomuto stanovuje, že smluvní strany k ní přistoupily „uvědomující si, že nedovolený obchod zajišťuje velké příjmy a je zdrojem značného majetku, což umožňuje mezinárodním zločineckým organizacím pronikat do vládních struktur, tyto rozkládat a podkopávat, do zákonné obchodní a finanční činnosti a do společnosti na všech jejích úrovních, jsouce pevně rozhodnuty připravit osoby zabývající se nedovoleným obchodem o jejich zisky a tím zlikvidovat jejich hlavní hnací motiv“. Ústředním nástrojem při prevenci drogové kriminality bylo tedy zasažení finanční stránky kartelů a drogových skupin a Vídeňská úmluva proto požadovala po signatářích kriminalizaci praní špinavých peněz a zajištění konfiskace těchto ilegálních zisků pocházejících z drogového obchodu.¹³⁷

OSN následně přispělo v oblasti AML také na počátku 21. století, opět v kontextu jiného trestněprávního fenoménu, jehož je praní peněz významnou součástí. Palermská úmluva¹³⁸ byla vydána dne 15. prosince 2000 na Palermské konferenci pro účely dosažení účinnější prevence a efektivnějšího boje proti organizovanému zločinu.¹³⁹ I tato úmluva zakotvila některá opatření proti praní špinavých peněz, ať již v oblasti trestního práva,¹⁴⁰ či v rámci regulace činnosti bank i jiných finančních institucí.¹⁴¹

2.2.2. Role Rady Evropy v boji proti praní peněz

Jak bylo zmíněno výše, o potírání praní špinavých peněz se významným dílem zasloužila zejména Rada Evropy, když byl pod její záštitou dne 8. listopadu 1990 přijat nejpropracovanější

---

¹³⁷ Čl. 3 písm. b) Vídeňské úmluvy stanovil povinnost kriminalizovat úmyslné jednání, které spočívá jednak v „přeměn[ě] nebo převod[u] majetku, pokud je známo, že tento majetek byl získán drogovou trestnou činností za účelem ukrytí nebo zatajení nedovoleného zdroje příjmů, nebo za účelem poskytnutí pomoci kterékoliv osobě zúčastněné na spáchání trestného činu nebo trestných činů, aby se mohla vyhnout odpovědnosti svoje činy“, jednak v „ukrytí nebo zatajování podstaty, zdroje, místa kde se nachází, způsobu šíření, převozu, práv k“ výnosu z drogového deliktu.

¹³⁸ Přestože byla jménem ČR podepsána v Palermu již v prosinci 2000, vstoupila pro Českou republiku v platnost dne 24. října 2013.

¹³⁹ V platnost vstoupila dne 29. září 2003. Ve skutečnosti se jedná o skupinu dokumentů, jejíž hlavní kostru tvoří samotná úmluva. K ní se dále vážou jednotlivé protokoly zaměřující se na konkrétnější oblasti. Viz ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. op. cit. s. 87.

¹⁴⁰ Čl. 6 Palermské úmluvy.

¹⁴¹ Čl. 7 Palermské úmluvy.

mezinárodní instrument v této oblasti - Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskace výnosů ze zločinu ve Štrasburku (dále jen „**Štrasburská úmluva**“).^{142,143} Přestože se jednalo o iniciativu primárně evropskou, ambicí Rady Evropy bylo zahrnout mezi spolupracující státy i nečleny Rady Evropy, jak proklamuje článek 36 a 37 Štrasburské úmluvy. Jedná se tedy o úmluvu tzv. polootevřené povahy.¹⁴⁴ Oproti jejím předchůdcům představuje Štrasburská úmluva propracovanější dokument, který klade přísnější požadavky na smluvní státy a zakládá vyšší úroveň mezinárodní spolupráce. Požadavek kriminalizace praní špinavých peněz se ve srovnání s Vídeňskou úmluvou neomezuje jen na dílčí oblast praní peněz, nýbrž požaduje kriminalizaci ve vztahu k prospěchu z jakéhokoli trestného činu.¹⁴⁵ Štrasburská úmluva také podrobně reguluje postup signatářů v rámci mezinárodní spolupráce a klade důraz na důslednou konfiskaci kriminálních užitků.¹⁴⁶ Štrasburská úmluva však neopomíjí zahrnout také AML regulaci v oblasti bankovníctví.¹⁴⁷

V kontextu působení Rady Evropy autorka této práce dále zmiňuje Úmluvu Rady Evropy o praní, vyhledávání, zajištění a konfiskaci výnosů z trestné činnosti a o financování terorismu, která byla sjednána dne 16. května 2005 ve Varšavě (dále jen „**Varšavská úmluva**“). Tato úmluva však nebyla Českou republikou doposud ratifikována. Jejím signatářem je nicméně Evropská unie.

Výše uvedená mezinárodní opatření představují globální odezvu na propírací praktiky a zajišťují mezinárodní koordinaci zásahů proti nim. Místo v popředí zaujímá zejména zmíněná Štrasburská úmluva, která je dedikována výlučně prevenci a postihu praní špinavých peněz a poskytuje komplexní právní úpravu této matérie.

---

¹⁴² Štrasburská úmluva byla Českou republikou podepsána dne 18. prosince 1995 a následně pro ni vstoupila v platnost dne 1. března 1997. Vyhlášena byla spolu s českým překladem jako Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 33/1997 Sb.

¹⁴³ ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. op. cit. s. 102.

¹⁴⁴ Přípravných prací se účastnila Austrálie, Kanada a USA. Po dni platnosti, tedy 1. září 1993, pak může být jiný stát než člen Rady Evropy přizván Výborem ministrů Rady Evropy po konzultaci se signatáři. Viz ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. op. cit. s. 103.

¹⁴⁵ Závazek kriminalizace praní peněz je zakotven v čl. 6 Štrasburské úmluvy.

¹⁴⁶ Minimální pravidla vážící se k povinnosti konfiskace výnosů je zakotven v čl. 3 Štrasburské úmluvy. Její čl. 8-17 upravují mezinárodní spolupráci v této oblasti.

¹⁴⁷ Čl. 4 Štrasburské úmluvy.

2.2.3. Významní mezinárodní aktéři

V kontextu globálních iniciativ pro prevenci praní špinavých peněz nelze opomenout ani činnost FATF/GAFI (*Financial Action Task Force/ Groupe d'action financière*) (dále jen „FATF“).¹⁴⁸ FATF sám sebe označuje za hlídacího psa na poli globálního praní špinavých peněz a financování terorismu. Jako mezivládní orgán, zaměřující se výlučně na tyto otázky, je tvůrcem mezinárodních standardů a strategie proti praní peněz, k jejichž implementaci se zavázalo přes 200 světových států a jurisdikcí.¹⁴⁹ Svým působením usiluje „o vytvoření nezbytné politické vůle k uskutečnění vnitrostátních legislativních a regulačních reforem“.¹⁵⁰ Za tímto účelem přijímá tzv. Doporučení FATF (*FATF Recommendations* nebo *FATF Standards*). Tyto představují mezinárodně uznávané standardy pro boj s praním špinavých peněz a financování terorismu. Doporučení FATF zvyšují transparentnost finančních transakcí a umožňují zemím úspěšně zasáhnout proti nedovolenému využívání jejich finančního systému. Jejich současné znění bylo přijato na plenárním zasedání v únoru roku 2012 a sestává ze čtyřiceti doporučení z oblasti kriminalizace praní peněz a konfiskace ilegálních výnosů, preventivních opatření na poli finančněprávní regulace, transparentnosti a skutečného vlastnictví právnických osob či mezinárodní spolupráce. Dalších devět zvláštních doporučení je zvláště věnováno problematice financování terorismu.¹⁵¹ Doporučení necílí na plnou harmonizaci konkrétních plošných pravidel ze strany všech států, FATF totiž bere v potaz odlišnosti právních řádů jednotlivých států a Doporučení proto představují obecný legislativní rámec. U opatření implementovaných jednotlivými státy pak FATF zejména prověřuje, že jsou účinná a dosahují vytyčených cílů, s ohledem na jedinečnosti jejich právních řádů.¹⁵² Tato Doporučení jsou také ve značné míře reflektována v tzv. AML směrnících vydávaných Evropskou unií.^{153,154}

---

¹⁴⁸ *Financial Action Task Force* označovaný v českém prostředí také jako Skupina pro finanční úkoly či Finanční akční výbor.

¹⁴⁹ Viz <https://www.fatf-gafi.org/countries/>. [cit. 5.4.2022].

¹⁵⁰ Blíže viz <http://www.fatf-gafi.org/about/>. [cit. 5.2.2022].

¹⁵¹ Viz FATF/GAFI. *International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation* [online]. FATF. France, 2012. [cit. 7.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%202012.pdf>.

¹⁵² VONDRÁČKOVÁ, Aneta. *Boj proti praní peněz v EU*. op. cit. s. 30.

¹⁵³ Viz https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-supervision-and-risk-management/anti-money-laundering-and-counter-funding-terror-finance_en. [cit. 5.4.2022].

¹⁵⁴ K tzv. AML směrnícím viz podkapitola 2.3.1. této práce.

FATF bylo založeno v červenci 1989 na summitu skupiny G-7 v Paříži za účelem posouzení a rozvíjení doposud uplatněných opatření proti využívání bankovního systému a finančních institucí k praní peněz.¹⁵⁵ Následně se k této iniciativě připojily další státy a mezinárodní subjekty. FATF však formálně nevyvíjí svou činnost v rámci žádné z mezinárodních organizací ani v souvislosti s konkrétní mezinárodní úmlouvou, nýbrž představuje ad hoc seskupení vlád¹⁵⁶ s výlučným mandátem – zajištění efektivního potírání praní peněz a ochrany mezinárodního finančního systému.

FATF má v současnosti 36 členů, včetně 14 členských států EU.¹⁵⁷ Zbylí členové EU jsou členy Výboru expertů MONEYVAL (*Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism*) (dále jen „MONEYVAL“), který je přidruženým členským uskupením FATF a je tak i organizačně úzce spojen s FATF.¹⁵⁸ Výbor již od roku 1997 pod záštitou Rady Evropy provádí tzv. vzájemná hodnocení členských zemí, a to v souladu s metodologií a standardy vymezené FATF. Klíčovou roli pak hraje zejména evaluace míry efektivity přijatých opatření proti praní peněz v praxi, jejichž výsledkem je vydání hodnotících zpráv.^{159,160} Česká republika prošla již celkem pěti hodnotícími koly, z nichž poslední se odehrálo v roce 2018.¹⁶¹

Jak je zmíněno výše, FATF a MONEYVAL dlouhodobě vyvíjejí nátlak na zvyšování úrovně vnitrostátních opatření proti praní peněz z hlediska jejich účinnosti a prosazují strategické legislativní změny. Z této pozice se FATF a MONEYVAL značnou mírou zasloužily o současnou podobu zásahů a preventivních opatření přijatých k potírání praní peněz jak v globálním kontextu, tak na národních úrovních. V posledních letech zejména požadují připuštění stíhání tzv. samopraní, kterému je blíže věnována kapitola 3.1. této práce. Ne vždy nicméně tlak ze strany těchto seskupení vede k cílenému zlepšení úrovně právní úpravy, jak je blíže rozebráno v kapitole 3.2. této práce ohledně sloučení trestného činu legalizace výnosů s podílnictvím.

---

¹⁵⁵ ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. op. cit. s. 105.

¹⁵⁶ VONDRÁČKOVÁ, Aneta. *Boj proti praní peněz v EU*. op. cit. s. 29.

¹⁵⁷ Viz <https://www.fatf-gafi.org/about/membersandobservers/>. [cit. 5.4.2022].

¹⁵⁸ Členská republika je členem Výboru expertů MONEYVAL.

¹⁵⁹ Viz <https://www.coe.int/en/web/moneyval>. [cit. 5.4.2022].

¹⁶⁰ K jednotlivým evaluačním kolům blíže viz <https://www.coe.int/en/web/moneyval?desktop=true>. [cit. 5.2.2022].

¹⁶¹ Přehled hodnotících kol a hodnotících zpráv ve vztahu k České republice je dostupný z internetové adresy https://www.coe.int/en/web/moneyval/jurisdictions/czech_republic. [cit. 5.2.2022].

2.3. Boj s praním špinavých peněz v právu Evropské unie

České republice z členství v Evropské unii (dále jen „EU“) vyplývá řada závazků, které je povinna dodržovat.¹⁶² V důsledku toho je české právo do značné míry ovlivněno unijní legislativou. Totéž platí i pro fenomén praní peněz, kdy unijní právo v tomto kontextu prošlo bouřlivým vývojem. Samotné právo EU v této oblasti navazuje na výše přiblížené mezinárodní instrumenty, včetně standardů FATF.¹⁶³ Těžiště právní úpravy fenoménu praní peněz na unijní úrovni lze shledat v sekundárním právu. To je v této kapitole okrajově přiblíženo, neboť je pro analýzu současného právního stavu potírání propíracích praktik v České republice klíčové.

2.3.1. AML Směrnice

Za tzv. **AML směrnice** je v současnosti označováno pět směrnic, jež byly v období od roku 1991 do 2018 přijaty Evropskou unií za účelem potírání praní peněz.¹⁶⁴ Stejně jako AML zákon se i směrnice zaměřují primárně na regulaci finanční sektoru a dalších zranitelných oblastí za účelem předcházení jejich zneužívání k propíracím praktikám. EU tak jejich prostřednictvím zajišťuje boj s praním špinavých peněz cestou prevence.

---

¹⁶² Čl. 1 odst. 2 Ústavy České republiky.

¹⁶³ Viz https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-supervision-and-risk-management/anti-money-laundering-and-countering-financing-terrorism_en. [cit. 5.4.2022].

¹⁶⁴ Směrnice Rady č. 91/308/EHS o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz ze dne 10. června 1991, vyhlášená v Úředním věstníku Evropských společenství L 166/77 s. 0077–0083 dne 28. června 1991 (dále jen „**první AML směrnice**“); Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2001/97/ES ze dne 4. prosince 2001 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz, vyhlášenou v Úředním věstníku Evropských společenství L 344/44 s. 0076–082 dne 28. prosince 2001 (dále jen „**druhá AML směrnice**“); Směrnice Evropského Parlamentu a Rady č. 2005/60/ES ze dne 26. října 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu, vyhlášená v Úředním věstníku EU L 309/15 s. 214–235 dne 25. listopadu 2005 (dále jen „**třetí AML směrnice**“); Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES, vyhlášená v Úředním věstníku Evropské unie L 141/73 s. 73–117 dne 5. června 2015 (dále jen „**čtvrtá AML směrnice**“); Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU, vyhlášená v Úředním věstníku EU L 156/43 s. 43–74 dne 19. června 2018 (dále jen „**pátá AML směrnice**“).

První AML směrnice započala v roce 1991 sérii AML směrnic a položila základy současného systému opatření proti praní peněz v EU. Evropské hospodářské společenství si v reakci na nárůst případů praní peněz kladlo za ambici touto směrnicí ochránit stabilitu finančního systému a důvěru v jeho instituce.¹⁶⁵ Preambule k první AML směrnici dále upozornila na skutečnost, že „*praní peněz je obvykle prováděno v mezinárodním kontextu, aby mohl být nezákonný původ peněžních prostředků lépe zatajován; že opatření přijatá výhradně na vnitrostátní úrovni, aniž se přihlédne k mezinárodní koordinaci a spolupráci, by měla velice omezený účinek*“.

První AML směrnice zavazovala subjekty zprvu z oblasti finančního sektoru, tzv. povinné osoby, k zavedení systému vnitřní kontroly a splnění výčtu povinností. Mezi tyto povinnosti patří zejména identifikační povinnost ve vztahu k vymezené skupině klientů finanční či úvěrové instituce, oznamovací povinnost ohledně podezřelých transakcí či povinnost pozdržet provedení podezřelé transakce.¹⁶⁶

První AML směrnice byla v následujících letech nejdříve novelizována a následně i nahrazena novými směrnicemi, které průběžně reflektují vývoj praxe praní peněz a revize Doporučení FATF.¹⁶⁷ Jednotlivými AML směrnicemi docházelo primárně k rozšíření okruhu povinných osob, u kterých byly členské státy zavázány zajistit implementaci směrnicemi požadovaných opatření při výkonu jejich činnosti, a to o osoby, u nichž existovalo riziko, že jejich služby budou užity k propíracím mechanismům. Směrnice dále prohlubovaly či rozšiřovaly základní nástroje AML opatření, a to zejména výše zmíněnou povinnost identifikace a kontroly klienta.¹⁶⁸

V pořadí čtvrtá AML směrnice z roku 2015 přinesla významné změny zejména v podobě zavedení pravidel pro zjištění skutečného vlastnictví právnických osob nebo skutečných vztahů

---

¹⁶⁵ Preambule k první AML směrnici.

¹⁶⁶ Tyto povinnosti jsou, mimo jiné, zakotveny v člancích 3, 6 a 7 první AML směrnice.

¹⁶⁷ První AML směrnice byla nejdříve novelizována druhou AML směrnicí. Následně byla přijata třetí AML směrnice, která plně nahradila první AML směrnici.

¹⁶⁸ Třetí AML směrnice takto rozlišovala tzv. hloubkovou, zesílenou a zjednodušenou kontrolu klienta. Viz čl. 7-13 třetí AML směrnice.

v rámci svěřenských fondů.¹⁶⁹ Tato změna se promítla do českého legislativního prostředí zavedením centrálního registru skutečných majitelů právnických osob a svěřenských fondů v rámci obchodního rejstříku v roce 2018 a zajistila tak vyšší míru transparentnosti finančních operací.¹⁷⁰ Ještě před uplynutím transpoziční lhůty čtvrté AML směrnice byla Uníí přijata její novelizace - pátá AML směrnice ze dne 30. května 2018. V současné době tedy systém prevence proti praní peněz na území EU stojí na čtvrté AML směrnici ve znění novelizovaném pátou AML směrnicí (dále jen „**konsolidované znění čtvrté AML směrnice**“).¹⁷¹ Požadavky AML směrnic jsou do českého právního řádu transponovány zejména dvěma právními předpisy, a to AML zákonem a Zákonem o evidenci skutečných majitelů.¹⁷²

2.3.2. Regulační rámec pro minimalizaci rizik praní peněz Evropské unie

Právní rámec boje s praním špinavých peněz v EU se neomezuje pouze na AML směrnice. Pro účely potírání této kriminality byl představen celý balíček evropských právních předpisů, mnohé z nich v roce 2018. Mezi instrumenty zajišťující prevenci praní peněz kromě AML směrnic dále patří nařízení o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků z roku 2015¹⁷³ nebo nařízení o kontrolách peněžní hotovosti vstupující do EU nebo ji opouštějící z roku 2018¹⁷⁴. Dalším unijním instrumentem, jehož účelem je doplnit

---

¹⁶⁹ Za skutečného majitele je dle platné úpravy považována „fyzická osoba nebo osoby, které v konečném důsledku vlastní nebo kontrolují klienta, nebo fyzická osoba nebo osoby, jejichž jménem se transakce nebo činnost provádí“. Viz čl. 3 bod 6 konsolidované čtvrté AML směrnice, který obsahuje také výčet osob, o které se přinejmenším vždy jedná. Definici skutečného majitele však zavedla již třetí AML směrnice.

¹⁷⁰ Nejprve upraveno v § 118b a násl. zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů. V souvislosti s pátou AML směrnicí je s účinností od 1. června 2021 tato problematika upravena nově přijatým Zákonem o evidenci skutečných majitelů.

¹⁷¹ K novelizaci čtvrté AML směrnice bylo přistoupeno z důvodů identifikace nových trendů praní peněz odhalených v souvislosti s nedávnými teroristickými útoky. Pátá AML směrnice tak do stávajícího preventivního rámce zakotvuje opatření reflektující výdobytky moderní společnosti, zejména pak opatření zajišťující vyšší míru transparentnosti hospodářského a finančního prostředí Unie. Viz preambule páté AML směrnice.

¹⁷² Podrobněji k AML směrnicím např. viz VONDRÁČKOVÁ, Aneta. *Boj proti praní peněz v EU*. op. cit.

¹⁷³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/847 ze dne 20. května 2015 o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků a o zrušení nařízení (ES) č. 1781/2006, vyhlášené v Úředním věstníku EU L 141/1 s. 1–18 dne 5. června 2015.

¹⁷⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1672 ze dne 23. října 2018 o kontrolách peněžní hotovosti vstupující do Unie nebo ji opouštějící a o zrušení nařízení (ES) č. 1889/2005, vyhlášené v Úředním věstníku EU L 284/6 s. 6-21 dne 12. listopadu 2018.

a prohloubit účinky AML směrnic, je směrnice o boji vedeném trestněprávní cestou proti praní peněz z roku 2018¹⁷⁵ (dále jen „**trestněprávní AML směrnice**“), jež měla být členskými státy transponována do jejich právních řádů do 3. prosince 2020. S ohledem na to, že se diplomová práce soustředí primárně na trestněprávní rovinu potírání praní špinavých peněz a aktuální otázky s ním spojené, poskytuje tato podkapitola bližší rozbor právě této směrnice.

Jak napovídá její název, tato směrnice se zaměřuje na trestněprávní rovinu AML strategie na území Unie. Trestněprávní AML směrnice cílí na sjednocení trestněprávních nástrojů a zajištění účinného trestního postihu praní peněz členskými státy. EU prostřednictvím trestněprávní AML směrnice promítá do svého právního řádu požadavky, ke kterým se zavázala podpisem Varšavské úmluvy. Zároveň je cílem směrnice reflektovat i jiné mezinárodně uznávané standardy v boji proti praní peněz, včetně revidovaných doporučení FATF, s ohledem na něž by měla být evropská opatření minimálně stejně přísná.¹⁷⁶ Hlavní ambicí trestněprávní AML směrnice je překonat nedostatky ve vymáhání práva a překážky ve spolupráci členských států a zajistit tak jednotný přístup členských států k trestněprávní represi v této oblasti. Nesjednocení vnitrostátních trestněprávních pravidel může totiž mít dopad mj. na poskytování mezinárodní spolupráce v rámci trestního řízení a výměnu informací mezi členskými státy (například pokud hlavní trestná činnost je v těchto státech pojímána jednotlivými členskými státy odlišně).¹⁷⁷

Základním požadavkem směrnice je zajištění kriminalizace praní peněz. Tento požadavek nebyl do doby přijetí trestněprávní AML směrnice zakotven v AML směrnicích, nýbrž v rámcovém rozhodnutí Rady o praní peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů trestně činnosti a výnosů z ní,¹⁷⁸ jež však nezajišťovalo dostatečně harmonizovaný právní rámec pro trestněprávní postih tohoto fenoménu. Pro účely této směrnice se za hlavní trestnou činnost považuje jakýkoli trestný čin, za nějž lze podle vnitrostátní úpravy členského státu uložit trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené se zbavením osobní

---

¹⁷⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1673 ze dne 23. října 2018 o boji vedeném trestněprávní cestou proti praní peněz, vyhlášená v Úředním věstníku EU L 284/22 s. 22–30 dne 12. listopadu 2018.

¹⁷⁶ Rec. 3 preambule trestněprávní AML směrnice.

¹⁷⁷ Preambule trestněprávní AML směrnice.

¹⁷⁸ Rámcové rozhodnutí Rady 2001/500/SVV ze dne 26. června 2001 o praní peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů trestně činnosti a výnosů z ní, vyhlášeném v Úředním věstníku L 182 s. 0001-0002 dne 5. července 2001.

svobody s dolní hranicí trestní sazby přesahující šest měsíců, vždy však trestný čin terorismu, nedovoleného obchodu se zbraněmi, podvodu, korupce a dalších.¹⁷⁹

Autorka této práce považuje za stěžejní zejména ustanovení článku 3 trestněprávní AML směrnice, který ve svém celku zajišťuje určitou míru nezávislosti trestněprávní odpovědnosti za praní peněz na hlavní trestné činnosti, což má bezprostřední dopad na průběh trestního řízení. Členské státy by na základě tohoto ustanovení měly praní peněz úspěšně stíhat i v případě, že nedošlo k odsouzení za hlavní trestnou činnost ani není známa totožnost jejího pachatele. Pro tyto účely postačí, aby byla prokázána pouhá skutečnost, že majetek pochází z trestné činnosti.¹⁸⁰ Zároveň článek 3 v pátém odstavci výslovně zakotvuje povinnost členských států stíhat samopraní, jelikož pokud dojde „*k další škodě kromě té, která byla již způsobena trestnou činností, například tím, že je majetek pocházející z trestné činnosti uveden do oběhu, čímž dojde k zatajení jeho nezákonného původu, by měla být taková činnost v oblasti praní peněz trestná.*“¹⁸¹ Dále by pro stíhání této kriminality nemělo být rozhodné, že hlavní trestná činnost byla spáchána v zahraničí, pokud dané jednání naplňuje skutkovou podstatu trestného činu dle národního právního řádu. Toto pravidlo bylo do českého trestního zákoníku transponováno s účinností od 1. října 2020 novelou¹⁸² nově vloženým ustanovením § 217a trestního zákoníku.¹⁸³ Výše zmíněné požadavky článku 3 trestněprávní AML směrnice tak velmi vhodně reflektují skutečnost, že v praxi se orgány činné v trestném řízení přílišně soustředí na predikativní trestný čin, jehož stopy jsou však zpravidla zamety náhodným propráním ilegálních výnosů, a nedostatečné prokázání hlavního trestného činu je tak často důvodem neúspěšného ukončení trestního stíhání praní špinavých peněz.

Přestože EU v nedávné době přijala řadu právních předpisů za účelem vytvoření komplexního a nekompromisního souboru pravidel v oblasti boje proti praní peněz, je nadále odhodlána proaktivně zlepšovat jeho účinky, a to až do dosažení nulové tolerance vůči propíracím praktikám. Pro jejich nápravu a zajištění ještě lepších výsledků v boji s praním peněz představila Komise akční plán pro komplexní politiku Unie v oblasti předcházení praní

---

¹⁷⁹ Viz čl. 2 odst. 1 trestněprávní AML směrnice.

¹⁸⁰ Tento přístup (tzv. *stand-alone crime*) je uplatňován v České republice, viz podkapitola 2.1.5. této práce.

¹⁸¹ Rec. 11 preambule trestněprávní AML směrnice. Blíže k otázce tzv. samopraní viz kapitola 3.1. této práce.

¹⁸² Novelizační zákon z roku 2020.

¹⁸³ Ustanovení § 217a trestního zákoníku stanovuje: „*Za trestnou činnost spáchanou v cizině se pro účely § 216 a 217 považuje čin spáchaný v cizině, který naplňuje znaky trestného činu podle zákona České republiky, bez ohledu na to, zda je trestný i podle zákona státu, na jehož území byl spáchán.*“

peněz a financování terorismu¹⁸⁴ (dále jen „**Akční plán**“). Akční plán identifikuje strategické nedostatky, kvůli nimž nedosahuje stávající rámec AML opatření požadované efektivity, a navrhuje způsob jejich řešení na unijní úrovni. Akční plán stojí na následujících šesti pilířích:

- *zajištění účinného provádění stávajícího rámce EU pro boj proti praní peněz a financování terorismu;*
- *vytvoření jednotného souboru pravidel EU pro boj proti praní peněz a financování terorismu;*
- *dotazení dohledu v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu na úroveň EU;*
- *zřízení podpůrného a kooperačního mechanismu pro finanční zpravodajské jednotky;*
- *vynucování trestněprávních předpisů a výměna informací na úrovni Unie;*
- *posílení mezinárodního rozměru rámce EU pro boj proti praní peněz a financování terorismu.*¹⁸⁵

Akční plán obsahuje rozvrh legislativních prací do roku 2021 a je realizován i výše uvedenými legislativními novinkami EU. Lze nicméně předpokládat, že unijní orgány budou, a to i s ohledem na neustále se aktualizující a vyvíjející metody praní peněz, identifikovat prostor ke zlepšení a zefektivnění právní úpravy praní peněz. Můžeme proto očekávat, že se současný právní rámec boje proti praní peněz na úrovni EU bude nadále dynamicky vyvíjet.

---

¹⁸⁴ Sdělení Komise ze dne 7. května 2020 o akčním plánu pro komplexní politiku Unie v oblasti předcházení praní peněz a financování terorismu (C(2020)2800). [cit. 8.3.2021]. Dostupný z internetové adresy: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0513\(03\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0513(03)&from=EN) (dále jen „**sdělení Komise o Akčním plánu**“).

¹⁸⁵ Tamtéž. s. 2.

3. Aktuální otázky vážící se ke skutkové podstatě trestného činu praní peněz

3.1. Samopraní jako cesta k efektivnímu potírání praní špinavých peněz

Jednou z hojně diskutovaných právních otázek, která se v posledních letech dynamicky vyvíjí a která se váže ke skutkové podstatě praní peněz, je otázka stíhatelnosti tzv. samopraní. Spočívá v posouzení, zda tatáž osoba může být trestně odpovědná za spáchaný hlavní trestný čin a zároveň i trestný čin praní peněz, který na předcházející trestnou činnost navazuje. FATF¹⁸⁶ pojem samopraní definuje jako praní výnosů osobou, která byla zapojena ve spáchání predikativního trestného činu.¹⁸⁷ V případě umožnění stíhání samopraní by byl navazující trestný čin legalizace výnosů stíhán ve vícečinném souběhu s kriminalitou, z níž výnos pochází, tedy s predikativním trestným činem, jelikož o vícečinný souběh neboli *concursum materialis*¹⁸⁸ se jedná, když je více skutky pachatele naplněno více skutkových podstat trestných činů.¹⁸⁹

3.1.1. Doktrinální a judikatorní pojetí samopraní

Značná část české odborné literatury¹⁹⁰ považuje tuto formu autonomní trestní odpovědnosti¹⁹¹ za přípustnou, respektive přinejmenším částečně. Pro pochopení stanovisek těchto autorů je nezbytné zohlednit, že zpravidla vycházejí z dřívějšího znění zákona, před účinností novelizačního zákona z roku 2018 a dalších novelizací, jež znalo pouze dvě základní skutkové podstaty legalizace výnosů. Tyto byly základem ke stíhání

---

¹⁸⁶ K FATF blíže viz podkapitola 2.2.3. této práce.

¹⁸⁷ FATF/GAFI. *Methodology for Assessing Compliance with the FATF Recommendations and the Effectiveness of AML/CFT Systems* [online]. 2019. s. 116. [cit. 28.10.2020]. Dostupné z internetové adresy: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/methodology/FATF%20Methodology%2022%20Feb%202013.pdf>.

¹⁸⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 276.

¹⁸⁹ Blíže Tamtéž.; Nebo JELÍNEK, Jiří, a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 348-351.

¹⁹⁰ ŠÁMAL, Pavel. § 216 [Legalizace výnosů z trestné činnosti]. op. cit. marg. č. 7.; NETT, Alexander. *Praní špinavých peněz a novela trestního řádu*. Časopis pro právní vědu a praxi 2(3), 1994.; KRUPIČKA, Jiří, ŠÁMAL, Pavel. *Kapitola V. Trestné činy proti majetku*. op. cit. s. 722.; KUČHTA, Josef. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část*. Praha: C.H. Beck, 2009. Právnícké učebnice. s. 183.; PÚRY, František. *Poznámky k právní úpravě opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti*. op. cit. s. 74-80.

¹⁹¹ Označení *autonomní trestní odpovědnost* používá Pelc. Viz PELC, Vladimír. *Praní peněz v právu Evropské unie a české trestní právo*. op. cit. s. 180.

toho, kdo výnos z hlavního trestného činu propral (ve vztahu k první skutkové podstatě)¹⁹² či toho, kdo jinému toto proprání umožnil (ve vztahu k druhé skutkové podstatě)¹⁹³.

§ 216 trestního zákoníku ve znění účinném do 31.5.2015

Legalizace výnosů z trestné činnosti

(1) Kdo zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu

a) věci nebo jiné majetkové hodnoty, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině, nebo jako odměna za něj, nebo

b) věci nebo jiné majetkové hodnoty, která byla opatřena za věc nebo jinou majetkovou hodnotu uvedenou v písmenu a), nebo

kdo jinému spáchání takového činu umožní,

bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty; spáchá-li však takový čin ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě, která pochází z trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším.

[...]

Tito autoři zastávají přístup, dle něhož je souběžná trestní odpovědnost u legalizace výnosů z trestné činnosti přípustná, a to, *inter alia*, na základě argumentu opaku (*argumentum a contrario*), jelikož první skutková podstata, na rozdíl od druhé, neobsahuje explicitně vyjádřený požadavek odlišnosti osoby.¹⁹⁴ Přípustnost postihu samopraní tedy vyvozují z aplikace jazykového výkladu ve spojení s argumenty využívanými v rámci výkladu logického. Za další indicii považují mlčení zákona (*argumentum a siletio legis*), tedy pokud by zákonodárce

¹⁹² § 216 odst. 1 alinea 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění účinném od 1.1.2010 do 31.5.2015.

¹⁹³ § 216 odst. 1 alinea 2 ve znění účinném do 31.5.2015.

¹⁹⁴ Požadavek odlišnosti osoby je vyjádřen v objektivní stránce druhé skutkové podstaty trestného činu legalizace výnosů: „*kdo jinému spáchání tohoto trestného činu umožní*“, oproti objektivní stránce první skutkové podstaty, která jej neobsahuje: „*kdo zastírá původ nebo jinak usiluje* [...]“.

chtěl trestněprávní postih legalizace omezit jen na praní peněz třetí osobou (*third-party money laundering*), učinil by tak *expressis verbis*. Zároveň však postih samopraní připouští zpravidla pouze ve vztahu k první skutkové podstatě, jelikož druhá skutková podstata trestného činu legalizace výnosů zahrnuje již zmíněný požadavek odlišnosti osoby (tedy slovní spojení *jinému umožní*)¹⁹⁵ a samopraní je proto v případě této skutkové podstaty legalizace výnosů vyloučeno.

České soudy na otázku pachatelství u trestného činu legalizace výnosů pohlížejí obdobně jako výše zmínění autoři. Poprvé se k otázce samopraní vyjádřil NS v roce 2008,¹⁹⁶ když se zabýval trestnou činností představující v české praxi typický příklad praní špinavých peněz, a to nelegálním obchodováním s motorovými vozidly, které spadá do oblasti méně závažné kriminality v kontextu tohoto fenoménu. Obviněný se v tomto případě dovolával nepřipustnosti nucení k vlastnímu doznání (s ohledem na základní trestněprávní zásadu *nemo tenetur se ipsum accusare*, tj. zákaz donucování k sebeobvinění).¹⁹⁷ To by v případě jeho současné trestní odpovědnosti za predikativní trestný čin i trestný čin legalizace výnosů spočívalo v tom, že by byl trestně stíhán za zahlazování stop své trestné činnosti, protože nezahazením stop formou legalizace výnosů by umožnil své dopadení za hlavní trestnou činnost. V této souvislosti NS autonomní trestní odpovědnost v oblasti praní špinavých peněz validoval a stanovil, že osobou pachatele trestného činu legalizace výnosů¹⁹⁸ může být i osoba, jež spáchala hlavní trestný čin. S námitkou zásady zákazu nucení k sebeobviňování se NS vypořádal, když uvedl: „Podle názoru Nejvyššího soudu nelze v tomto stavu spatřovat nucení k sebeobviňování, jak naznačuje obviněný. Ustanovení § 252a tr. zák. v sobě totiž neobsahuje povinnost doznat se ke spáchání předchozí trestné činnosti, ale jeho cílem je postihnout jednání, které navazuje na předchozí trestnou činnost stejné či jiné osoby, přičemž toto (další) jednání spočívá právě v legalizaci věci nebo jiného majetkového prospěchu (jiných majetkových hodnot),

---

¹⁹⁵ Autorka této práce má na mysli alineu druhou, kdy jejím prostřednictvím dochází k zakotvení jednání spočívajícím v účastenství jako samostatného trestného činu.

¹⁹⁶ Rozsudek sp. zn. 11 Tdo 652/2008. op. cit.

¹⁹⁷ Zásada *nemo tenetur* spočívá v tom, že každý má právo nepřispívat svou činností k vlastnímu obvinění, jakož i v zákazu jeho nucení k opaku. Tato zásada je jedním ze základních předpokladů pro zajištění práva na spravedlivý proces a promítá se například v článku 37 odst. 1 LZPS či § 92 odst. 1 trestního řádu.

¹⁹⁸ Konkrétně se jednalo o trestný čin legalizace výnosů, které ve světle současné právní úpravy odpovídá první skutkové podstatě uvedené v odst. 2 ustanovení § 216 trestního zákoníku.

*kteřé byly předtím získány trestným činem. Citované ustanovení tedy v sobě obsahuje pouze zákaz takového jednání.*¹⁹⁹

V jiném rozsudku²⁰⁰ pak NS výslovně vyloučil možnost konzumpce praní peněz předcházejícím trestným činem a připustil jejich souběh (v daném případě krádeže a následně legalizace výnosu z krádeže pocházejícího). Vrchní soud v Praze (dále jen „**VS v Praze**“) se v roce 2013²⁰¹ taktéž zabýval případem ilegálního obchodování s motorovými vozidly, když obvinění, po paděláních dokladů a pozměnění identifikačních znaků VIN předmětných automobilů, je zaregistrovali v České republice a následně prodali za obvyklou cenu. VS v Praze uvedl, že v případě legalizace „[j]de o to, aby výnos z trestné činnosti mohl být pachateli nebo jinými osobami bez problémů použit v jejich prospěch nebo ve prospěch jiných osob a aby trestná činnost nebyla odhalena.“ Přestože v daném případě nebylo jasné, zda-li obvinění jsou i pachateli hlavního trestného činu, z uvedené citace zřejmě vyplývá připuštění postižitelnosti samopraní tímto soudem, a to zejména s ohledem na slovní spojení „*pachateli nebo jinými osobami*“, jímž poukazuje na přípustnost, jak totožnosti, tak odlišnosti subjektu hlavního trestného činu a trestného činu legalizace. Z novější judikatury je vhodné zmínit rozhodnutí NS ze dne 3. června 2020, sp. zn. 6 Tdo 413/2020, v němž NS opět odmítl nepřipustnost souběhu trestných činů krádeže a praní peněz a uzavřel, že „[s]amotná formulace jeho skutkové podstaty umožňuje postihnout zastření původu nebo jiné usilování, aby bylo podstatně ztěženo nebo znemožněno zjištění původu věci získané trestnou činností nejenom jinému, ale i pachateli základního (hlavního) trestného činu. Proto pachatelem tohoto trestného činu podle uvedené první skutkové podstaty může být i sám pachatel základního (hlavního) trestného činu [...]“.²⁰² Lze tedy uzavřít, že české soudy se k této otázce staví jednoznačně.²⁰³

---

¹⁹⁹ Rozsudek sp. zn. 11 Tdo 652/2008. op. cit. s. 18.

²⁰⁰ Rozsudek NS ze dne 27. února 2013, sp. zn. 7 Tdo 108/2013.

²⁰¹ Rozsudek VS v Praze ze dne 27. února 2013, sp. zn. 4 To 7/2013.

²⁰² Rozhodnutí NS ze dne 3. června 2020, sp. zn. 6 Tdo 413/2020. s. 17.

²⁰³ Obdobně pak Rozhodnutí sp. zn. 7 Tdo 353/2016. op. cit., který byl následně zrušen nálezem ÚS ze dne 7. listopadu 2017, sp. zn. IV. ÚS 2867/16, nikoli však s ohledem na tuto otázku, a proto taktéž poskytuje spolehlivou představu o přístupu NS k této problematice.

Část doktríny²⁰⁴ však přesto tento případ souběžné trestní odpovědnosti odmítá. V čele těchto opozičních názorů stojí Pelc, který se analýzou fenoménu praní špinavých peněz zabývá do hloubky a je předním odborníkem na tuto trestněprávní problematiku v českém prostředí. Pelc argumentuje zejména tím, že její přípuštění by znamenalo porušení dvou významných trestněprávních zásad, a to již zmiňované *nemo tenetur se ipsum accusare a ne bis in idem*.²⁰⁵ Ve vztahu k první z nich vysvětluje, že pokud by byl stíhán pachatel za vyprání peněz z vlastních nelegálních zdrojů, byl by takto donucen k usvědčení sebe samého. Situaci srovnává s příkladem v rámci ustálené judikatury českých soudů, kdy není možné stíhat jako zkrácení daně zatajení ilegálního příjmu v daňovém přiznání, a to právě s ohledem na tuto zásadu. Ve vztahu k zásadě ne dvakrát v téže věci označuje po vzoru italských autorů legalizaci za tzv. *post-factum*, jakožto činnost nezbytnou a přímo navazující na spáchání předešlého trestného činu, která je proto hlavním trestním činem konzumována a jejím stíháním by byl postihován tentýž čin opakovaně. Dalšími argumenty, které Pelc uvádí, je samotná povaha trestného činu legalizace, jež spočívá v akcesoritě vůči predikativní kriminální činnosti, a z pohledu systematického výkladu také argument jeho zařazení mezi případy tzv. trestné součinnosti.²⁰⁶ Okolnost, že pachatel zisky nezákonného původu legalizoval, by pak zohlednil v rámci ukládání trestu za základní trestný čin.²⁰⁷

---

²⁰⁴ JELÍNEK, Jiří, a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 694.; PELC, Vladimír. *Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní peněz*. op. cit. s. 205-211.; PELC, Vladimír. *Praní peněz v právu Evropské unie a české trestní právo*. op. cit. s. 180-181.; PELC, Vladimír. *Subjekt trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti*. op. cit.; Nebo BRUNA, Eduard. *K diskusi o subjektu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti*. Bulletin advokacie č. 5. Česká advokátní komora, 2015. s. 114-121.

²⁰⁵ K první z nich viz pozn. pod čarou 191 v této práci. *Ne bis in idem* neboli ne dvakrát v téže věci zakotvuje zákaz dvojího přičítání a v kontextu ústavního práva pramení z čl. 40 odst. 5 LZPS. Nepřípustnost trestního stíhání s ohledem na tuto zásadu je pak upraveno například v § 11 odst. 1 písm. h) – k) zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**trestní řád**“).

²⁰⁶ Jedná se o teoretický pojem označující situace, kdy se na trestném činu podílí více spolupachatelů či vedle pachatele (spolupachatelů) i jiné osoby. Jeho dílčí kategorií jsou formy trestné součinnosti obsažené ve zvláštní části trestního zákoníku, mezi něž patří také např. trestný čin nadržování dle ustanovení § 366 trestního zákoníku či neoznámení trestného činu dle § 368 trestního zákoníku. Blíže JELÍNEK, Jiří, a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 311. Mezi tuto skupinu byl před účinností novelizačního zákona z roku 2018 řazen i trestný čin podílnictví podle ustanovení § 214 a § 215 trestního zákoníku.

²⁰⁷ PELC, Vladimír. *Subjekt trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti*. op. cit. s. 114-121.; Stejně PELC, Vladimír. *Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní peněz*. op. cit. s. 205-211.

3.1.2. Vývoj percepce samoprání v mezinárodním kontextu

Většina jiných zemí se potýkala se stejnou otázkou, když jejich trestní kodexy *expressis verbis* odpověď neposkytovaly.²⁰⁸ V mezinárodním či evropském kontextu lze v posledních letech konstatovat, že je prosazován první z výše uvedených přístupů, tedy akceptující postih samoprání,²⁰⁹ a to často v důsledku vlivu ze strany mezinárodních autorit zaměřujících se na boj s praním špinavých peněz, zejména Výboru expertů MONEYVAL a mezivládní organizace FATF. Tito globálně významní aktéři prostřednictvím svých strategií, doporučení a hodnotících zpráv působí na jednotlivé státy, aby přijaly legislativní a jiné změny pro účely zajištění patřičného standardu v oblasti AML (z anglického *anti-money laundering*), a to včetně požadavku stíhání samoprání.^{210,211} V rámci AML standardů je pak připuštění této formy souběžné trestní odpovědnosti a kladení menšího důrazu na prokazování hlavního trestného činu prezentováno jako jeden z primárních nástrojů k dosažení vyšší efektivity právní úpravy boje proti praní špinavých peněz.²¹² Autorka této práce v kontextu trestního práva evropských zemí a jejich právní úpravy samoprání poukazuje na zajímavý přístup, který je obsažen ve finské trestněprávní úpravě. Podle finské klauzule výjimečnosti (*exceptional rule*) vzniká souběžná trestní odpovědnost za predikativní trestný čin i praní peněz pouze v případě, že legalizace výnosů z trestné činnosti, s ohledem na průběžnou a promyšlenou povahu (*continuous and planned nature*) trestné činnosti, představuje podstatnou a odsouzeníhodnou (*essential and blameworthy*) součást dané kriminální aktivity.²¹³

---

²⁰⁸ PELC, Vladimír. *Subjekt trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti*. op. cit. s. 118.

²⁰⁹ PELC, Vladimír. *Odpovědnost právnických osob za trestný čin praní peněz*. op. cit. s. 205.

²¹⁰ Na vývoj právní úpravy AML jednotlivých států může dále působit také Mezinárodní měnový fond nebo organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (*OECD*), jak tomu bylo například v Itálii. Viz *Financier Worldwide. Self-laundering and the impact on a company's model of organisation, management and control* [online]. 2014. [cit 6.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.financierworldwide.com/self-laundering-and-the-impact-on-a-companys-model-of-organisation-management-and-control#.X57biy2yAWo>.

²¹¹ Blíže k FATF a MONEYVAL viz podkapitola 2.2.3. této práce.

²¹² FATF/GAFI. *FATF President's paper: Anti-money laundering and counter terrorist financing for judges and prosecutors* [online]. 2018. s. 26-27. [cit 6.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.fatf-gafi.org/publications/fatfgeneral/documents/aml-cft-judges-prosecutors.html>.

²¹³ Blíže viz HYTTINEN, Tatu. *A European Money Laundering Curiosity: Self-Laundering in Finland* [online]. In *EuCLR European Criminal Law Review*. Volume 8 (2018). Issue 2. s. 268-293. [cit 28.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.nomos-elibrary.de/10.5771/2193-5505-2018-2-268/a-european-money-laundering-curiosity-self-laundering-in-finland-jahrgang-8-2018-heft-2>.

Tedy ke stíhání samoprání dojde pouze za situace, že míra závažnosti spáchaného praní špinavých peněz je vyšší, než-li u předcházejícího trestného činu.²¹⁴ Tato limitovaná podoba stíhání samoprání se však nejeví jako vhodná a je kritizována Výborem expertů MONEYVAL, protože v praxi dle dostupných statistik nevedla k žádnému odsouzení za praní peněz na základě tohoto ustanovení finského trestního kodexu.²¹⁵ Kromě toho lze dále namítat také ohrožení principu právní jistoty s ohledem na neurčitost mnoha parametrů, za nichž je finský *exceptional rule* aplikován.

V rámci komparativního výkladu Pelc ve svých publikacích odkazuje na Německo, Itálii a Švédsko, jakožto jediné vyspělé evropské země, které postih samoprání vylučují. V tomto ohledu je vhodné zmínit, že v Itálii bylo s účinností od 1. ledna 2015 stíhání *autoriciclaggio* již zavedeno v rámci samostatného článku v trestním zákoníku, a to článku 648 ter.1 (*autoriciclaggio*) italského trestního kodexu (Art 648 ter. 1 *Codice Penale*).²¹⁶ Švédsko pak se pak s účinností od července 2014 k němu alespoň částečně přiblížilo v rámci novelizace trestněprávní úpravy.²¹⁷ Zároveň ve většině národních právních úprav

---

²¹⁴ Ustanovení § 11 v 32. části finského trestního kodexu (*Chapter 32, Section 11, Finnish Penal Code*) dostupného v anglickém jazyce z internetové adresy: <https://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes/country/32/Finland/show>. [cit. 5.2.2022].

²¹⁵ FATF/GAFI. *Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Finland, Fourth Round Mutual Evaluation Report* [online]. 2019. s. 67, 155-156. [cit. 6.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <http://www.fatf-gafi.org/countries/d-i/finland/documents/mer-finland-2019.html>.

²¹⁶ Více k této novelizaci italského trestního práva viz CMS. *Provisions on Self-Laundering* [online]. 2015. [cit. 6.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://cms.law/en/ita/publication/provisions-on-self-laundering>; Nebo MONEYVAL. *Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures - Italy, Fourth Round Mutual Evaluation Report* [online]. 2016. s. 119. [cit. 6.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <http://www.fatf-gafi.org/countries/d-i/italy/documents/mer-italy-2016.html>.

²¹⁷ Je však nutné vzít na vědomí, že trestný čin praní peněz, spáchaný pachatelem predikativního trestného činu, bude dle švédského trestního práva „zpravidla konzumován a spolutrestán s predikativním trestným činem, z něhož výnosy pocházejí. Výjimkou z tohoto pravidla by mohlo být jednání pachatele spočívající v samoprání jen okrajově spojeném s predikativní trestnou činností. Zdá se, že tím je kriminalizace samoprání limitována, protože samostatné jednání spočívající v proprání výnosů z vlastního predikativního trestného činu sice může představovat trestný čin, ten však obvykle nebude stíhán. Nicméně samoprání by mohlo být okolností vedoucí k přísnějšímu trestu i v případě, že trest za predikativní trestný čin konzumuje obvinění z praní špinavých peněz.“

Viz MONEYVAL. *Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures - Sweden, Fourth Round Mutual Evaluation Report* [online]. 2018. s. 145-146. [cit. 6.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <http://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/mer-sweden-2017.html>.

tato otázka, obdobně jako v České republice, nebyla řešena přímo v zákoně, nýbrž byla následně vhodnost stíhání samoprání dovozena judikaturou.²¹⁸ V mezinárodním kontextu je tak postih tohoto institutu jednoznačným trendem.

3.1.3. Proč stíhat samoprání? Závěr k samoprání a návrhy de lege ferenda

Navzdory tomu, že se jedná o doktrinálně spornou otázku, shledává autorka této práce stíhání samoprání za přípustné i žádoucí, přestože v některých ohledech z důvodů odlišných než výše zmínění autoři. Z pohledu logického výkladu tento závěr činí jednak za aplikace *argumentum a silentio legis*, jednak z toho důvodu, že nepřipuštění souběžné trestní odpovědnosti v rámci tohoto fenoménu by mohlo s nadsázkou znamenat faktickou imunitu takového pachatele vůči trestní represi. Pokud by byl pachatel stíhán jen za hlavní trestný čin, a potenciálně trestán za zastření ilegálního původu zisku pouze v rámci zohlednění při ukládání trestu za hlavní trestnou činnost (jak navrhuje Pelc), byl by na predikativní trestný čin kladen nadměrný důraz. Pokud by predikativní trestný čin nebyl plně prokázán a vynesena ohledně něj odsuzující rozsudek, což zpravidla z důvodu zametení stop při proprání jeho výnosů bývá velmi problematické, nebyl by pachatel vůbec trestně odpovědný v rámci dané trestné činnosti. Tento přístup by tak představoval vysokou motivaci pachatele k využívání praktik praní špinavých peněz, jelikož za samotné proprání by jeho odpovědnost nevznikla a jeho provedením by tak zároveň zcela minimalizoval možnost jeho postihu i za primární kriminální aktivitu, a to v důsledku zametení stop. Vyšší míra legalizační činnosti tak současně znamená vyšší míru obtížnosti prokázání hlavní trestné činnosti, v rámci jejíhož trestání by mělo být proprání výnosů jeho pachatelem zohledněno (dle Pelcova návrhu). Autorka této práce z tohoto důvodu považuje stávající pojetí českých soudů za vhodnější, kdy je v praxi pachatel mnohokrát stíhán alespoň za legalizaci výnosů, přestože v důsledku zahlazení stop se nepodaří pachatele hlavního trestného činu odsoudit. České soudy připouští, aby byl pachatel stíhán alespoň za trestný čin praní peněz, přestože například není zřejmé, kde odcizené vozidlo získal nebo zda se on sám dopustil podvodného jednání spáchaného v zahraničí, z něž peněžní prostředky přijaté na český bankovní účet pocházejí.²¹⁹ K tomuto je nicméně nutné poznamenat, že ke spáchání trestného činu legalizace výnosů je vyžadováno, aby měl výnos svůj původ v trestné činnosti (oproti situaci,

---

²¹⁸ Např. švýcarský Federální soud nebo francouzský Nejvyšší soud. Viz PELC, Vladimír. *Subjekt trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti*. op. cit. s. 118.

²¹⁹ Viz např. Rozsudek sp. zn. 11 Tdo 652/2008. op. cit.

kdy je majetkový prospěch legální či má svůj původ v pouhém přestupku).²²⁰ V trestním řízení vedeném ohledně trestného činu legalizace výnosů by tak měl být predikativní trestný čin přesto do určité míry prokázán, aby bylo možné spolehlivě uzavřít, že byly naplněny všechny pojmové znaky predikativního trestného činu²²¹ a nejednalo se například o čin jinak trestný²²². Soud by měl například učinit závěr, že pachatel hlavního trestného činu nebyl nepřičetný a dovršil patnáctého roku věku a že byla naplněna subjektivní stránka predikativního trestného činu v podobě úmyslu či nedbalosti. I tak lze nicméně v tomto judikatorním pojetí spatřovat rozvolnění vztahu mezi predikativním trestným činem a navazujícím praním peněz, když není vyžadováno formální odsouzení za predikativní trestný čin, oproti koncepci představované Pelcem.

Pelc dále uplatňuje argument teoretického zařazení trestného činu legalizace mezi případy trestné součinnosti kriminalizované v rámci zvláštní části trestního zákoníku, pro něž je typické, že jejich pachatelé se nepodílejí na předcházející trestné činnosti a je tedy páchána osobami odlišnými od pachatelů hlavní trestné činnosti. Tato námitka není zcela lichá, neboť praní peněz třetími osobami (*third-party money laundering*) je bezesporu významnou součástí tohoto fenoménu, o čemž svědčí i mezinárodní trend využívání odborníků na praní špinavých peněz,²²³ kteří pro pachatele předcházející trestné činnosti zajišťují proprání výnosů. Avšak dle názoru autorky práce samotné systematické zařazení mezi trestnou součinnost samo o sobě nevylučuje možnost jeho spáchání osobou pachatele hlavního trestného činu. Z pohledu

---

²²⁰ Viz § 216 odst. 2 ve spojení s § 135b trestního zákoníku.

²²¹ Pojmové znaky trestného činu zahrnují (i) protiprávnost, (ii) obecné znaky (věk a přičetnost) a (iii) typové znaky (tj. znaky skutkové podstaty trestného činu). Více viz JELÍNEK, Jiří, a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 134.

²²² Činem jinak trestným je čin, který je v daném případě beztrestný, i když v jiném případě a za jiných okolností byl trestný byl. Viz Tamtéž s. 138.

²²³ Odborníci na praní špinavých peněz neboli *professional money-launderers* jsou osoby poskytující „propírací“ služby, často za poplatek či jinou majetkovou výhodu. Tyto osoby se specializují na propírací mechanismy a spolupracují s pachateli hlavní kriminální činnosti, když pro ně legalizační aktivitu organizují a realizují. Tato služba je v mnoha případech poskytována u trestné činnosti spojené s organizovanou trestnou činností či financováním terorismu. Populárním příkladem profesionálních „propíračů“ je Altaf Khanani, současně ve výkonu trestu odnětí svobody v USA. Blíže k otázce tzv. *professional money launderers* viz FATF/GAFI. *Professional Money Laundering* [online]. 2018. [cit. 6.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/professional-money-laundering.html>.; Nebo HLADKÁ, Michaela. *PML aneb legalizace výnosů z trestné činnosti v rukou expertů* [online]. Bankovníctví. Ročník 26, číslo 9/2019. [cit. 6.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: https://www.financnianalytickyurad.cz/download/downloads_files_cs/1617892717_cs_1592488324_cs_27_29.pdf.

systematického výkladu je vhodné poznamenat, že zákonodárce zařadil tento trestný čin v rámci uspořádání zvláštní části trestního zákoníku dle druhového objektu mezi trestné činy proti majetku. Ani toto zařazení však není obecně považováno za vhodné,²²⁴ a to s ohledem na problematiku objektu jeho skutkové podstaty, jak byla adresována v podkapitole 2.1.4. této práce. Také tato skutečnost svědčí o tom, jak problematické je zařadit tento trestný čin do již stávajících kategorií, když tato kriminalita vykazuje jistá specifika a je nutné ji posuzovat právě s přihlédnutím k nim.

Dalším klíčovým argumentem proti stíhání samopraní je uplatnění zásady *ne bis in idem*. Ani tato námitka však není na místě, a to zejména s ohledem na to, že autorka této práce nepovažuje tuto činnost jako nutnou ve smyslu zmíněné teorie, na jejímž základě praní peněz představuje tzv. *post-factum*. Objekt skutkové podstaty slouží k určení společenské závažnosti trestné aktivity a ve spojení s jinými znaky skutkové podstaty je i identifikátorem, jež navzájem odlišuje jednotlivé trestné činy.²²⁵ V případě trestného činu legalizace je objekt zpravidla nejen zcela odlišný od například trestného činu krádeže, podvodu či nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, které jsou často předcházející trestnou činností, ale taktéž ryze specifický.²²⁶ Zájmy, jež objekt praní peněz reprezentuje, proto vyžadují zcela jistě ochranu v rámci trestní represe, kterou postih pouze hlavní trestné činnosti nemůže zajistit. Úmysl při páchání trestného činu legalizace nesměřuje například k obohacení se na úkor jiného, nýbrž na zakrytí spáchání ilegální aktivity a umožnění uplatnění kriminálních zisků v legální ekonomice. Jak uvádí Pelc, praní peněz je nedílnou součástí té nejzávažnější kriminality typu drogového obchodu či terorismu, kdy zajišťuje obrovský objem finančních prostředků pro tyto aktivity.²²⁷ V tomto ohledu je tak nezbytné zohlednit všechny tyto souvislosti, kterými dochází k zasažení chráněných právních statků, a není vhodné limitovat trestněprávní úpravu pouze na ochranu hodnoty, proti níž útočí hlavní trestný čin. Autorka se tedy ztotožňuje se závěrem NS, že trestný čin legalizace výnosů „není žádným vedlejším produktem nebo prostředkem hlavní trestné činnosti“ a nemůže proto dojít k tzv. faktické konzumpci.²²⁸

---

²²⁴ JELÍNEK, Jiří, a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 691.

²²⁵ Tamtéž. s. 176.

²²⁶ Blíže k problematice objektu viz podkapitola 2.1.4. této práce.

²²⁷ PELC, Vladimír. *Praní peněz v právu Evropské unie a české právo*. op. cit. s. 172.

²²⁸ Rozsudek sp. zn. 7 Tdo 108/2013. op. cit.

V neposlední řadě autorka nepovažuje v tomto kontextu za předmětnou ani námitku zásady zákazu nucení k sebeobviňování. Klíčovou při aplikaci této zásady je dle autorky této práce otázka, zda by k sebeobviňování mělo dojít na základě aktivní činnosti (tedy za situace, kdy zákon vyžaduje na pachateli doznání tím, že mu ukládá povinnost komisivního jednání, kterým k doznání dojde) či na základě povinnosti zdržet se určitého jednání.²²⁹ Toto je nezbytné rozlišovat, protože, jak konstatuje také Mulák: „*extenzivní výklad této zásady [nemo tenetur se ipsum accusare] by mohl vést k paralyzování účinného potírání kriminality (§ 1 tr. řádu).*“²³⁰ V případě postihu samoprání není pachatel donucen k jednání, které by k odhalení jeho pachatelství vedlo. Trestný čin legalizace výnosů v sobě pouze zahrnuje zákaz dopustit se jednání, které v návaznosti na hlavní trestnou činnost dále útočí na jiné právem chráněné zájmy. V důsledku proto není možné se dovolávat ustálených judikatorních závěrů k trestnému činu zkrácení daně (dle nichž není přípustný postih jednání spočívajícího v zatajení nezákonných zisků v daňovém přiznání v rámci trestného činu zkrácení daně), jelikož v takovém případě by zákon bezprostředně požadoval sebeobviňování pachatele aktivním jednáním, tedy uvedením ilegálního příjmu v daňovém přiznání.

V krátkosti před uzavřením rukopisu bylo publikováno usnesení NS ze dne 30. června 2021, který se problematice samoprání, jakož i jednolitým Pelcovo námitkám, věnuje do hloubky a který do s úvahami autorky této práce v této podkapitole uvedenými koresponduje.²³¹

Na základě výše uvedeného tedy autorka této práce uzavírá, že shledává dosavadní přístup českých soudů za správný a z pohledu *de lege ferenda* považuje za vhodné, pro účely sjednocení výkladu této problematiky, výslovné zakotvení samoprání v zákoně, jakožto samostatné skutkové podstaty, po vzoru italské úpravy.

3.2. Sloučení legalizace výnosů z trestné činnosti s trestným činem podílnictví

3.2.1. Ke genezi trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti

Praní peněz bylo v České republice kriminalizováno již od roku 1992. Do tehdejšího trestního kodexu, tedy trestního zákona z roku 1961,²³² byl trestní postih jednání odpovídajícího

---

²²⁹ Obdobně MULÁK, Jiří. *Zásada nemo tenetur a trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti* [online]. In Právní rádce 2017. [cit. 5.2.2022]. Dostupné v online právním informačním systému ASPI.

²³⁰ Tamtéž.

²³¹ Usnesení NS ze dne 30. června 2021, sp. zn. 5 Tdo 591/2021.

²³² Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění účinném v časovém období, kterému se tato práce v předmětné pasáži právě věnuje (dále jen „**trestní zákon**“).

praní peněz zařazen novelizačním zákonem č. 557/1991 Sb.²³³ Tehdejší Československo se tímto zařadilo mezi další vyspělé státy, zejména ze západní Evropy, které se ke kriminalizaci propírání uchýlily. Zpočátku bylo praní peněz trestněprávně postihováno pouze jako zvláštní skutková podstata trestného činu podílnictví, upravená v samostatném ustanovení § 251a trestního zákona.²³⁴

Jako samostatný trestný čin byla legalizace výnosů z trestné činnosti představena až po deseti letech prostřednictvím novelizačního zákona, který s účinností od 1. července 2002 vložil do trestního zákona nový § 252a a současně zrušil stávající § 251a trestního zákona.²³⁵ Ustanovení § 252a již neslo své vlastní označení Legalizace výnosů z trestné činnosti. Vyčleněním ze skutkových podstat postihujících podílnictví tak došlo k významné koncepční změně v pojetí této trestné činnosti. Ke změně došlo i v samotném vymezení skutkové podstaty praní peněz dle nově vloženého § 252a, která se tak svým zněním přiblížila současnému vymezení trestného činu praní peněz, jak jej zná § 216 odst. 2 platného trestního zákoníku.²³⁶ Dle ustanovení § 252a trestního zákona se trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti dopustil ten,

„[k]do zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztěženo nebo znemožněno zjištění původu věci nebo jiného majetkového prospěchu získaného trestnou činností, s cílem vzbudit zdání, že taková věc nebo prospěch byly nabyty v souladu se zákonem, nebo kdo jinému spáchání takového činu umožní, [...]“²³⁷

---

²³³ Zákon č. 557/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.

²³⁴ Tato zvláštní skutková podstata podílnictví, postihující činnost odpovídající praní peněz, byla s účinností k 1. lednu 1992 vymezena v § 251a odst. 1 následovně: *Kdo jinému umožní zastřít původ nebo zjištění původu věci získané trestnou činností, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.* Zbylé odstavce tohoto ustanovení upravovaly okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.

²³⁵ Zákon č. 134/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

²³⁶ Oproti dřívější úpravě v § 251a odst. 1 trestního zákona nebyl pachatelem praní peněz pouze ten, *kdo jinému umožní zastřít původ nebo zjištění původu věci získané trestnou činností*, nýbrž ten, *kdo zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztěženo nebo znemožněno zjištění původu věci nebo jiného majetkového prospěchu získaného trestnou činností, s cílem vzbudit zdání, že taková věc nebo prospěch byly nabyty v souladu se zákonem*, ve smyslu první základní skutkové podstaty dle § 252a odst. 1, nebo ten, *kdo jinému spáchání takového činu umožní*, ve smyslu druhé základní skutkové podstaty podle § 252a odst. 1. Došlo tak k značnému rozšíření zejména objektivní stránky skutkové podstaty. Zároveň ustanovení § 252a tak na rozdíl od předchozího § 251a nevylučovalo tzv. samoprání. Blíže k otázce samoprání viz podkapitola 3.1. této práce.

²³⁷ Ustanovení § 252a odst. 1 trestního zákona ve znění účinném od 1. července 2002 do 30. června 2006. Ustanovení § 252a trestního zákona v odstavcích 2 a 3 upravovalo okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.

Srovnáním jeho znění dospějeme k závěru, že došlo k rozšíření pojetí skutkové podstaty trestného činu legalizace výnosů dle § 252a trestního zákona, oproti jednání dříve stíhanému jako trestný čin podílnictví na základě § 251a trestního zákona. Zejména došlo k rozšíření jeho objektivní stránky o činnost spočívající v samotném *zastírání původu*, oproti původnímu *umožnění zastření původu jiné osobě*. Toto nové legislativní pojetí praní peněz tak otevřelo prostor pro úvahy o stíhatelnosti samoprání, jemuž se blíže věnuje předcházející podkapitola diplomové práce. Ve vztahu k nově zakotvenému § 252a trestního zákona také vyvstaly výkladové otázky ohledně formulace „s cílem vzbudit zdání“, neboť slovní spojení s *cílem* má dle legislativně-technických zvyklostí v intencích trestního práva reprezentovat požadavek přímého úmyslu z hlediska subjektivní stránky skutkové podstaty trestného činu. Doktrinárně byla však tato varianta odmítnuta, když „[v]ýklad vyžadující přímý úmysl k samotnému praní peněz (tj. k zastírání kriminálního původu věci) by znemožňoval postihovat četné případy praní peněz, kdy se dovozuje, že pachatel je s následky jasně srozuměn, např. případy tzv. bílých koní“²³⁸. Právní úprava trestného činu praní peněz následně prošla ještě za účinnosti trestního zákona dalšími dvěma novelizacemi.²³⁹

Ve vymezení skutkové podstaty trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti od července roku 2002, resp. zejména od července roku 2008 po druhé novelizaci, lze spatřovat základ trestného činu legalizace výnosů, jak jej zná současný trestní zákoník.

3.2.2. Podílnictví jako mateřská skutková podstata praní peněz

Jak bylo nastíněno v předchozí podkapitole práce, tuzemská právní úprava trestního postihu praní peněz prošla bouřlivým vývojem. Aktuální otázkou v oblasti geneze tohoto trestného činu je pak jeho sloučení s trestným činem podílnictví, k němuž došlo na základě novelizačního

---

²³⁸ PELC, Vladimír. *Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti*. 2016. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra trestního práva. Vedoucí práce Jelínek, Jiří. s. 69.

²³⁹ K první novelizaci došlo na základě zákona č. 253/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, jehož prostřednictvím došlo k nahrazení slovního spojení „majetkový prospěch“ za spojení „jiná majetková hodnota“. Druhou, z hlediska pojetí praní peněz významnější, novelizaci provedl zákon č. 122/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**druhá novelizace**“), která se dotkla zejména vymezení předmětu útoku trestného činu praní peněz podle § 252a trestního zákona a zavedla jeho přísnější trestání.

zákona z roku 2018.²⁴⁰ Trestného činu podílnictví se dle ustanovení § 214 trestného zákoníku ve znění účinném do konce ledna roku 2019 mohl dopustit ten, *kdo ukryl, na sebe nebo jiného převedl anebo užíval věc, která je výnosem z trestné činnosti*. V důsledku novelizačního zákona došlo ke vtělení této skutkové podstaty trestného činu podílnictví, do té doby kriminalizovaného v ustanovení § 214 trestního zákoníku, do prvního odstavce ustanovení § 216 trestního zákoníku. Obdobně se tak stalo také ve vztahu k nedbalostní formě podílnictví, jež bylo začleněno do § 217 trestního zákoníku. Trestný čin dle § 216 zůstal nadepsán *Legalizace výnosů z trestné činnosti*.

<p style="text-align: center;">§ 214 trestního zákoníku ve znění účinném do 1. 2. 2019 <i>Podílnictví</i></p>	<p style="text-align: center;">§ 216 trestního zákonů v platné znění <i>Legalizace výnosů z trestné činnosti</i></p>
<p>(1) <i>Kdo ukryje, na sebe nebo jiného převede anebo užívá</i></p> <p>a) <i>věc, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině jinou osobou, nebo jako odměna za něj, nebo</i></p> <p>b) <i>věc, který byla opatřena za věc uvedenou v písmenu a), nebo</i></p> <p><i>kdo se ke spáchání takového činu spolčí,</i></p>	<p>(1) <i>Kdo ukryje, na sebe nebo na jiného převede, přechovává nebo užívá věc, která je výnosem z trestné činnosti spáchané na území České republiky nebo v cizině jinou osobou, nebo</i></p> <p><i>kdo takovou věc přemění v úmyslu umožnit jiné osobě, aby unikla trestnímu stíhání, trestu nebo ochrannému opatření nebo jejich výkonu, nebo</i></p> <p><i>kdo se ke spáchání takového trestného činu spolčí, [...].</i></p>

²⁴⁰ Kromě začlenění podílnictví lze v souvislosti s tímto novelizačním zákonem také zmínit zúžení trestného činu legalizace výnosů o jednu ze základních skutkových podstat spočívající v tom, že někdo „*jinému spáchání takového činu umožní*“. V tomto ohledu tak bude aplikována obecná úprava účastenství, konkrétně ve formě pomoci (§ 24 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku).

[...].	<p>(2) <i>Kdo zastírá pôvod vecí, ktorá je výnosom z trestnej činnosti spáchané na území Českej republiky alebo v cizině, zejména tím, že zakrýva alebo utajuje jej skutočnou povahu, umiestnenie, pohyb, nakladanie s ní, vlastnícké alebo jiné právo k ní, alebo kto jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění jejího původu, nebo</i></p> <p><i>kdo se ke spáchání takového trestného činu spolčí,</i></p> <p>[...]</p>
--------	---

Paradoxem je, že v počátcích kriminalizace praní peněz, tedy v době účinnosti dřívějšího trestního zákona z roku 1961,²⁴¹ se věci měly právě naopak. Praní peněz bylo trestně stíháno jako zvláštní skutková podstata trestného činu podílnictví, upravená v samostatném ustanovení § 251a trestního zákona, a podílnictví tak bylo ve vztahu k praní peněz tzv. mateřskou skutkovou podstatou.^{242,243} K vyčlenění skutkové podstaty legalizace výnosů do samostatného trestného činu pak došlo v roce 2002.²⁴⁴ Důvodová zpráva k této novelizaci z roku 2002 se v kontextu osamostatnění trestného činu legalizace výnosů dovolává závazků vyplývajících pro Českou republiku z mezinárodních instrumentů, včetně Štrasburské úmluvy. Tyto právní instrumenty požadují postih jednání spočívajícího ve snaze „vzbudit zdání, že výtěžek z trestné

²⁴¹ Trestná činnost odpovídající praní peněz byla do trestního zákona zařazena novelizačním zákonem č. 557/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.

²⁴² Tato zvláštní skutková podstata podílnictví, postihující činnost odpovídající praní peněz, byla s účinností k 1. lednu 1992 vymezena v § 251a odst. 1 následovně: ***Kdo jinému umožní zastřít původ nebo zjištění původu věci získané trestnou činností, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.*** Zbylé odstavce tohoto ustanovení upravovaly okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.

²⁴³ PELC, Vladimír. *Perspektívy vývoje skutkové podstaty trestného činu praní peněz.* In *I. Košické dni trestného práva: perspektívy vývoja európskeho trestného práva: zborník vedeckých príspevkov z Interdisciplinárnej celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou.* Košice, 2017. Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. s. 304.

²⁴⁴ Zákon č. 134/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**novelizační zákon z roku 2002**“).

činnosti je legálně nabytým příjmem“²⁴⁵. Důvodová zpráva dále tuto koncepční změnu opřela o následující odůvodnění: „*V porovnání s dosavadním stavem se skutková podstata uvedená dosud v § 251a vyčleňuje z ustanovení postihujících pouze podílnictví, neboť jejím obsahem není jen převod výtěžku z trestné činnosti, ale i následné jednání vedené snahou zajistit zdání jeho legálnosti.*“²⁴⁵ Zákodárce tedy za klíčový odlišující prvek praní peněz shledal snahu o zahalení finančních prostředků rouškou zákonnosti, která není ve skutkové podstatě podílnictví obsažena. V rámci vývoje trestněprávní úpravy praní peněz tak došlo k plnému osamostatnění těchto trestných činů.

Proč tedy český zákonodárce s účinností od února 2019 od přístupu spočívajícím v nezávislosti trestního postihu podílnictví a praní peněz upustil a tyto trestné činy opětovně sloučil (byť v jiné podobě, než byla zakotvena v trestním zákoně do novelizace v roce 2002)? Dle důvodové zprávy k novelizačnímu zákonu z roku 2018 byla hlavním podnětem k této poslední koncepční změně trestněprávního postihu legalizace výnosů zjištění učiněná Výborem expertů MONEYVAL.²⁴⁶

Ve své hodnotící zprávě z roku 2011,²⁴⁷ vydané v rámci čtvrtého kola evaluací, poukázal MONEYVAL na nedostatky v české právní úpravě praní peněz. Z hlediska trestněprávní úpravy vytýkal České republice omezenou aplikační schopnost a nekomplexnost v té době vymezených skutkových podstat způsobenou zejména nekonzistentním pojmoslovím trestního zákoníku v oblasti praní peněz.²⁴⁸ Vymezení praní peněz mezinárodními právními nástroji odpovídalo v českém právním řádu do účinnosti novelizačního zákona z roku 2018 nejen trestnému činu legalizace výnosů a jeho nedbalostní formy podle ustanovení § 216 a 217 trestního zákoníku, nýbrž zčásti také trestnému činu podílnictví dle § 214 a 215 a trestnému činu nadržování ve smyslu ustanovení § 366 trestního zákoníku. Dle důvodové zprávy, jež přebírá závěry MONEYVAL, „*[t]ato roztržitost [...] nepřispívá k jeho jednoznačnému vymezení a shodnému trestnímu postihu v jednotlivých smluvních státech, není dána návaznost na zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, znesnadňuje to statistické vykazování, justiční spolupráci aj.*“²⁴⁹

---

²⁴⁵ Důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu z roku 2002. s. 13.

²⁴⁶ Důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu z roku 2018. s. 3, 6-7.

²⁴⁷ MONEYVAL. *Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Czech Republic, Fourth Round Mutual Evaluation Report*. op. cit. Tato hodnotící zpráva byla přijata na 35. plenárním zasedání v dubnu roku 2011.

²⁴⁸ Tamtéž. s. 22-23, 25, 27.

²⁴⁹ Důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu z roku 2018. s. 3.

3.2.3. Co mají praní peněz a podílnictví společného?

Jak podílnictví, tak praní peněz lze řadit mezi kriminální aktivity spočívající v tzv. kořistění z trestných činů a jejich skutkové podstaty bezesporu vykazují mnoho podobností. Ve svém důsledku bylo však podřazení skutkové podstaty podílnictví pod ustanovení § 216 trestního zákoníku (ve vztahu k nedbalostní formě pak do § 217 trestního zákoníku) nevhodným krokem ze strany českého zákonodárce.

Jedním z argumentů, o níž se kritika sloučení skutkových podstat podílnictví a praní peněz opírá, je skutečnost, že trestný čin legalizace výnosů má oproti podílnictví jakousi nadstavbu. Tato nadstavba se projevuje v subjektivní stránce skutkové podstaty legalizace výnosů a je spatřována v tzv. zastíracím úmyslu – tedy skutečnosti, že úmysl musí zahrnout také snahu o vytvoření zdánlivě legálního původu či zakrytí původu ilegálního – který u podílnictví není přítomen.²⁵⁰ Tomu pak odpovídá také rozdílná objektivní stránka, konkrétně jednání, těchto skutkových podstat, kdy praní peněz bude v praxi zahrnovat komplikovanější a sofistikovanější procesy za účelem skrytí ilegálního původu věcí získaných trestnou činností.²⁵¹ Nevole odborné veřejnosti k poslední novelizaci právní úpravy trestného činu legalizace výnosů je tedy založena na stejném principu, který vedl zákonodárce v roce 2002 k osamostatnění skutkové podstaty praní peněz. Dříve samostatně stíhaný trestný čin podílnictví by se tak měl aplikovat na jiné případy jednání než propírání zisků a argumentace MONEYVALu ohledně roztržitosti právní úpravy proto není na místě. Sloučení pod trestný čin nadepsaný *legalizace výnosů z trestné činnosti* zároveň vede k absurdní situaci, kdy jeho první skutková podstata je ve skutečnosti obsahově užší než praktiky, na nichž legalizace výnosů spočívá.²⁵²

Pelc²⁵³ pak upozorňuje i na jiné odlišnosti skutkových podstat podílnictví a praní peněz, jež je činí „neslučitelné“. Zejména upozorňuje na rozdílný objekt těchto kriminálních aktivit, kdy v případě podílnictví je předchozí trestnou činností, na níž podílnictví navazuje, zpravidla způsobena škoda poškozenému hlavního trestného činu, a na rozdíl od praní peněz je správně

---

²⁵⁰ KALVODOVÁ, Věra. *K některým aspektům europeizace trestního práva*. In *I. Košické dni trestného práva: perspektivy vývoje evropského trestného práva: zborník vedeckých príspevkov z Interdisciplinárnej celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Košice, 2017. Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. s. 27-28.

²⁵¹ PELC, Vladimír. *Perspektivy vývoje skutkové podstaty trestného činu praní peněz*. op. cit. s. 304-306.

²⁵² KALVODOVÁ, Věra. *K některým aspektům europeizace trestního práva*. op. cit. s. 28.

²⁵³ PELC, Vladimír. *Perspektivy vývoje skutkové podstaty trestného činu praní peněz*. op. cit. s. 304-306.

řazen mezi trestné činy proti majetku. Objekt trestného činu legalizace výnosů je problematikou spleťtější, jak bylo již adresováno v podkapitole 2.1.4. této práce.

3.2.4. Závěr k otázce sloučení praní peněz s podílnictvím a úvahy *de lege ferenda*

Autorka této práce argumentaci MONEYVAL (a v důsledku tak i českého zákonodárce) o nesouladu české právní úpravy s mezinárodními instrumenty, jakož i zvýšení efektivnosti boje proti praní peněz, kterou je sloučení podílnictví s legalizací výnosů ospravedlňováno, považuje po vzoru výše zmíněných autorů za lichou. Sloučení těchto skutkových podstat „pod jednu hlavičku“ nepovede k oné jednotnosti, jež je novelizačním zákonem sledována, ale potenciálně k pravému opaku. Důvodem je, že výlučnou iniciativou této novelizace byl nápor ze strany MONEYVALu, nikoli potřeba vyvolaná praxí v potírání této kriminality. MONEYVAL dlouhodobě vyvíjí nátlak na zvyšování úrovně vnitrostátních opatření proti praní peněz z hlediska jejich účinnosti a prosazují strategické legislativní změny. Z této pozice se MONEYVAL, v součinnosti s FATF, značnou mírou zasloužil o implementaci mnohých opatření přijatých k potírání praní peněz jak v globálním kontextu, tak na národních úrovních. Za příklad této pozitivní změny považuje autorka této práce prosazování přípuštění stíhání tzv. samopraní, kterému se blíže věnuje kapitola 3.1. diplomové práce. V rámci těchto snah ale může dojít k lpění na koncepčních změnách, které jsou zbytečné či nevhodné. K tomu dle názoru autorky této práce došlo právě v tomto případě, tedy u sloučení trestných činů legalizace výnosů a podílnictví. S ohledem na výše uvedené se autorka této práce ztotožňuje s názorem převažujícím mezi odbornou veřejností, jež tuto koncepční změnu adresuje jako *nepovedený příklad europeizace trestního práva hmotného* a nepochopení české trestněprávní úpravy ze strany MONEYVAL.²⁵⁴

V rámci úvah *de lege ferenda* by autorka této práce považovala namísto toho za účelné sjednocení terminologie v rámci mimotrestní oblasti právní úpravy, která se obecně v rámci potírání praní peněz uplatňuje. Jako vhodné se jeví zejména sjednocení definice legalizace výnosů obsažené v AML zákoně, který nachází své uplatnění v oblasti finančního práva a zastává preventivní roli v boji proti praní peněz.

---

²⁵⁴ KALVODOVÁ, Věra. *K některým aspektům europeizace trestního práva*. op. cit. s. 25.

§ 3 AML zákona

Základní pojmy

(1) Legalizací výnosů z trestné činnosti se pro účely tohoto zákona rozumí jednání sledující zakrytí nezákonného původu jakékoliv ekonomické výhody vyplývající z trestné činnosti s cílem vzbudit zdání, že jde o majetkový prospěch nabytý v souladu se zákonem; uvedené jednání spočívá zejména

a) v přeměně nebo převodu majetku s vědomím, že pochází z trestné činnosti, za účelem jeho utajení nebo zastření jeho původu nebo za účelem napomáhání osobě, která se účastní páčání takové činnosti, aby unikla právním důsledkům svého jednání,

b) v utajení nebo zastření skutečné povahy, zdroje, umístění, pohybu majetku nebo nakládání s ním nebo změny práv vztahujících se k majetku s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti,

c) v nabytí, držení, použití majetku nebo nakládání s ním s vědomím, že pochází z trestné činnosti, nebo

d) ve zločinném spolčení osob nebo jiné formě součinnosti za účelem jednání uvedeného pod písmeny a), b) nebo c).

[...]

Definice legalizace výnosů z trestné činnosti dle AML zákona je obsáhlejší a obecně nekorespondující se skutkovou podstatnou trestného činu legalizace výnosů dle trestního zákoníku. Tento jev je důsledkem implementace AML směrnic, při nichž nedošlo k dostatečnému zohlednění trestněprávní úpravy tohoto fenoménu. Je pravdou, že v důsledku podřazení skutkové podstaty podílnictví pod trestný čin legalizace výnosů byly částečně některé tyto rozdílnosti odstraněny. Přesto se autorka této práce domnívá, že k sjednocení terminologie v oblasti praní peněz v českém právním řádu by mělo dojít cestou sjednocení s trestněprávní úpravou, tedy prostřednictvím novely AML zákona, nikoli naopak.

4. Trend rozšířené konfiskace

Jako tzv. rozšířené zabavení majetku či rozšířená konfiskace je označováno ochranné opatření zabránění části majetku, jehož právní úpravu nalezneme zejména v ustanovení § 102a trestního zákoníku lokalizovaném v Části první, Hlavě V. – Trestní sankce, Dílu 3 – Ochranná opatření trestního zákoníku. Zabránění části majetku je nejnovějším ochranným opatřením, které bylo do českého trestního práva představeno s účinností od 18. března 2017.²⁵⁵ K tomuto datu tak došlo k rozšíření institutů umožňujících tzv. **odčerpání výnosů z trestné činnosti**, které hraje významnou roli mj. v potírání legalizační kriminality. Institut tzv. rozšířené konfiskace vychází z přesvědčení, že pokud se obviněný dopustil určitých trestných činů za účelem získání majetkového prospěchu, disponuje pravděpodobně dalším ilegálním majetkem, který je nutné zabavit. Opatření přijaté k odčerpání výnosů se proto *rozšíří* na další majetek, byť jej nelze přímo spojit s odsouzením za trestný čin.²⁵⁶ Ačkoliv je problematika odčerpávání kriminálních výnosů považována za esenciální pro minimalizaci rizik praní peněz, představení tohoto institutu do českého trestního práva vyvolalo určité kontroverze. Poslední část práce se proto zaměřuje na bližší rozbor tohoto nového ochranného opatření a námitek odborné veřejnosti k němu.

4.1. Role odčerpávání výnosů z trestné činnosti v boji proti praní špinavých peněz

V trestněprávním kontextu lze shledat dvě strategie v potírání praní peněz – na jedné straně je jím trestní represe vůči jejím pachatelům, druhou je pak tzv. odčerpání (či konfiskace) výnosů z trestné činnosti, které spočívá v konečném odnětí ilegálně získaného prospěchu prostřednictvím trestněprávních nástrojů. Význam druhé z nich je dán zejména tím, že odhalování praní peněz, jakož i hlavní trestné činnosti, a stíhání jejich pachatelů je značně ztíženo. Praním peněz totiž dochází k zakrytí stop hlavní trestné činnosti a znesnadnění jejího zjištění orgány činnými

---

²⁵⁵ Ustanovení § 102a bylo začleněno do trestního zákoníku novelizačním zákonem č. 55/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále jen „**novelizační zákon k rozšířené konfiskaci**“), který nabyl účinnosti dne 18. března 2017.

²⁵⁶ THUNBERG SCHUNKE, Malin. *Extended Confiscation in Criminal Law: National, European and International Perspectives* [online]. Cambridge: Intersentia, 2017. s. 4. [cit. 2.2.2022]. Dostupné z internetové adresy prostřednictvím univerzitního přístupu: <https://www.cambridge.org/core/books/extended-confiscation-in-criminal-law/EDD1A28EA6FEE61E6AD2F22EA068ED1E>.

v trestním řízení. Objasňování trestné činnosti a usvědčování jejích pachatelů proto nemusí být dostatečně účinným nástrojem v boji s praním peněz. Konfiskace ilegálních zisků z tohoto důvodu začala získávat patřičnou legislativní pozornost a v současnosti je shledávána za vysoce efektivní nástroj k eliminaci propíracích praktik na straně jedné,²⁵⁷ jakož i hlavní kriminality na straně druhé.²⁵⁸

V nemálo případech, a zejména v případě organizovaného zločinu, je hlavní motivací při páchání trestné činnosti majetkový prospěch jí získaný, kdy trestná činnost je jen prostředkem jeho dosažení.²⁵⁹ Pachatelé pak buď tento nelegální zisk dále investují na „černém“ trhu a nadále jím tak živí své kriminální aktivity. Nebo jej uplatňují v rámci legální ekonomiky, což je jim umožněno jen v důsledku jeho proprání. Je-li však výnos odčerpán, je tento řetězec narušen a financování dalších ilegálních aktivit či zakrytí stop kriminality znemožněno. Zjednodušeně řečeno, není-li výnosu z trestné činnosti, není ani legalizace výnosů a hrozeb, jež pro zájmy chráněné trestním zákoníkem představuje. Stejně jako je fenomén legalizace výnosů úzce spjat s jinou závažnou trestnou činností, i jejich odčerpávání je tak účinným nástrojem v boji proti nim. Jedná se zejména o již zmiňovaný organizovaný zločin, obchod s drogami či korupci. Není-li naopak odčerpání ilegálních zisků náležitě zajištěno, pachatelé je mohou proprat a tyto není možné následně lokalizovat či zjistit jejich rozsah a pachatelé jimi mohou nadále disponovat.

Další významnou souvislostí mezi praním peněz a konfiskací nezákonných výnosů je skutečnost, že při konfiskaci zpravidla vyvstávají problémy při prokazování spojitosti mezi výnosy z trestné činnosti a predikativním trestným činem (praním peněz jsou jeho stopy zahlazeny). V důsledku kriminalizace praní peněz, jakožto činnosti na predikativní trestný čin

---

²⁵⁷ BOUCHT, Johan. *The limits of asset confiscation : on the legitimacy of extended appropriation of criminal proceeds* [online]. Oxford: Hart Publishing, an imprint of Bloomsbury Publishing, 1 online resource, 2017. s. 6. [cit. 31.1.2022]. Dostupné z internetové adresy prostřednictvím univerzitního přístupu: <https://web.p.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=0&sid=cf3898a2-725c-4aca-9b14c3d67d2a49cb%40redis&bdata=Jmxhbm9Y3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#AN=1510269&db=e000xww>.

²⁵⁸ Za klíčové je odčerpávání výnosů shledáváno zejména pro potírání organizovaného zločinu. „Není-li eliminován zisk ze zločinu (zejména s organizovaného), nemůže být eliminován ani sám (organizovaný) zločin.“ Viz ZIMMEL, Vladimír. *Proč aktivně vyhledávat a zajišťovat výnosy z trestné činnosti*. In *Kriminalistický sborník* Roč. 53, č. 2, 2009. s. 42.; Obdobně „zisk je Achillovou patou organizovaného zločinu“ viz BUDKA, Ivan. *Zisk produkováný organizovaným zločinem, jeho legalizace a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti*. op. cit.; Nebo důvodová zpráva k AML zákonu. s. 1.

²⁵⁹ PÚRY, František. *Poznámky k právní úpravě opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti*. op. cit. s. 74.

navazující, již toto přímé napojení na predikativní trestný čin není vyžadováno, neboť předmětem dokazování je pro účely konfiskace přímá souvislost s praním peněz.²⁶⁰ V důsledku odsouzení za praní peněz proto může dojít k „běžné“ konfiskaci majetku.²⁶¹

Z výše uvedených důvodů je vyhledávání, zajišťování a konfiskace výnosů z trestné činnosti neoddělitelnou součástí fenoménu praní špinavých peněz a efektivně vedeného boje proti němu. Není proto divu, že i ty nejvýznamnější mezinárodní a evropské AML právní instrumenty zaměřující se na boj proti praní peněz formulují minimální požadavky na vnitrostátní právní úpravy institutů sloužících k odčerpávání výnosů trestné činnosti. Příkladem lze uvést, že se jedná o klíčové Vídeňskou²⁶² a Štrasburskou úmluvu²⁶³ či na úrovni Evropské unie trestněprávní AML směrnici, které důsledně odčerpávání výnosů považují za neoddělitelnou součást snahy eliminovat praní špinavých peněz.²⁶⁴

4.2. Jak je odčerpávání výnosů z trestné činnosti zajišťováno?

Odčerpávání výnosů z trestné činnosti je zajišťováno prostřednictvím trestních sankcí postihujících majetek v souladu se zásadou, že trestná činnost se nesmí vyplácet, reflektovanou v ustanovení § 39 odst. 7 trestního zákoníku. Česká trestněprávní úprava je založena na dualistickém pojetí, když v rámci trestních sankcí rozlišuje mezi tresty a ochrannými opatřeními ukládanými soudy v souvislosti s trestnou činností.²⁶⁵ Trestem mohou být stíženi výlučně pachatelé trestného činu, za nějž byly shledáni vinnými, neboť trest implikuje morální odsudek takového pachatele a z hlediska jeho účelu se zaměřuje primárně na individuální prevenci kriminality.²⁶⁶ Mezi takové tresty řadíme zejména trest propadnutí věci, resp. náhradní hodnoty,

---

²⁶⁰ BOUCHT, Johan. *The limits of asset confiscation*. op. cit. s. 6-7.

²⁶¹ Tamtéž.

²⁶² Čl. 5 Vídeňské úmluvy zakotvil zejména povinnost signatářů přijmout potřebná opatření ke konfiskaci, mimo jiné, výnosů z drogových trestných činů, a to tak, aby bylo mohly být tyto identifikovány, sledovány, mrazeny a zabaveny pro konfiskační účely.

²⁶³ Čl. 2 Štrasburské úmluvy.

²⁶⁴ K těmto právním instrumentům viz kapitoly 2.2. a 2.3. této práce.

²⁶⁵ § 36 trestního zákoníku.

²⁶⁶ JELÍNEK, Jiří, a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 383 an., 462.

trest propadnutí majetku a případně také peněžité trest. ^{267,268} Jedná-li se pak o tzv. bezprostřední výnos z trestné činnosti²⁶⁹, ukládá trestní zákoník ve svém § 70 odst. 1 soudu uložit trest propadnutí věci obligatorně. Ochranná opatření naproti tomu mohou být soudem za splnění zákonných podmínek uložena i osobám odlišným od pachatele, jelikož ochranné opatření morální odsudek neimplikuje a cílí primárně na účinnou ochranu společnosti, kdy újma způsobená jeho uložením je jen vedlejším negativním jevem.²⁷⁰ Mezi ochranná opatření sloužící k odčerpání výnosů řadíme zabránění věci, zabránění náhradní hodnoty a od 1. března 2017 taktéž zkoumané zabránění části majetku (neboli rozšířená konfiskace).²⁷¹

V kontextu trestního práva se uplatňuje zásada *nulla poena sine crimine*, která požaduje přímou spojitost mezi trestem a trestným činem, za nějž je trest ukládán.²⁷² Obecně ve vztahu k výše zmíněným trestněprávním nástrojům sloužícím primárně ke konfiskaci výnosů platí, že je vyžadována souvislost mezi konfiskovaným majetkem a konkrétním trestným činem.²⁷³ Zjednodušeně řečeno, výnos, který má být v rámci předmětného trestního řízení odčerpán, musí

---

²⁶⁷ Tyto tresty jsou upraveny v ustanoveních § 66 a násl. trestního zákoníku.

²⁶⁸ V tomto ohledu je vhodné rozdělit tyto tresty do dvou skupin: (i) tresty sloužící primárně k odčerpání ilegálně získaného prospěchu (trest propadnutí věci, resp. náhradní hodnoty) a (ii) tresty, jejichž účelem je postihnout pachatele na majetku (tedy způsobit újmu v majetkové sféře) obecně v rámci jeho retribuce (trest propadnutí majetku a peněžité trest). Podobně viz DRÁPAL, Jakub. *Přiměřenost peněžité sankce k majetku pachatele* [online]. Wolters Kluwer, 2019. [cit. 5.4.2022]. Dostupné v online právním informačním systému ASPI. Nebo VÍTKOVÁ, Petra. *Zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti a náhradní hodnoty podle § 79a až 79g trestního řádu* [online]. Wolters Kluwer, 2019. s. 4, 15. [cit. 5.4.2022]. Dostupné v online právním informačním systému ASPI.

²⁶⁹ Dle ustanovení § 135b odst. 2 trestního zákoníku se bezprostředním výnosem z trestné činnosti rozumí „věc, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za něj, včetně plodů a užitků.“

²⁷⁰ JELÍNEK, Jiří, a kol. *Trestní právo hmotné*. op. cit. s. 462.; ŠÁMAL, Pavel. § 98 [Druhy ochranných opatření]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. op. cit. s. 1152.; VANTUCH, Pavel. *Ochranná opatření v trestním zákoníku* [online]. Právní rádce. 2010. [cit. 5.4.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://pravniradce.ekonom.cz/c1-40206950-ochranna-opatreni-v-trestnim-zakoniku>.

²⁷¹ DRÁPAL, Jakub. *Přiměřenost peněžité sankce k majetku pachatele*. op. cit. s. 39.;

²⁷² K ní například Nález ÚS ze dne 7. října 2013, sp. zn. I. ÚS 407/13. Nebo ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník a naplňování funkcí a základních zásad trestního práva hmotného* [online]. Bulletin advokacie č. 10, 2009. s. 22-35 [cit. 5.4.2022]. Dostupné v online právním informačním systému ASPI.

²⁷³ NÁHLOVSKÁ, Lenka. *Ochranné opatření zabránění části majetku jako nástroj kontroly kriminality* [online]. Právní rozhledy č. 3, 2019. s. 99-105. [cit. 5.4.2022]. Dostupné v online právním informačním systému ASPI.

být výnosem z toho trestného činu, ohledně nějž je trestní řízení vedeno.²⁷⁴ Rozšířené zabavení majetku však v tomto ohledu vykazuje určitá specifika, jimž bude věnována další kapitola diplomové práce.

Nemalou roli pro odčerpávání výnosů hraje v praxi v oblasti prevence praní špinavých peněz FAÚ. Jako česká zpravodajská jednotka na úseku AML může svým rozhodnutím provést blokaci finančních prostředků v návaznosti na analýzu obdržných notifikací o podezřelém obchodu od tzv. povinných osob, kdy současně s blokací pak podá trestní oznámení OČTR.²⁷⁵ Umožňuje tak, aby následně nebyly provedeny kroky k proprání výnosů, a tedy zametyeny stopy a znemožněna lokalizace těchto prostředků, a tyto mohly být následně konfiskovány. Například v roce 2018 bylo rozhodnutími FAÚ zajištěno přes 7,5 miliard Kč,²⁷⁶ v roce 2019 přes 2,2 miliard Kč²⁷⁷ a v roce 2020 přes 3,8 miliard.²⁷⁸

4.3. Co je tzv. rozšířená konfiskace a kde se v českém trestním zákoníku vzala?

Zabrání části majetku je ochranným opatřením zavedeným do českého trestního práva novelizačním zákonem k rozšířené konfiskaci účinným od 18. března 2017. V české trestněprávní úpravě se institut tzv. rozšířené konfiskace promítá v hmotněprávní rovině v ustanovení § 102a trestního zákoníku (příp. taktéž v ustanovení § 26a zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZTOPO“), ve vztahu k právnické osobě; nebo v ustanovení § 21 odst. 2 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších

---

²⁷⁴ Toto se uplatní ve vztahu k trestům, které jsou pro účely této práce kategorizovány jako tresty sloužící primárně k odčerpání ilegálně získaného prospěchu, viz pozn. pod čarou 268 této práce. Toto tvrzení naopak neplatí bezvýhradně ve vztahu k trestu propadnutí majetku či peněžitému trestu, jejichž předmětem nemusí být pouze majetek získaný trestnou činností, viz například Rozhodnutí NS ze dne 26. listopadu 2014, sp. zn. 11 Tdo 1359/2014.

²⁷⁵ Blíže k postavení FAÚ viz podkapitola 1.2.2. této práce.

²⁷⁶ FAÚ. *Výroční zpráva Finančního analytického úřadu za rok 2018* [online]. 2018. s. 4. [cit. 2.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://archiv.financnianalytickyurad.cz/zpravy-o-cinnosti.html>.

²⁷⁷ FAÚ. *Výroční zpráva Finančního analytického úřadu za rok 2019*. op. cit. s. 3.

²⁷⁸ FAÚ. *Výroční zpráva Finančního analytického úřadu za rok 2020*. op. cit. s. 5.

předpisů (dále jen „ZSM“), ve vztahu k mladistvému). Z procesněprávního hlediska je pak tento institut reflektován v ustanoveních § 358a a 358b trestního řádu.²⁷⁹

§ 102a trestního zákoníku²⁸⁰

Zabrání části majetku

(1) Soud může uložit zabránění části majetku pachateli, který byl uznán vinným úmyslným trestným činem, na který trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně čtyři léta, nebo trestným činem výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií (§ 192), neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací (§ 230), opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat (§ 231), pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257), pletich při veřejné dražbě (§ 258), nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 odst. 2 až 4, šíření toxikomanie (§ 287), podplacení (§ 332) nebo nepřímého úplatkářství (§ 333), pokud pachatel takovým trestným činem pro sebe nebo pro jiného získal nebo se snažil získat majetkový prospěch a soud má za to, že určitá část jeho majetku pochází z trestné činnosti vzhledem k tomu, že hodnota majetku, který pachatel nabyt nebo převedl na jinou osobu nebo do majetku ve svěřenském fondu v době nejdéle 5 let před spácháním takového trestného činu, v době jeho páčání nebo po jeho spáchání, je v hrubém nepoměru k příjmům pachatele nabytým v souladu se zákonem nebo byly zjištěny jiné skutečnosti odůvodňující takový závěr.

(2) Soud může uložit zabránění části majetku ve vztahu k věci, která by jinak mohla být zabráněna podle odstavce 1, pokud pachatel takovou věc

---

²⁷⁹ Nad rámec zde uvedeného může soud a v přípravném řízení státní zástupce rozhodnout o zajištění věci obviněného nebo jiné osoby ve smyslu § 358b trestního řádu, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že jsou splněny podmínky pro zabránění části majetku stanovené v § 102a trestního zákoníku.

²⁸⁰ Od zakotvení ochranného opatření zabránění části majetku v březnu roku 2018 došlo k jedné novelizaci tohoto institutu, a to na základě novelizačního zákona z roku 2018, jímž došlo k terminologické úpravě, kdy se slova „je výnosem“ nahradila slovem „pochází“.

a) převedl na jinou osobu bezplatně nebo za nápadně výhodných podmínek a tato osoba věděla nebo mohla a měla vědět, že na ni takovou věc převedl z toho důvodu, aby se vyhnul jejímu zabránění, nebo že taková věc byla získána v rozporu se zákonem,

b) převedl na osobu blízkou,

c) převedl na právnickou osobu, ve které má sám nebo ve spojení s osobami blízkými většinovou majetkovou účast, většinový podíl na hlasovacích právech nebo rozhodující vliv na řízení, a takovou věc pachatel bezplatně nebo za nápadně výhodných podmínek užívá,

d) převedl do majetku ve svěřenském fondu, nebo

e) nabyt do společného jmění manželů.

(3) Soud při určení části majetku, jejíž zabránění ukládá, stanoví konkrétní věci podléhající zabránění. Pokud byl zjištěn hrubý nepoměr mezi hodnotou majetku a příjmy pachatele nabytými v souladu se zákonem ve sledovaném období, může takto určit jakékoli věci pachatele v hodnotě až do výše zjištěného hrubého nepoměru.

(4) Není-li známo, kde se věci, které by mohly být zabráněny, nacházejí, nebo jejich zabránění není vhodné zejména s ohledem na práva třetích osob, anebo jestliže ten, komu mohla být věc zabráněna, ji před rozhodnutím o zabránění zničí, poškodí, zcizí, nebo její zabránění jinak zmaří, může soud uložit zabránění náhradní hodnoty, včetně peněžité částky, až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci. Hodnotu věci, jejíž zabránění mohl soud uložit, soud stanoví na základě odborného vyjádření nebo znaleckého posudku.

(5) Zabránění postihuje i plody a užitky věci, které náležejí osobě, jíž se taková věc zabírá. Zabránění se nevztahuje na věci, jichž je nezbytně třeba k uspokojení životních potřeb osoby, které se zabírá část majetku, nebo osob, o jejichž výživu nebo výchovu je tato osoba podle zákona povinna pečovat.

Impulsem k začlenění této významné koncepční změny do českého systému odčerpávání výnosů z trestné činnosti byla legislativní iniciativa na úrovni Evropské unie. Česká republika mezinárodním tendencím zakotvit institut umožňující zabavení pravděpodobných výnosů z trestné činnosti dlouho odolávala, a to na rozdíl od většiny evropských států, jejichž právní řády s určitou

formou rozšířené konfiskace již operovaly.²⁸¹ Ochranné opatření zabráni části majetku bylo tedy zahrnuto do českého právního řádu až pod tlakem závazků vyplývajících pro Českou republiku z členství v Evropské unii. Konkrétně se jedná o Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/42/EU ze dne 3. dubna 2014 o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii, vyhlášenou v Úředním věstníku EU L 127/39 dne 29. dubna 2014 (dále jen „**konfiskační směrnice**“), jež cílí na efektivní odčerpání nástrojů a výnosů z trestné činnosti (jako hlavní nástroj v boji proti organizovanému zločinu) a zajištění účinné mezinárodní spolupráce s ohledem na transnacionální povahu kriminality moderní doby. Konfiskační směrnice se „*zaměřuje na oblast zajištění a odčerpání majetku v trestním řízení a zdůrazňuje význam účinného odčerpávání nástrojů a výnosů z trestné činnosti jako jednoho z efektivních nástrojů boje s organizovaným zločinem, zejména přeshraničním organizovaným zločinem. Směrnice stanoví minimální pravidla pro zajištění majetku za účelem případné pozdější konfiskace a pro konfiskaci majetku v trestních věcech.*“²⁸²

Směrnice navazuje na předchozí rámcová rozhodnutí Rady²⁸³, která sice rozšířené zabráni majetku také požadovala, ale s ohledem na jejich formu k tomu tyto instrumenty členské státy přímo nezavazovaly. Konfiskační směrnice tato rámcová rozhodnutí dále prohlubuje a členským státům ukládá zejména povinnost zakotvit právní mechanismus, jež by umožnil *odčerpání jakéhokoli majetku nabytého na základě činnosti trestní povahy.*²⁸⁴ Rozšířené zabráni majetku se dovolává primárně její článek 5. V článku 8 jsou pak zakotveny minimální záruky, které při jeho ukládání mají členské státy garantovat.²⁸⁵

---

²⁸¹ Navrhovatel poskytl v důvodové zprávě komparaci právních úprav jiných členských států EU před implementací konfiskační směrnice. Viz důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu k rozšířené konfiskaci. s. 9 an.

²⁸² JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2020. s. 171.

²⁸³ Rámcové rozhodnutí Rady 2005/212/SVV ze dne 24. února 2005 o konfiskaci výnosů z trestné činnosti a nástrojů trestné činnosti (dále jen „**rámcové rozhodnutí ke konfiskaci**“) a rámcové rozhodnutí Rady 2006/783/SVV ze dne 6. října 2006 o uplatňování vzájemného uznávání příkazů ke konfiskaci.

²⁸⁴ Rec. 1 preambule konfiskační směrnice.

²⁸⁵ „*Tato směrnice výrazně zasahuje do práv osob, a to nejen podezřelých či obviněných osob, ale i třetích osob, jež nejsou trestně stíhány. Je proto nezbytné stanovit zvláštní záruky a opravné prostředky na ochranu základních práv dotčených osob při provádění této směrnice.*“ Viz rec. 33 preambule konfiskační směrnice.

Článek 5

Rozšířená konfiskace

1. Členské státy přijmou nezbytná opatření umožňující úplnou nebo částečnou konfiskaci majetku ve vlastnictví osoby odsouzené za trestný čin, který může přímo či nepřímo vést k hospodářskému prospěchu, pokud soud na základě okolností případu včetně konkrétních skutečností a dostupných důkazů, jako například že hodnota tohoto majetku je neúměrná zákonnému příjmu odsouzené osoby, má za to, že daný majetek pochází z trestné činnosti.

[...]

Výše uvedená trestněprávní ustanovení ohledně tzv. rozšířené konfiskace tedy provádí konfiskační směrnici do českého právního řádu. Dle § 102a odst. 1 trestního zákoníku jsou základními předpoklady, jež musí být pro uložení tohoto ochranného opatření splněny, následující:

- pachatel byl uznán vinným (i) úmyslným trestným činem, na který trestní zákon²⁸⁶ stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně čtyři roky, nebo (ii) některým z trestných činů taxativně stanoveným v § 102a odst. 1 trestního zákoníku²⁸⁷ (*tzv. predikativní odsouzení*)^{288,289}

---

²⁸⁶ Slovní spojení „trestní zákon“ souhrnně označuje trestní zákoník, ZTOPO a ZSM ve smyslu výkladového ustanovení § 110 trestního zákoníku. Při posuzování splnění této podmínky se však nepřihlíží ke snížení sazeb ve smyslu § 31 odst. 3 ZSM, je-li pachatelem mladistvý.

²⁸⁷ Mezi ně patří například trestné činy z oblasti drogové kriminality a úplatkářství či trestná činnost spojená s veřejnými zakázkami.

²⁸⁸ BOUCHT, Johan. *The limits of asset confiscation*. op. cit. s. 5.

²⁸⁹ V této souvislosti nutno poznamenat, že došlo k transpozici nad rámec konfiskační směrnice, kdy zákonodárce rozšířil okruh trestných činů v § 102a odst. 1, v jejichž souvislosti lze část majetku zabrat, oproti požadavkům článku 5 konfiskační směrnice.

- pachatel takovým trestným činem získal či se snažil získat pro sebe či jiného majetkový prospěch²⁹⁰; a
- soud má za to, že část jeho majetku pochází z trestné činnosti (např. vzhledem k hrubému nepoměru mezi hodnotou majetku nabytého pachatelem a jeho příjmy).²⁹¹

Pouze za kumulativního splnění výše uvedeného může dojít k zabránění části majetku, a to na základě rozhodnutí soudu vydaného v hlavním líčení spolu s výrokem o vině a trestu nebo ve veřejném zasedání. Zabránění části majetku je nástrojem fakultativním a záleží tak na uvážení soudu, zda jej při splnění výše uvedených předpokladů uloží.

Zabrat lze část pachatelova majetku, majetek ve společném jmění manželů, majetek ve svěřenském fondu, jakož i majetek jiných osob, pokud byly splněny podmínky stanovené v § 102a odst. 1 trestního zákoníku a pachatel jej:

- převedl na jinou osobu bezúplatně nebo nápadně lukrativně, a daná osoba věděla či mohla a měla vědět o jeho ilegálním původu;
- převedl na osobu blízkou; nebo
- převedl na právnickou osobu, ve které má sám nebo ve spojení s osobami blízkými většinovou majetkovou účast, většinový podíl na hlasovacích právech nebo rozhodující vliv na řízení, kdy pachatel tento majetek bezúplatně či nápadně lukrativně užívá.²⁹²

Soud může v zákonem předvídaných případech uložit také zabránění náhradní hodnoty dle § 102a odst. 4 trestního zákoníku, pokud zabránění určitých věcí v rámci zabránění části majetku nepřichází v úvahu s ohledem na jejich další zcizení, zničení, ukrytí a podobně. Zabraná část majetku připadá státu.

---

²⁹⁰ „Majetkovým prospěchem se rozumí jakékoli zhodnocení majetku pachatele, k němuž došlo nebo mělo dojít v důsledku spáchaného trestného činu.“ Viz KALVODOVÁ, Věra, ŠČERBA, Filip. § 39 [Stanovení druhu a výměry trestu] [online]. In ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník*. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021. marg. č. 145. [cit. 5.2.2022]. Dostupné z online právního informačního systému Beck-online.

²⁹¹ Zákonem č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, došlo k novelizaci zákonného znění § 102a trestního zákoníku v této části, kdy slova „je výnosem“ byla nahrazena slovem „pochází“, a to v souvislosti se zavedením zákonné definice výnosu z trestné činnosti tímto zákonem v § 135b trestního zákoníku.

²⁹² Ustanovení § 102a odst. 2 trestního zákoníku.

4.4. Proč je institut rozšířené konfiskace kontroverzní?

Představení institutu rozšířeného zabránění majetku do českého trestního práva doprovázely určité kontroverze, které mají své těžiště zejména v poslední z výše vypočtených předpokladů jeho aplikace. Jde o skutečnost, že soud může zabrat část majetku předmětné osoby pouze na základě domněnky, resp. pravděpodobnosti, jejího ilegálního původu, nikoli nutně v přímé souvislosti s trestným činem, pro níž je pachatel v daném trestním řízení odsouzen. Podmínkou jeho uložení tak není prokázání toho, že zabíraný majetek je výnosem z nějaké konkrétní trestné činnosti, jak je to vyžadováno u zbylých trestních sankcí specifických pro odčerpávání výnosů z trestné činnosti. Dochází zde tedy k podstatnému snížení důkazního standardu oproti standardu *nade vší pochybnost*, typického pro trestní řízení.²⁹³ Preambule konfiskační směrnice v této souvislosti stanovuje: „*To neznamená, že musí být prokázáno, že dotyčný majetek pochází z trestné činnosti. Členské státy mohou například stanovit, že je dostatečné, pokud soud bude považovat za pravděpodobnější nebo může důvodně předpokládat, že je podstatně pravděpodobnější, že dotyčný majetek pochází z trestné činnosti, než z jiných činností.*“²⁹⁴ Ochranné opatření zabránění části majetku je tedy specifické, neboť slouží k odčerpání i pouze pravděpodobných výnosů z trestné činnosti.²⁹⁵ Kotlán v této souvislosti užívá při rozlišování mezi výnosy, které je nutné identifikovat v rámci finančního šetření, zvláštní označení „*domnělý*“ „*pravý*“ výnos.²⁹⁶ Takto konstruovaný institut umožňuje, aby byl postižen majetek, aniž by měl soud k dispozici důkaz plně prokazující jeho nelegální původ.²⁹⁷ Soudu ani nemusí být zřejmé, jaká konkrétní část majetku by měla pocházet z ilegálních aktivit, a mohou tak být postiženy i věci legálně nabyté.²⁹⁸

---

²⁹³ Důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu k rozšířené konfiskaci. s. 27.

²⁹⁴ Rec. 21 preambule konfiskační směrnice.

²⁹⁵ PŮRY, František. § 26a [Zabranění části majetku] [online]. In ŠÁMAL, Pavel, a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018. s. 531. [cit. 5.2.2022]. Dostupné z online právního informačního systému Beck-online.

²⁹⁶ KOTLÁN, Pavel. *Zajišťování majetku v trestním řízení* [online]. Státní zastupitelství č. 5 (ročník 16), 2019. s. 4. [cit. 5.2.2022]. Dostupné v online právním informačním systému ASPI.

²⁹⁷ KALVODOVÁ, Věra. § 102a [Zabranění části majetku]. op. cit. marg. č. 8.; Nebo NÁHLOVSKÁ, Lenka. *Ochranné opatření zabránění části majetku jako nástroj kontroly kriminality*. op. cit.

²⁹⁸ Tamtéž.

Jako hlavní indicii pro přesvědčení soudu o ilegálním původu majetku zákon předvídá zjištění hrubého nepoměru mezi hodnotou pachatelova majetku a jeho zákonnými příjmy. Soud by měl pečlivě zjistit přehled jmění (tedy majetku i dluhů) pachatele a jejich původu.²⁹⁹ Hodnota majetku je posuzována ve vztahu k majetku, jež pachatel trestného činu nabyt, případně převedl, pouze v posledních pěti letech před spácháním trestného činu, pro který je vedeno řízení, až do doby rozhodování soudu. K nabytí, resp. převedení majetku, jehož hodnotu může soud zohlednit, však může dojít nejdříve dne 18. března 2017, tedy od účinného zakotvení rozšířené konfiskace do českého trestního práva.³⁰⁰ Pro posouzení zákonného příjmu pak naopak soud zohledňuje i příjmy z období více než pěti let před spácháním trestného činu, neboť majetek mohl pachatel nabyt za dlouholeté úspory. Soud bere v potaz tzv. čistý příjem.³⁰¹

Ke spojení *hrubý nepoměr* lze uvést, že se jedná o poměrně neurčitou kategorii. Původní vládní návrh zákona přitom dokonce počítal s pouhým „nepoměrem“.³⁰² Pojem „hrubý“, který požaduje alespoň určitou míru intenzity nesouladu poměřovaného majetku a příjmu, byl do navrhovaného znění připojen až v rámci pozměňovacích návrhů.³⁰³ K *hrubému nepoměru* pak není zákonné definice. Jeho význam tedy bude záležet na okolnostech konkrétního případu, úvaze soudu, jakož i rozhodovací praxi soudů, která se několikaletou aplikací tohoto institutu prosadí. Půry v této souvislosti doplňuje, že toto ochranné opatření je součástí trestního práva a je ukládáno v rámci trestního řízení, a „[p]řoto takový závěr [o hrubém nepoměru] musí mít oporu v určitých důkazech [...] a nelze ho učinit jen na základě ničím nepodložené úvahy

---

²⁹⁹ NÁHLOVSKÁ, Lenka. *Ochranné opatření zabránění části majetku jako nástroj kontroly kriminality*. op. cit.

³⁰⁰ „Pro účely uložení ochranného opatření zabránění části majetku podle § 102a zákona č. 40/2009 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, lze při stanovení výše hrubého nepoměru mezi hodnotou majetku, který pachatel nabyt nebo převedl na jinou osobu anebo do majetku ve svěřenském fondu nebo v obdobném zařízení, a jeho příjmy nabytými v souladu se zákonem přihlížet pouze k majetku, který pachatel nabyt nebo převedl na jinou osobu anebo do majetku ve svěřenském fondu nebo v obdobném zařízení ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.“ Novelizační zákon k rozšířené konfiskaci, Čl. II.

³⁰¹ KALVODOVÁ, Věra. § 102a [Zabránění části majetku]. op. cit. marg. č. 15.

³⁰² Viz VLÁDA ČR. *Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony* [online]. PID KORN9XYFJB93. Čj. OVA 1524/15. Čj. předkladatele 1524/15. Schválený vládou dne 21. 3. 2016. [cit. 2.3.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORN9XYFJB93>.

³⁰³ Viz PARLAMENT ČR. POSLANECKÁ SNĚMOVNA 2013–2017. *Sněmovní tisk 753/3. Pozměňovací a jiné návrhy k tisku 753/0*. [online]. Bod A.2. [cit. 2.3.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=753&ct1=3>.

či podezření soudu“.³⁰⁴ Soud pak může uložit ochranné opatření zabrání části majetku ve vztahu k jakémukoli majetku pachatele, příp. třetí osoby, a to v rozsahu až do výše zjištěného hrubého nepoměru. Soud tento majetek ve výroku rozhodnutí přesně specifikuje.³⁰⁵

Alternativně zákonodárce soudu umožňuje, aby opřel svůj závěr o ilegalitě původu části majetku pachatele, resp. jiné osoby, o jiná skutková zjištění.³⁰⁶ Ty mohou spočívat například v nepoměrných nákladech vynaložených pachatelem na hodnotné dary či luxusní dovolené, výlučném užívání hotovosti při finančních transakcích, pachatelem dříve spáchané zisk generující trestné činy, napojení pachatele na kriminálně aktivní osoby či skupiny nebo ve zkreslování účetnictví.³⁰⁷

V souvislosti s touto konstrukcí je však odbornou veřejností podotýkána kolize s ústavním pořádkem a některými základními trestněprávními zásadami.³⁰⁸ Tyto výhrady přitom zaznívají nejen na území České republiky, ale byly uplatněny již v minulosti, případně jsou uplatňovány

---

³⁰⁴ PÚRY, František. § 26a [Zabráni části majetku]. op. cit. s. 537.

³⁰⁵ Tamtéž. s. 539.

³⁰⁶ „[...] nebo byly zjištěny jiné skutečnosti odůvodňující takový závěr.“ Viz § 102a odst. 1 trestního zákoníku.

³⁰⁷ KALVODOVÁ, Věra. § 102a [Zabráni části majetku]. op. cit. marg. č.17.; Důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu k rozšířené konfiskaci. s. 27.

³⁰⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. op. cit. s. 171.; PELC, Vladimír. *Důkazní břemeno v trestním řízení*. In JELÍNEK, Jiří. *Dokazování v trestním řízení v kontextu práva na spravedlivý proces*. Praha: Leges, 2018.; NÁHLOVSKÁ, Lenka. *Snížený důkazní standard při ukládání ochranného opatření zabrání části majetku*. In JELÍNEK, Jiří. *Dokazování v trestním řízení v kontextu práva na spravedlivý proces*. op. cit.; NÁHLOVSKÁ, Lenka. *Ochranné opatření zabrání části majetku jako nástroj kontroly kriminality*. op. cit.; PÚRY, František. § 26a [Zabráni části majetku]. op. cit.; KOZÁK, Vítězslav. *K plánovanému prolomení daňové mlčenlivosti v trestním řádu*. *Daně a právo v praxi*, Sv. 21, (2016) č. 3. s. 35-37.; Dále na rozpor s některými zásadami trestního práva upozornil Šámal na půdě Legislativní rady vlády. Viz LEGISLATIVNÍ RADA VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. *PRACOVNÍ KOMISE PRO TRESTNÍ PRÁVO. Stanovisko k návrhu zákona, kterým se mění trestní zákoník a další související zákony ze dne 18. ledna 2016*. Čj. OVA 1524/15. Úřad vlády. 2016. s. 1. Opatřené autorkou této práce na základě žádosti o informace ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a tvořící Přílohu č. 1 této práce.; Nebo viz Česká justice. *Směrnice EU o rozšířených konfiskacích rozdělila komisi pro trestní právo při LRV* [online]. Česká justice, 2016. [cit. 2.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.ceska-justice.cz/2016/03/smernice-eu-o-rozsirenych-konfiskacich-rozdelila-komisi-pro-trestni-pravo-pri-lrv/>.

v současnosti v souvislosti s přijetím konfiskační směrnice, také zahraničními autory.³⁰⁹ Tato kapitola se bude dále věnovat právě těmto námitkám a problematickým aspektům ochranného opatření zabránění části majetku.

4.4.1. Oslabení principu *presumpce nevinny*

V popředí stojí námitka odborné veřejnosti o možném konfliktu se zásadním trestněprávním a ústavním pořádkem zaručeným principem **presumpce nevinny**.³¹⁰ Dle ustanovení článku 40 odst. 2 LZPS, jakož i obdobně § 2 odst. 2 trestního řádu či článku 6 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod sjednané v Římě dne 4. listopadu 1950, ve znění jejích protokolů, vyhlášené sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb. (dále jen „EÚLP“), je každý považován nevinného, není-li zde pravomocného odsuzujícího rozsudku soudu, jež by vyslovil jeho vinu. Dle § 102a trestního zákoníku může soud rozhodnout o zabránění části majetku, *má-li za to*, že určitá část jeho majetku pochází z trestné činnosti. Sankce v podobě rozšířené konfiskace tedy umožňuje odčerpat výnosy za trestný čin, ohledně něhož nebylo vedeno řádné trestní řízení, nebyla soudem shledána pachatelova vina a vynesen odsuzující rozsudek. Lze tedy konstatovat, že při zabránění domnělého prospěchu získaného trestným činem je do jisté míry s osobou zacházeno jako s pachatelem trestného činu na základě pouhé pravděpodobnosti. Ústavní soud České republiky (dále jen „ÚS“) přitom v minulosti uzavřel, že pravděpodobnost je jako důkazní standard v trestním řízení pro vyslovení viny zcela nedostačující.³¹¹ Obdobně pak Evropský soud pro lidský práva (dále jen „ESLP“) opakovaně připomněl, že *„presumpce nevinny podle čl. 6 odst. 2 bude porušena, jestliže soudní rozhodnutí nebo prohlášení veřejného činitele týkající se osoby obviněné z trestného činu odráží názor, že je vinen, dokud jeho vina nebyla*

---

³⁰⁹ THUNBERG SCHUNKE, Malin. *Extended Confiscation in Criminal Law*, op. cit. s. 6.; SIMONATO, Michele. *Confiscation and fundamental rights across criminal and non-criminal domains* [online]. ERA Forum, 2017. [cit. 2.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: https://www.researchgate.net/publication/319912897_Confiscation_and_fundamental_rights_across_criminal_and_non-criminal_domains.; BOUCHT, Johan. *The limits of asset confiscation*. op. cit. s. 28 an.

³¹⁰ NÁHLOVSKÁ, Lenka. *Snížený důkazní standard při ukládání ochranného opatření zabránění části majetku*. op. cit. s. 431 an.; PELC, Vladimír. *Důkazní břemeno v trestním řízení*. op. cit.

³¹¹ „*Jakkoli vysoký stupeň podezření sám o sobě není s to vytvořit spolehlivý a zejména zákonný podklad pro odsuzující výrok soudu, který - především z ústavního hlediska - musí být vždy výrazem lidsky dosažitelné jistoty.*“ Viz Nález ÚS ze dne 4. června 1998, sp. zn. III. ÚS 398/97.

*prokázána v souladu se zákonem. V případě neexistence formálního zjištění postačuje, že je uvedena nějaká úvaha o tom, že soud nebo dotčený úředník jedná s obviněným jako s vinným, zatímco předčasné vyjádření takového stanoviska samotným soudem nevyhnutelně vede k porušení této presumpce.*³¹²

Jako možný argument ve prospěch rozšířené konfiskace může být užitá skutečnost, že při rozšířené konfiskaci není zkoumání, a tedy ani nižšímu standardu důkaznímu, podrobena vina za trestný čin, z něhož pravděpodobný výnos pochází, nýbrž je takto pouze učiněn závěr, zda majetek je či není svým původem ilegální. O obdobnou argumentaci se ve své rozhodovací praxi opřel také ESLP v případě *Phillips proti Velká Británii*, kde předmětem jeho posouzení byla možná kolize rozšířeného zabavení majetku a presumpce nevinny.³¹³ Z hlediska skutkového popisu děje došlo v tomto případě k odsouzení stěžovatele za drogovou trestnou činnost a až v následném samostatném řízení bylo rozhodováno o konfiskaci jeho majetku. Zabránilo se pak mělo týkat také majetku získaného v době před spácháním trestného činu, pro nějž byl odsouzen, a povahou se tedy jednalo o konfiskaci pravděpodobných výnosů. ESLP se proto zabýval otázkou, zda se článek 6 odst. 2 EÚLP ohledně presumpce nevinny na takové řízení uplatní, jakož i otázkou, zda presumpce nevinny bude i tak případně chránit stěžovatele před domněnkami učiněnými během řízení o konfiskaci. ESLP ve svém rozhodnutí ze dne 5. července 2001 uzavřel ve vztahu k oběma, že nikoli, neboť „[ú]čelem tohoto řízení [...] nebylo odsouzení nebo zproštění viny žadatele za jiný trestný čin související s drogami. Korunní soud sice předpokládal, že v minulosti měl z obchodování s drogami prospěch, to se však například neodrazilo v jeho trestním rejstříku, do něhož bylo doplněno pouze odsouzení za trestný čin z listopadu 1995. Za těchto okolností nelze říci, že by byl stěžovatel "obviněn z trestného činu". Účelem řízení podle zákona z roku 1994 bylo naopak umožnit vnitrostátnímu soudu posoudit částku, na kterou by měl být příkaz ke konfiskaci správně stanoven. Soudní dvůr se domnívá, že toto řízení bylo obdobou určení výše pokuty nebo délky trestu odnětí svobody, které má soud uložit řádně odsouzenému pachateli. [...] Jakmile byla obviněnému řádně prokázána vina za tento trestný čin, nelze článek 6 § 2 použít ve vztahu k tvrzením o povaze a chování obviněného vzneseným v rámci procesu vynesení rozsudku, ledaže by tato obvinění

---

³¹² Rozsudek ESLP ze dne 27. května 2014 ve věci *Velyo Velevev proti Bulharsku*. stížnost č. 16032/07. odst. 46.; Rozsudek ESLP ze dne 27. února 2007 ve věci *Nešťák proti Slovensku*. stížnost č. 65559/01. odst. 88.; Rozsudek ESLP ze dne 23. června 2015 ve věci *Caraian proti Rumunsku*. stížnost č. 34456/07. odst. 74.; Nebo Rozsudek ESLP ze dne 28. března 2017 ve věci *Kemal Coşkun proti Turecku*. stížnost č. 45028/07. odst. 42.

³¹³ Rozsudek ESLP ze dne 5. července 2001 ve věci *Phillips proti Velká Británii*. stížnost č. 41087/98.

*byla takové povahy a stupně, že by se rovnala vznesení nového "obvinění".*³¹⁴ Dle ESLP tedy nebylo předmětné řízení, jehož předmětem bylo rozhodování o konfiskaci majetku odsouzeného, řízením, v němž by docházelo ke vznesení nového obvinění. Článek 6 odst. 2 EÚLP se na něj proto neaplikuje.

Takovouto argumentaci autorka této práce považuje za trivializaci principu presumpce nevinny vedoucí k nesprávným závěrům a ztotožňuje se proto s částečně disentujícími soudci ESLP, soudcem Bratzym a soudkyní Vajić, kteří takové posouzení považují za příliš úzký pohled na roli presumpce nevinny v trestním řízení. V částečně nesouhlasném stanovisku upozorňují na zřejmé propojení presumpce nevinny a práva na spravedlivý proces³¹⁵, které se zcela jistě promítlo do novější rozhodovací praxe ESLP. Zásada presumpce nevinny za současného zohlednění práva na spravedlivý proces má zcela jistě širší uplatnění v trestním procesu než pouze na otázky posouzení viny v nejužším slova smyslu. Byť je uložení zabránění části majetku svým charakterem jen uložení trestní sankce, nikoli rozhodnutím o vině *per se*, učinění závěru o spáchání jiného trestného činu (tedy o tom, že obviněný je zároveň pachatelem dalšího trestného činu nebo trestných činů) je jeho základním předpokladem. Podobně jako soudce Bratzy podotýká ohledně případu *Engel a další proti Nizozemsku*,³¹⁶ i zde je dle autorky této práce nezbytné zohlednit skutečnost, že rozsah a oblast působnosti čl. 6 odst. 2 EÚLP prošly značným vývojem v rámci novější judikatury ESLP (viz například výše zmíněná rozhodnutí) a lpění na rozhodnutí ve věci *Phillips proti Velké Británii*, jak tak ostatně činí i důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu k rozšířené konfiskaci,³¹⁷ není pro účely ospravedlnění zavedení tohoto institutu v současné podobě na místě.

Zásada presumpce nevinny se přitom promítá do vícero rovin trestního procesu, kdy v rovině rozhodovací má odraz v zásadě *in dubio pro reo* (v pochybnostech ve prospěch). Jsou-li v trestním řízení jakékoli pochybnosti o skutkovém stavu, musejí být vyloženy ve prospěch obviněného. Další významnou rovinu této zásady lze shledat v oblasti dokazování, kdy obviněný

---

³¹⁴ *Phillips proti Velké Británii*. op. cit. odst. 34-35.

³¹⁵ Odstavec 1 a 2 článku 6 EÚLP.

³¹⁶ *Částečně nesouhlasné stanovisko soudce Sira Bratzyho a soudkyně Vajić*. In *Phillips proti Velké Británii*. op. cit. s. 16 an.

³¹⁷ Důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu k rozšířené konfiskaci. s. 40.

není povinen prokazovat svou nevinu a pasivita obviněného nesmí být k jeho tíži.³¹⁸ Zákonná konstrukce rozšířené konfiskace však prostor pro pochybnosti připouští, když snížený důkazní standard stojí na pouhé pravděpodobnosti o původu postiženého majetku. V tomto případě však na pochybnosti není aplikována zásada *in dubio pro reo*, jež by vedla k závěru ve prospěch obviněného (tj. závěru, že majetek je zákonného původu). Soud se naopak může s pouhou pravděpodobností spokojit. Obviněný je pouze oprávněn předkládat důkazy, které by tyto pochybnosti o nelegálnosti majetku vyvrátily v jeho prospěch.

4.4.2. Dochází k přenesení důkazního břemene?

Zakotvení rozšířené konfiskace do trestního zákoníku také iniciovalo debatu o důkazním břemenu v trestním právu, které blízce souvisí s již zmíněným principem *presumpce nevinny*.³¹⁹ Institut důkazního břemene, typický zejména pro civilní řízení sporné, stojí na tom, že jeho neunesení (tedy nepředložení dostatečných důkazů k objasnění určité skutečnosti) vede k neúspěchu dotyčného.³²⁰ Jeho inkorporace do procesněprávních předpisů proto implikuje nutnost aktivity dané strany řízení k dosažení uspokojení jeho zájmů v daném řízení. K zakotvení důkazního břemene do právní úpravy je typicky užíváno právních a skutkových domněnek a problematika důkazního břemene, byť ze své podstaty je procesněprávního charakteru, má jak v civilním, tak trestním právu také hmotněprávní dopady.³²¹ V kontextu trestního práva pak existence důkazního břemene zprvu shledávána nebyla, a to s ohledem na odlišný charakter tohoto řízení od řízení civilního. V kontextu moderního vývoje právní úpravy však právní doktrína s tímto institutem operuje i v intencích trestního práva, a to zejména ve vztahu k osobě, proti níž se řízení vede, případně také s ohledem na v posledních letech diskutovaný podnět posílit kontradiktorní prvky trestního řízení.^{322,323}

---

³¹⁸ ŠÁMAL, Pavel. § 2 [Základní zásady trestního řízení] [online]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád I, II, III*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 24. [cit. 6.4.2022]. Dostupné z online právního informačního systému Beck-online.

³¹⁹ PELC, Vladimír. *Důkazní břemeno v trestním řízení*. op. cit.; NÁHLOVSKÁ, Lenka. *Snížený důkazní standard při ukládání ochranného opatření zabrání části majetku*. op. cit. s. 438 an.

³²⁰ PELC, Vladimír. *Důkazní břemeno v trestním řízení*. op. cit. s. 116.

³²¹ Tamtéž.

³²² O tomto vývoji blíže viz Tamtéž. s. 116-118.

³²³ Nauka také rozlišuje mezi tzv. formálním a materiálním důkazním břemenem v trestním právu, případně subjektivním a objektivní. Blíže viz Tamtéž. s. 116.

V souvislosti s ochranným opatřením zabránění části majetku pak vyvstává otázka, zda jeho konstrukce, jak je zakotvena v ustanovení § 102a trestního zákoníku, způsobuje (částečně) **přenesení důkazního břemene na obviněného**. Zjednodušeně lze stanovit, že si odborná veřejnost v kontextu rozšířeného zabavení klade otázku, do jaké míry bude obhajoba důkazně zatížena, zda proto tento institut implikuje aktivitu v oblasti dokazování na straně obhajoby a zda její případná pasivita může vést k negativnímu důsledku v podobě zabránění části majetku, a to vše napříč výše přiblížené zásadě presumpce nevinny a jejím korelacím. Plné přenesení důkazního břemene obviněného by pak znamenalo, že ten musí prokázat legální původ svého majetku, kdy v opačném případě by soud učinil závěr o jeho kriminálním původu (ve zkoumaném rozsahu). V českém trestním právu je s výjimkou zde rozebírané rozšířené konfiskace za případ přenesení důkazního břemene na osobu, pro níž je vedeno trestní řízení, považováno právo na bezplatnou obhajobu nebo na obhajobu za sníženou odměnu podle § 33 odst. 2 trestního řádu.^{324,325} V obecných intencích trestního procesu je pak přenesení důkazního břemene, jež by nutilo k aktivitě obhajoby pod hrozbou negativního důsledku při jejím neunesení spíše odmítáno. Jedná se však o otázku velmi komplexní a učinění jednoznačnějších závěrů ohledně ní by vyžadovalo bližší rozbor této problematiky.³²⁶ Nejednoznačnost této problematiky je potvrzena také skutečností, že judikatura ESLP přenesení důkazního břemene v kontextu trestního řízení částečně připouští.³²⁷

V trestním procesu se dále obecně uplatňuje **zásada materiální pravdy**,³²⁸ dle níž musí být skutkový stav zjištěn bez důvodných pochybností a jejíž oslabení lze v souvislosti s rozšířenou konfiskací také shledat. Standardně se dále v trestním procesu v případě pochybností ohledně skutkového stavu, namísto závěrů o neunesení důkazního řízení, uplatní již výše zmíněná zásada *in dubio pro reo*. ÚS již opakovaně uzavřel, že „[p]rincip presumpce nevinny vyžaduje,

---

³²⁴ Tamtéž. s. 121.

³²⁵ V případě práva na bezplatnou obhajobu nebo na obhajobu za sníženou odměnu osoba, proti níž je vedeno trestní řízení, nese důkazní břemeno ohledně toho, že nemá dostatek prostředků na úhradu nákladů své obhajoby.

³²⁶ PELC, Vladimír. *Důkazní břemeno v trestním řízení*. op. cit. s. 120-122.; GRIVNA, Tomáš, ŠIMÁNOVÁ, Hana. *Příspěvek do diskuse o povaze ustanovení § 8 odst. 5 TOPO: úvaha nad možností zatížit obviněnou právnickou osobu důkazním břemenem*. Trestní právo č. 2 (ročník 22), 2018.

³²⁷ Rozsudek ESLP ze dne 7. října 1988 ve věci *Salabiaku proti Francii*. stížnost č. 10519/83.; Nebo Rozsudek ESLP ze dne 23. července 2002 ve věci *Janosevic proti Švédsku*. stížnost č. 34619/97.

³²⁸ „Orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v tomto zákoně a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí.“ Viz ustanovení § 2 odst. 5 trestního řádu.

*aby to byl stát, kdo nese konkrétní důkazní břemeno; existují-li jakékoliv rozumné pochybnosti, nelze je vyložit v neprospěch obviněného, resp. obžalovaného, ale naopak je nutno je vyložit v jeho prospěch. Z principu presumpce nevinny plyne pravidlo in dubio pro reo, dle kterého, není-li v důkazním řízení dosaženo praktické jistoty o existenci relevantních skutkových okolností, tj. jsou-li přítomny důvodné pochybnosti ve vztahu ke skutku či osobě pachatele, jež nelze odstranit ani provedením dalšího důkazu, je nutno rozhodnout ve prospěch obviněného.*³²⁹ Přitom podle některých autorů nesmí být obviněný povinen prokazovat jakýmkoliv způsobem jakékoliv skutečnosti, jinak se řízení dostane do rozporu se zásadou presumpce nevinny a materiální pravdy.³³⁰ Důvodová zpráva v tomto kontextu uvádí, že v rámci nově zakotveného rozšířeného zabavení k přesunutí důkazního břemena ani zavedení vyvratitelné domněnky nedochází, nýbrž nastává pouhé snížení důkazního standardu (na úroveň pravděpodobného kriminálního původu majetku).³³¹

K zodpovězení otázky, zda k přesunutí důkazního břemene dochází či nikoli, je vhodné krátce rozebrat, na základě čeho bude posouzen hrubý nepoměr mezi majetkem a zákonnými příjmy obviněného a následně tedy učiněn závěr o pravděpodobném kriminálním původu majetku. Za tímto účelem budou orgány činné v trestním řízení zjišťovat majetkové poměry obviněného a původ jeho aktiv. S účinností od 18. března 2017 mohou orgány činné v trestním řízení vyzvat obviněného nebo osobu mu blízkou k poskytnutí prohlášení o majetku ve smyslu § 7a trestního řádu. Kromě toho mají však orgány činné v trestním řízení nově možnost po správci daně požadovat informace obsažené v rozhodnutí o stanovení daně (vydaném na základě daňového přiznání nebo z moci úřední) dle ustanovení § 8 odst. 2 trestního řádu.³³² Orgány činné v trestním řízení tak v souvislosti se zavedením ochranného opatření zabránění části majetku získaly širší pravomoci k zjištění majetku obviněného v rámci finančního šetření v trestním řízení.³³³

---

³²⁹ Nález ÚS ze dne 24. února 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01.

³³⁰ FENYK, Jaroslav. A kol. *Trestní právo procesní*. 6. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 108.

³³¹ Důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu k rozšířené konfiskaci. s. 42.

³³² Ustanovení § 8 odst. 2 trestního řádu mj. uvádí: „V trestním řízení, ve kterém lze uložit ochranné opatření zabránění části majetku, může státní zástupce a po podání obžaloby nebo návrhu na potrestání předseda senátu žádat od správce daně informace z rozhodnutí o stanovení daně z příjmů pro účely posouzení splnění podmínek pro uložení tohoto ochranného opatření pro účely zajištění jeho výkonu; poskytnutí informací podle tohoto ustanovení není porušením povinnosti mlčenlivosti podle daňového řádu.“

³³³ V této souvislosti je poukazováno také na prolomení daňové mlčenlivosti, ke které v souvislosti s novelizačním zákonem k rozšířené konfiskaci došlo. Viz KOZÁK, Vitězslav. *K plánovanému prolomení daňové mlčenlivosti v trestním řádu*. op. cit.

V tomto ohledu je třeba po vzoru Kozáka upozornit na to, že ani naprosto pravdivé informace získané od správce daně neposkytují spolehlivý majtkový profil obviněného za sledované období. Neboť některé příjmy, byť zákonné pro účely aplikace § 102a trestního zákoníku, nepodléhají zdanění a správce daně tak plnohodnotným přehledem majtkové situace obviněného nedisponuje.³³⁴ Lze se nicméně skromně domnívat, že právě o tyto informace od správce daně se budou závěry orgánů činných v trestním řízení primárně a rozsáhle opírat. Dospěje-li takto soud k závěru o kriminálním původu aktiv obviněného, je možné jej překonat jen vyvracujícím důkazem poskytnutým obviněným. Pokud obviněný důkazy o zákonném nabytí věci neposkytne a zůstane nečinný, dává znění § 102a orgánům činným v trestním řízení možnost spokojit se s pouhou domněnkou nezákonnosti aktiv obviněného.³³⁵

Jelínek k této otázce uzavírá, že „[d]ůkazní břemeno se sice nepřenáší na povinnou osobu, [...] nicméně [obviněný] se nemůže spoléhat na to, že orgány činné v trestním řízení při jeho pasivitě budou dokazovat se stejnou pečlivostí skutečnosti svědčící v jeho prospěch, když pro aplikaci zabrání části majetku jim postačí pouze to, že se má za to, že majetek pravděpodobně pochází z trestné činnosti a je tady hrubý nepoměr mezi majetkem zákonným příjmem.“³³⁶ Pelc naopak rozšířené zabrání označuje za případ přesunutí důkazního břemene v trestním právu, kdy jím dochází ke zpochybnění principu presumpce nevinny.³³⁷

Autorka diplomové práce se na základě výše uvedeného domnívá, že trestní zákoník ve svém § 102a sice nestanoví vyvratitelnou domněnku, na jejímž základě by došlo k formálnímu přenesení důkazního břemene v plném rozsahu. K formálnímu přenesení důkazního břemene dle autorky nedochází také proto, že k učinění závěru o ilegálnosti majetku soudu nepostačí pouhé shledání hrubého nepoměru mezi majetkem a zákonnými příjmy obviněného ve sledovaném období, které by samo o sobě takovou domněnku naplnilo, neboť orgány činné v trestním řízení „musí předložit konkrétní důkazy a uvést skutečnosti odůvodňující závěr, že majetek pochází pravděpodobně z trestné činnosti“.³³⁸ Obdobně také Púry poukazuje na to, že závěr soudu se bude muset opírat o určité důkazy a nemůže tak spočívat jen v podezření či nepodložené úvaze soudů.³³⁹ Autorka této práce je nicméně toho názoru, že tuto konstrukci zakládající snížení důkazního

---

³³⁴ Tamtéž.

³³⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. op. cit. s. 173.

³³⁶ Tamtéž.

³³⁷ PELC, Vladimír. *Důkazní břemeno v trestním řízení*. op. cit. s. 122-123.

³³⁸ Důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu k rozšířené konfiskaci. s. 3.

³³⁹ PÚRY, František. *§ 26a [Zabrání části majetku]*. op. cit. s. 537.

standardu v trestním řízení je přesto nutné vnímat alespoň jako částečné přesunutí důkazního břemene, neboť její faktické dopady budou podobné. O co nižší je důkazní standard svazující orgány činné v trestním řízení, o to vyšší je zatížení na straně obviněného a tlak k jeho aktivní obhajobě. Schopnost obviněného prokázat původ svého majetku bude hrát významnou roli při ukládání tohoto ochranného opatření a ve většině případů bude aktivita na straně obviněného v oblasti dokazování k odvrácení zabránění jeho majetku nezbytná. Autorka této práce nemůže proto jinak než souhlasit s názorem Pracovní komise pro trestní právo Legislativní rady vlády České republiky (dále jen „LVR“) přijatým v souvislosti s projednáváním připravovaného vládního návrhu novelizačního zákona k rozšíření konfiskaci, že je „do značné míry tzv. otočeno důkazní břemeno, pro uložení sankce má postačovat pouze vyšší pravděpodobnost, vlastně tak osoba, již sankce bude hrozit, bude muset vyvracet, že tomu tak není, že majetek nabyla legálně, že výnosem z trestné činnosti není.“³⁴⁰ Přitom dle autorky této práce je míra aktivity, jež je, byť *de facto*, požadována na obviněném, otázkou klíčovou pro posouzení ústavnosti institutu rozšířené konfiskace a jeho souladu se základními principy trestního práva.

4.4.3. Další námitky odborné veřejnosti

Argumentem v neprospěch rozšířené konfiskace je také **zásah do vlastnického práva**, ke kterému aplikace tohoto institutu u obviněného, ale zejména pak u třetí osoby, které je toto ochranné opatření uloženo, v souvislosti se sníženou úrovní dokazování dochází. Hrozí tak kolize s ústavní garancí vlastnictví zakotvenou v čl. 11 LZPS.³⁴¹ Střetem rozšířeného zabavení majetku osoby odlišné od obviněného s ústavně chráněným právem pokojně vlastnit majetek se již zabýval i Ústavní soud České republiky.³⁴² V projednávané věci bylo stěžovatelce uloženo ochranné opatření zabránění části majetku, konkrétně nemovitosti, v trestním řízení vedeném proti jejímu otci. Po skutkové stránce lze shrnout, že nemovitost byla v minulosti zakoupena za 1,5 milionů Kč, s tím, že stěžovatelka pobírala invalidní důchod ve výši 9 tisíc

---

³⁴⁰ Viz LVR. PRACOVNÍ KOMISE PRO TRESTNÍ PRÁVO. *Stanovisko k návrhu zákona, kterým se mění trestní zákoník a další související zákony ze dne 29. února 2016*. Čj. OVA 1524/15. Úřad vlády. 2016. s. 1. Opatřené autorkou této práce na základě žádosti o informace ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a tvořící Přílohu č. 2 této práce.

³⁴¹ Gřivna v rozhovoru pro Českou televizi. Viz ČT. *Tvrdsí zákon vůči zlodějům: Převést majetek na děti nepomůže* [online]. Česká televize, 2016. [cit. 2.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1731508-tvrdsi-zakon-vuci-zlodějum-prevest-majetek-na-deti-nepomuze>.

³⁴² Usnesení US ze dne 26. dubna 2021, sp. zn. II. ÚS 941/21.

až 10,4 tisíce Kč měsíčně. Její otec byl v trestním řízení odsouzen za drogovou trestnou činnost. Stěžovatelka mimo jiné namítala, že jí nemohl být zabrán majetek, o němž soud uzavřel, že pochází z trestné činnosti otce, když její otec tuto nemovitost nikdy nevlastnil, a tedy na ni ani nepřevodl. Stěžovatelka se proto cestou ústavní stížnosti obrátila na ÚS pro porušení jejího ústavním pořádkem garantovaného práva vlastnit majetek ve smyslu čl. 11 LZPS. ÚS ústavní stížnost odmítl pro zjevnou neopodstatněnost. V usnesení se ÚS omezil na zcela minimalistické odůvodnění čítající vcelku necelé dvě strany a učinil stručný závěr, že stěžovatelka namítá „spíše jen skutková tvrzení obecných soudů či jejich právní závěry na úrovni podústavního práva“.³⁴³

Ve stejné věci a v souvislosti se stejným trestním řízením ÚS rozhodoval také v roce 2020, kdy pouze uzavřel, že „[z]e stejného důvodu ani není podstatné, zda právě tato nemovitost, resp. prostředky, za něž byla zakoupena, představují přímo zisk z trestné činnosti. Uložení zabrání části majetku totiž obecně není podmíněno prokázáním, že určitý konkrétní majetek postihovaný zabráním je nástrojem nebo výnosem z konkrétního trestného činu, a při splnění dalších podmínek stanovených v § 102a odst. 1 trestního zákoníku lze jeho prostřednictvím postihovat i majetek, o němž nejsou žádné důkazy svědčící o jeho nelegálním původu. Pochybnosti o původu těchto peněz použitých na nákup zajišťované nemovitosti byly umocněny i majetkovými poměry stěžovatelky. V neposlední řadě v tomto směru nelze odhlížet ani od dalších skutečností, totiž že stěžovatelka v dané nemovitosti nikdy nepobývala, před koupí si ji nejela prohlédnout a veškeré investice do nemovitosti financovala jedna z obžalovaných [...]. Závěr trestních soudů, že peněžní prostředky na zakoupení nemovitosti poskytl stěžovatelce její otec (jeden z obžalovaných), se tedy Ústavnímu soudu jeví jako zcela opodstatněný.“³⁴⁴ Blíže se ústavností rozšířeného zabrání majetku a jejím limitům ÚS do dnešního dne nezabýval.

Nejednoznačně je také pojímán charakter rozšířené konfiskace a její zařazení do systému sankcionování v trestním právu. Byť zákonodárce v důvodové zprávě rozvinul rozsáhlou úvahu o tom, zda by rozšířená konfiskace měla být zakotvena v podobě **ochranného opatření či trestu**,³⁴⁵ s jeho volbou první ze zde uvedených variant však mnoho autorů nesouhlasí.³⁴⁶

---

³⁴³ II. ÚS 941/21. op. cit. s. 4.

³⁴⁴ Usnesení ÚS ze dne 21. července 2020, sp. zn. I. ÚS 1651/20.

³⁴⁵ Důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu k rozšířené konfiskaci. s. 23-28.

³⁴⁶ NÁHLOVSKÁ, Lenka. *Snížený důkazní standard při ukládání ochranného opatření zabrání části majetku*. op. cit. s. 430.; PELC, Vladimír. *Důkazní břemeno v trestním řízení*. op. cit. s. 123.; KOZÁK, Vítězslav. *K plánovanému prolomení daňové mlčenlivosti v trestním řádu*. op. cit.

Ochranná opatření mají totiž primárně poskytovat ochranu společnosti před potenciální budoucí hrozbou a působí tak zejména preventivně. Újma nastalá osobě dotčené ochranným opatřením je jen jevem nezbytně doprovodným. Tomu však neodpovídá konstrukce rozšířené konfiskace, kterou je nutné vnímat spíše jako retrospektivní, sankční a represivní povahy, kdy také implikuje morální odsudek.³⁴⁷ Argumentace o preventivní povaze rozšířené konfiskace, již se zákonodárce dovolává, je pak nesprávná, když je zjevné, že „majetek je nutné zabrat právě proto, že byl v minulosti získán trestnou činností (nikoli proto, aby pachatel do budoucna trestnou činnost nepáchal).“³⁴⁸ Jinak řečeno, zabránění části majetku nese atributy jinak typické pro tresty. Rozhodování o ochranném opatření přitom může být na rozdíl od trestu realizováno mimo hlavní líčení v rámci veřejného zasedání, což bylo navrhovatelem v důvodové zprávě naopak vnímáno jako kladný aspekt sloužící k odlehčení hlavního líčení.³⁴⁹

Odbornou veřejností bývá dále namítáno oslabení **zásady zákazu sebeobviňování** (*nemo tenetur se ipsum accusare*), neboť při uplatnění rozšířeného zabavení majetku je vyvíjen tlak na obviněného, případně jinou osobu, aktivně sdělovat původ svého majetku, tedy případně vypovídat ohledně jiné své trestné činnosti.³⁵⁰ K tomuto oslabení přispívají i rozšířené pravomoci orgánů činných v trestním řízení v oblasti zjišťování majetkového profilu o nově přijatá ustanovení § 7a a § 8 odst. 2 trestního řádu výše zmíněná.³⁵¹ Neméně často je pak poukazováno na prolomení **zásady volného hodnocení důkazů**.^{352,353} Znění § 102a totiž fakticky stanovuje

---

³⁴⁷ KOZÁK, Vítězslav. *K plánovanému prolomení daňové mlčenlivosti v trestním řádu*. op. cit. pozn. pod čarou 6.

³⁴⁸ Tamtéž.

³⁴⁹ Důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu k rozšířené konfiskaci. s. 26-27.

³⁵⁰ NÁHLOVSKÁ, Lenka. *Ochranné opatření zabránění části majetku jako nástroj kontroly kriminality*. op. cit.; THUNBERG SCHUNKE, Malin. *Extended Confiscation in Criminal Law*, op. cit. s. 115.

³⁵¹ „§ 8 odst. 2 TrŘ stanoví, že v řízeních, kde lze toto ochranné opatření uložit, je možné vyžadovat informace z rozhodnutí o stanovení daně z příjmů od příslušného správce daně. Otázkou zůstává, zda zvolení takového postupu není v rozporu se zásadou zákazu sebeobviňování. V této souvislosti lze zmínit poměrně novou úpravu obsaženou v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, který v § 38x stanovuje povinnost daňového poplatníka k prokázání vzniku a původu jeho příjmů. Podle § 38y DPřij musí poplatník dokonce prokazovat, že už uplynula lhůta pro stanovení daně. Takový postup by byl v rozporu se zásadou zákazu sebeobviňování v trestním řízení, zvláště s ohledem na penalizaci osoby, která neposkytne dostatečnou součinnost.“ Viz NÁHLOVSKÁ, Lenka. *Ochranné opatření zabránění části majetku jako nástroj kontroly kriminality*. op. cit.

³⁵² Tamtéž.; PELC, Vladimír. *Důkazní břemeno v trestním řízení*. op. cit. s. 122.

³⁵³ „Orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.“ Viz § 2 odst. 6 trestního řádu.

důkazní pravidla tím, že určuje, na základě kterých skutečností má soud dojít k závěru, že majetek je původu ilegálního. V neposlední řadě Kozák také upozorňuje na to, že zabrání části majetku, jakožto sankce významně postihující majetek pachatele, není zjevně ohleduplná k **oprávněným zájmům poškozených** na náhradu způsobené újmy.³⁵⁴

4.5. Rozšířené propadnutí věci v Německu

Do práva Evropské unie byla rozšířená konfiskace představena v roce 2005 Rámcovým rozhodnutím ke konfiskaci. V kontextu evropských národních právních úprav se však nejednalo o institut nový, když řada zemí s určitými modely sloužícími pro odčerpání pravděpodobných výnosů a majetku zřejmě ilegálního původu ve svých právních řádech již pracovala. Určitou podobu rozšířené konfiskace znaly například italský právní řád již od 60. let 20. století, právo Velké Británie od 80. let nebo norské trestní právo od přelomu století.³⁵⁵ Tento trend, který se na úrovni evropských zemí šířil v několika posledních desetiletích a který užívá k boji s kriminalitou nástroje zasahující ziskovou stránku trestné činnosti (jakožto Achillovy paty kriminálních) bývá zahraničními autory označován za přístup „*follow the money*“³⁵⁶ či „*to go for the money*“³⁵⁷.

V oblasti zabavování pravděpodobných výnosů považuje autorka této práce za vhodné provést komparaci s institutem tzv. rozšířeného propadnutí věci dle německé právní úpravy, na nějž upozornil Pelc.^{358,359} Německý model rozšířeného propadnutí majetku (*Erweiterter Verfall*), někdy přesněji označovaný jako tzv. rozšířené propadnutí věci,³⁶⁰ byl v německém trestním právu zakotven až do 1. července 2017,³⁶¹ a to v ustanovení § 73d německého trestního

---

³⁵⁴ KOZÁK, Vítězslav. *K plánovanému prolomení daňové mlčenlivosti v trestním řádu*. op. cit. pozn. pod čarou 6.

³⁵⁵ BOUCHT, Johan. *The limits of asset confiscation*. op. cit. s. 5. pozn. pod čarou 14.; THUNBERG SCHUNKE, Malin. *Extended Confiscation in Criminal Law*, op. cit. s. 8-9.

³⁵⁶BOUCHT, Johan. *The limits of asset confiscation*. op. cit. s. 1.

³⁵⁷ THUNBERG SCHUNKE, Malin. *Extended Confiscation in Criminal Law*, op. cit. s. 8-9.

³⁵⁸ PELC, Vladimír. *Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti*. op. cit. s. 209.

³⁵⁹ Blíže k německému modelu rozšířeného propadnutí majetku také viz MYLKOVÁ, Petra *Postihování praní špinavých peněz – obrácení důkazního břemene. Srovnávací studie č. 5.320* [online]. Parlamentní institut. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2011. s. 5-9. [cit. 2.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: http://invenio.nusl.cz/record/156636/files/nusl-156636_1.pdf.

³⁶⁰ PELC, Vladimír. *Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti*. op. cit. s. 207.

³⁶¹ Dne 1. 7. 2017 nabyla účinnosti reforma systému zabavování majetku z trestné činnosti (*Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung*). Blíže k ní viz níže.

zákoníku (*Strafgesetzbuch*). Německý zákonodárce k jeho přijetí přistoupil v roce 1992 z důvodu potřeby odčerpat majetek neznámého původu (*Vermögen unklarer Herkunft*). Dosavadní německé konfiskační nástroje totiž nebyly dostatečně účinné, kdy byly v praxi často suspendovány obtížemi při zjišťování přímé souvislosti mezi výnosy a trestnou činností, a s ohledem na to nebylo možné dosáhnout důkazní úrovně požadované k jejich uložení.³⁶²

§ 73d StGB³⁶³ ve znění účinném do 1. 7. 2017

Rozšířené propadnutí (Erweiterter Verfall)

(1) Byl-li spáchán protiprávní čin podle zákona, který odkazuje na toto ustanovení, nařídí soud propadnutí předmětů pachatele nebo účastníka také tehdy, jestliže okolnosti ospravedlňují předpoklad, že tyto předměty byly získány za protiprávní činy nebo byly z takových nabyty. Věta 1 se použije také tehdy, jestliže předmět nepatří nebo nenáleží pachateli nebo účastníkovi jen proto, že ten získal předmět za protiprávní čin nebo z něj.

Ustanovení § 73 odst. 1 věta 2, také ve spojení s § 73b, a § 73 odst. 2 platí tomu odpovídaje.

(2) Stalo-li se propadnutí určitého předmětu po činu zcela nebo částečně nemožným, použijí se do té míry §§ 73a a 73b podle smyslu.

(3) Je-li třeba po nařízení propadnutí podle odstavce 1 pro nějaký jiný protiprávní čin, který pachatel nebo účastník spáchal před nařízením, rozhodnout znovu o propadnutí předmětů pachatele nebo účastníka, potom soud zohlední při svém rozhodnutí již vydané nařízení.

(4) Ustanovení § 73c platí obdobně.³⁶⁴

³⁶² THUNBERG SCHUNKE, Malin. *Extended Confiscation in Criminal Law*, op. cit. s. 92-93.

³⁶³ § 73d německého trestního zákoníku (*Strafgesetzbuch*). Německý trestní zákoník je dostupný online, včetně minulých znění, na internetové adresy: <https://www.buzer.de/StGB.htm>. [cit. 5.2.2022].

³⁶⁴ Český překlad německého trestního zákoníku v tomto znění je dostupný v online právním informačním systému Beck-online.

Primárním předpokladem pro aplikaci tohoto konfiskační nástroje je, že byl spáchán trestný čin, který aplikaci § 73d *StGB* formou odkazu na něj výslovně stanovuje ve své skutkové podstatě. Německý zákonodárce tak v tomto ohledu ve vztahu ke každému trestnému činu pečlivě zvažoval, zda jsou zde zvláštní důvody, které uplatnění tohoto institutu ospravedlňují, a rozšířené propadnutí tak mělo přicházet v úvahu jen ve zvlášť závažných případech.³⁶⁵ Těmito tzv. aktivujícími trestnými činy (*triggering offences*)³⁶⁶ byly svým charakterem ty trestné činy, jež byly páčány na komerčním základě nebo zločineckými organizacemi, jako například praní špinavých peněz, kvalifikované skutkové podstaty loupeže či krádeže nebo založení zločinecké či teroristické organizace.³⁶⁷ Německé rozšířené propadnutí věci také odkazovalo na tzv. klauzuli tvrdosti obsaženou v § 73c *StGB*, která zaručuje dodržení proporcionality, když by dle ní rozšířená konfiskace neměla být nařízena, jestliže by pro dotčeného představovala nespravedlivou tvrdost. Co se týče důkazního standardu, který byl předpokladem pro uložení německého rozšířeného propadnutí, tento byl trestním kodexem formulován následovně: *jestliže okolnosti ospravedlňují předpoklad, že tyto předměty byly získány za protiprávní činy nebo byly z takových nabyty*.³⁶⁸ Toto zákonné znění však bylo následně korigováno německými soudy, které daly za pravdu kritice ze strany odborné veřejnosti argumentující protiústavností takto benevolentního standardu dokazování.³⁶⁹

Dva roky po zakotvení tohoto institutu do německého trestního kodexu byl institut rozšířeného propadnutí věci ve smyslu § 73d *StGB* podroben rozhodovací praxi německého soudu nejvyšší instance pro trestních věci. Spolkový soudní dvůr (*Bundesgerichtshof*) rozhodl, že jeho uložení na základě pouhého podezření o kriminálním původu věci by bylo protiústavní.³⁷⁰ Spolkový soudní dvůr stanovil, že zákonný požadavek znějící na *předpoklad* soudu o nezákonného původu majetku založený na okolnostech daného případu musí být vykládán restriktivně³⁷¹ a soud musí být *absolutně přesvědčen*, že postižený majetek má původ v nějakém

---

³⁶⁵ THUNBERG SCHUNKE, Malin. *Extended Confiscation in Criminal Law*, op. cit. s. 102-103.

³⁶⁶ Označení užívané M. Schunke Thunbergem. Viz THUNBERG SCHUNKE, Malin. *Extended Confiscation in Criminal Law*, op. cit.

³⁶⁷ Tamtéž.

³⁶⁸ § 73d odst. 1 *StGB*.

³⁶⁹ THUNBERG SCHUNKE, Malin. *Extended Confiscation in Criminal Law*, op. cit. s. 106.

³⁷⁰ Rozhodnutí Spolkového soudního dvoru ze dne 22. 11. 1994, sp. zn. 4 StR 516/94. Dostupný z internetové stránky: <https://www.hrr-strafrecht.de/hrr/4/94/4-516-94.php>. [cit. 5.2.2022].

³⁷¹ Tamtéž. Marg. č. 7.

trestném činu.³⁷² V téže věci následně o necelých deset let později rozhodl Spolkový ústavní soud (*Bundesverfassungsgericht*).³⁷³ Předmětem jeho posouzení bylo na jedné straně to, zda je institut rozšířeného propadnutí věci, jak byl zakotven v německém trestním kodexu, v souladu s německou ústavou. Na straně druhé, zda pravidlo vážící se k důkaznímu standardu formulované v roce 1994 Spolkovým soudním dvorem (tj. standard absolutního přesvědčení) není s ohledem na to, že jde nad rámec zákonného znění, protiústavní. Spolkový soudní dvůr stanovil, že „[u]stanovení má umožnit propadnutí majetku v případech, kdy původ majetku nemůže soud plně objasnit, avšak jeho nabytí trestným činem je s ohledem na příjmové a majetkové poměry pachatele, jakož i jeho minulého života, natolik vysoce pravděpodobné, že je pro objektivního pozorovatele téměř jisté.“³⁷⁴ Rozšířené propadnutí dle vůle německého zákonodárce požaduje zjednodušení důkazního standardu oproti běžnému standardu v trestním řízení. Toto zjednodušení nicméně spočívá v tom, že soud upouští od určování konkrétního trestného činu, v němž má majetek svůj původ a umožňuje soudu vycházet do značné míry pouze z nepřímých důkazů. Na druhé straně je ale požadováno za účelem předejití zásahů do ústavně chráněných práv, aby se soud přesvědčil o tom, že má majetek původ v trestném činu.³⁷⁵ S ohledem na požadavky německého ústavního práva nejsou pouhé domněnky o kriminálním původu dostatečné a protiprávní původ musí být posouzen s ohledem na konkrétní okolnosti. Spolkový ústavní soud proto uzavřel, že přísnější výklad důkazního standardu formulovaný Spolkovým soudním dvorem je slučitelný s německou ústavou a soudy jej proto při uplatnění § 73d *StGB* musí aplikovat. Za takových podmínek je model rozšířeného propadnutí majetku v souladu s německou ústavou. Zajímavé je, že Spolkový ústavní soud tyto závěry (zejména závěr o souladu s ústavněprávními zásadami) do jisté míry postavil na argumentu, že rozšířené zabrání věci není trestem a nemá povahu represivní, nýbrž preventivní.³⁷⁶

Tento německý model nicméně nevyhovoval konfiskační směrnici, a to například v otázce požadavku výslovného odkazu na § 73d *StGB* ve skutkových podstatách trestných činů, které se omezovaly zejména na organizovanou kriminalitu. Německý systém konfiskace majetku

---

³⁷² Tamtéž. Marg. č. 8.

³⁷³ Rozhodnutí Spolkového ústavního soudu ze dne 14. 1. 2004, sp. zn. 2 BvR 564/95. Dostupný z internetové stránky: https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/DE/2004/01/rs20040114_2bvr056495.html. [cit. 5.2.2022].

³⁷⁴ Tamtéž. Marg. č. 95.

³⁷⁵ Tamtéž. Marg. č. 95.

³⁷⁶ Tamtéž. Marg. č. 81.

pocházejícího z trestné činnosti proto při příležitosti transpozice konfiskační směrnice doznal revoluční reformy (*Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung*).^{377,378} Rozšířená konfiskace je dle platného německého práva postavena na dvou institutech, (i) tzv. rozšířené konfiskaci výnosů (*Erweiterte Einziehung von Taterträgen bei Tätern und Teilnehmern*) nově inkorporované do ustanovení § 73a *StGB*,³⁷⁹ a (ii) tzv. *non-conviction-based confiscation* (tedy konfiskaci nezaložené na odsouzení) dle ustanovení § 76a odst. 4 *StGB*. Reformou došlo k významnému rozšíření možnosti konfiskovat majetek neznámého původu, a to zejména s ohledem na to, že § 73a *StGB* umožňuje uložit toto opatření v případě predikativního odsouzení za jakýkoliv trestný čin (*all crimes* přístup). Závěry Spolkového soudního dvora a Spolkového ústavního soudu ohledně důkazního standardu se však nadále aplikují i na tento nově modifikovaný institut rozšířené konfiskace a dosavadní požadavek absolutního přesvědčení na straně soudu se uplatní i současně.³⁸⁰ Ustanovení § 76a odst. 4 *StGB* pak umožňuje konfiskaci ilegálně získaného majetku za situace, kdy dotčená osoba nemůže být za trestný čin odsouzena, pokud takový majetek pochází z taxativně stanovených trestných činů.³⁸¹ S ohledem na to, že je reformovaný model podstatně benevolentnější a tedy větším rizikem pro ústavně chráněná

---

³⁷⁷ K reformě došlo na základě zákon o reformě systému zabavování majetku z trestné činnosti (*Gesetz zur Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung*), BGBl. Teil I: Nr. 22 (2017), jehož celé znění je dostupné z internetové adresy: https://www.bundesgerichtshof.de/SharedDocs/Downloads/DE/Bibliothek/Gesetzesmaterialien/18_wp/Vermögensabschoepfung/bgbl.pdf;jsessionid=97C2442ED871317F4793EF52F3F0EA20.1_cid359?__blob=publicationFile&v=1. [cit. 5.2.2022].

³⁷⁸ Podrobný rozbor reformy viz REITEMEIER, Wiebke. *Jugendstrafrecht: Die Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung* [online]. Zeitschrift für Jugendkriminalrecht und Jugendhilfe, 2017. s. 354-364. [cit. 4.2.2022]. Dostupný z internetové adresy: https://www.dvjj.de/wp-content/uploads/2019/06/ZJJ_04_2017.pdf.

³⁷⁹ Dle § 73a *StGB* v platném znění: „Byl-li spáchán protiprávní čin, soud uloží propadnutí věcí náležejících pachateli nebo účastníkovi, i když tyto věci byly získány jiným protiprávním činem nebo za jiný protiprávní čin.“

³⁸⁰ THUNBERG SCHUNKE, Malin. *Extended Confiscation in Criminal Law*, op. cit. s. 121.

³⁸¹ V tomto ohledu je odbornou veřejností podotýkáno, že se nejedná o klasickou podobu tzv. *non-conviction-based confiscation* přístupu, jak jej uplatňují některé jiné státy, neboť u něj zpravidla dochází ke konfiskaci výnosů v rámci samostatného „*in rem*“ řízení. V tomto případě je konfiskace dle § 76a odst. 4 *StGB* ukládána trestním soudem v trestním řízení. Ponechává si však znak typický pro *non-conviction-based confiscation*, když není takové zabránění majetku závislé na predikativním odsouzením. Viz Tamtéž. s. 125.

práva, je reforma německou odbornou veřejností rozsáhle kritizována.³⁸² Autorka této práce nicméně v souvislosti s reformou poukazuje na dle jejího mínění pozitivní změnu v oblasti odškodňování poškozených spácháním trestného činu. Před účinností novely byla konfiskace majetku na základě § 72 *StGB* vyloučena v situaci, kdy poškozený uplatnil vůči pachateli svůj nárok na náhradu škody. V důsledku reformy dochází k uspokojení těchto nároků poškozených přímo z konfiskovaných zdrojů státním zastupitelstvím v tzv. vykonávacím řízení. V případě, že k uspokojení všech trestným činem poškozených konfiskovaný majetek nepostačuje, řídí se jejich uspokojení německým insolvenčním právem.³⁸³

4.6. Závěr k trendu rozšířené konfiskace a úvahy *de lege ferenda*

Rozšířená konfiskace je považována za potenciálně velmi efektivní nástroj pro odčerpání kriminálních výnosů, jakož i boj proti praní peněz. Primárním důvodem je, že je postavena na velmi „rozvolněném“ vztahu mezi skutkem, jímž byl nelegální prospěch získán, a trestným činem, pro nějž byl pachatel odsouzen,³⁸⁴ neboť právě prokazování přímé souvislosti mezi nelegálním majetkem a konkrétní trestnou činností je v praxi jednou z hlavních překážek při odčerpávání výnosů z trestné činnosti. V důsledku toho nabyla v posledních letech na významu, kdy je v současnosti v určité podobě zakotvena ve většině právních řádů světových států. Značná pozornost je tomuto institutu věnována také odbornou veřejností po celém světě.

V této části práce však bylo identifikováno a poukázáno na oslabení celé řady ústavních principů a minimálních záruk trestního procesu, ke kterým při aplikaci rozšířené konfiskace dochází. V této podkapitole se proto práce věnuje úvahám *de lege ferenda* a návrhům,

---

³⁸² Viz KELTERBORN, Lars. *Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung* [online]. LHP: Rechtsanwälte, Fachanwälte für Steuerrecht, Steuerberater PartG mbB, 2018. [cit. 4.2.2022]. Dostupný na internetové adrese: <https://www.lhp-rechtsanwaelte.de/themen/strafrecht/reform-der-strafrechtlichen-vermoegensabschoepfung/>.; SCHORN, Martin. *Ein-griff in die freie richterliche Beweiswürdigung* [online]. Legal Tribune Online, 2018. [cit. 4.2.2022]. Dostupný na internetové adrese: <https://www.lto.de/recht/hintergruende/h/vermoegen-sabschoepfung-geld-unklare-herkunft-berliner-fall/>.

³⁸³ Blíže viz HAUFE ONLINE REDAKTION. *Regelung zur strafrechtlichen Vermögensabschöpfung 2017* [online]. Haufe.de, 2017. [cit. 4.2.2022]. Dostupný na internetové adrese: [https://www.haufe.de/compliance/recht-politik/regelung-zur-strafrechtlichen-vermoegensabschoepfung_230132_408698.html](https://www.haufe.de/compliance/rechtspolitik/regelung-zur-strafrechtlichen-vermoegensabschoepfung_230132_408698.html).; KELTERBORN, Lars. *Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung*. op. cit.

³⁸⁴ ŠÁMAL, Pavel. In LVR. PRACOVNÍ KOMISE PRO TRESTNÍ PRÁVO. Stanovisko ze dne 18. ledna 2016. op. cit. s. 2.

kteřé dle názoru autorky mohou zajistit výši míru naplnění těchto zásad při aplikaci rozšířené konfiskace, a to v kontextu českého trestního práva, do něž byla s účinností od března roku 2017 implementována.

Navrhovatel při přípravě vládního návrhu novelizačního zákona k rozšířené konfiskaci zvažoval mezi třemi variantami koncepce rozšířené konfiskace, ve které měl být tento institut v reakci na požadavky konfiskační směrnice zakotven do českého právního řádu. Volbu činil mezi (i) zahrnutím zabránění části majetku do stávajících trestněprávních předpisů, (ii) jeho přijetím ve formě nového zvláštního trestního zákona po vzoru ZTOPO a ZSM a (iii) jeho zakotvením jako tzv. *non-conviction based confiscation*.³⁸⁵ Navržena a Parlamentem ČR následně schválena přitom byla první z těchto variant.

Dle názoru autorky lze na této volbě pozitivně hodnotit to, že nebyl přijat poslední z výše uvedených námětů, neboť tento je konceptem pro český právní řád zcela nevhodným. *Non-conviction based confiscation* (neboli zabavení majetku nezaložené na odsouzení) totiž spočívá v zakotvení rozšířeného zabavení majetku právních předpisů práva občanského, kdy samotné zabránění majetku pachatele by nařizoval civilní soud ve zvláštním občanském řízení.³⁸⁶ Je totiž pravdou, že civilní procesní předpisy jsou v otázce důkazního standardu a obrácení důkazního břemene oproti právu trestnímu značně benevolentnější a snížený důkazní standard, jak se projevuje u ochranného opatření zabránění části majetku, by tak v intencích civilního procesu nevyvolával výše zmíněné kontroverze. Konání tohoto typu občanskoprávního řízení by zároveň nebylo závislé na predikativním odsouzení jednotlivce v rámci řízení trestního. Z tohoto důvodu je o něm pojednáváno jako o řízení „*in rem*“, neboť svým charakterem není procesem vedeným proti takovému jednotlivci.³⁸⁷ Zakotvení rozšířené konfiskace v rámci občanského práva procesního by nicméně samo o sobě vedlo k naprostému potlačení výše uvedených ústavně garantovaných zásad trestního procesu, resp. jejich obejití, neboť by takové zvláštní civilní řízení o rozšířeném zabavení majetku bylo plně odděleno od řízení o vině a trestu. Takové civilní řízení by se touto cestou od důležitých zásad trestního procesu účelově distancovalo.

Autorka této práce nicméně k této volbě zákonodárce dále namítá, že by za vhodnější považovala variantu druhou, tedy zakotvení rozšířené konfiskace do speciálního právního

---

³⁸⁵ Důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu k rozšířené konfiskaci. s. 8 an.

³⁸⁶ THUNBERG SCHUNKE, Malin. *Extended Confiscation in Criminal Law*, op. cit. s. 5.

³⁸⁷ THUNBERG SCHUNKE, Malin. *Extended Confiscation in Criminal Law*, op. cit. s. 5.

předpisu trestního práva. Toto přitom namítal také Šámal a část Pracovní komise pro trestní právo LRV již při projednávání vládního návrhu právní úpravy zabránění části majetku na půdě LRV v lednu roku 2016.³⁸⁸

Dle Šámala „s ohledem na Směrnici požadovanou sníženou jistotu důkazního závěru o nabytí konfiskovaného majetku nemá a nemůže mít [zakotvení ve zvláštním trestním zákoně] jen symbolickou povahu, ale naopak jde o zcela zásadní otázku, a to zejména z hlediska zásady materiální pravdy uplatňované v českém trestním řízení, která vyžaduje „zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí“ (§ 2 odst. 5 trestního řádu). Koncepce tzv. rozšířené konfiskace je totiž v rozporu s některými zásadami trestního práva. [...] Uvedená specifika lze v samostatném trestním zákoně zohlednit mnohem lépe než v trestním zákoníku a trestním řádu.“ Šámal a část komise se tak vyrovnala s námitkami o pouhé symbolické povaze vyčlenění úpravy rozšířeného zabavení majetku, které při projednávání návrhu na půdě LVR zaznívaly.

Zároveň ale Šámal upozorňuje na další významný pozitivní dopad, které by představení rozšířeného zabavení majetku ve formě zvláštního zákona mělo, když stanovuje, že „[b]udou-li tzv. rozšířené konfiskace upraveny v trestním zákoníku a trestním řádu, lze prakticky s jistotou předpokládat, že praxe s ohledem na zásady trestního řízení obsažené v § 2 odst. 5 a 6 tr. řádu nepřijme snížený standard dokazování a bude zde uplatňovat obvyklý standard dokazování v trestním řízení, což povede k tomu, že nebude naplněn obsah a požadavky Směrnice a tzv. rozšířené konfiskace se v praxi nebudou uplatňovat.“

Argumentem pro úpravu rozšířené konfiskace v rámci stávajících trestních předpisů bylo dle důvodové zprávy to, že zabránění části majetku nepředstavuje natolik podstatný zásah do principů trestního procesu, aby bylo namíště jej zakotvit ve speciální právní úpravě. S tímto závěrem však nelze souhlasit, o čemž svědčí rozbor tohoto fenoménu provedený v této části práce.

V důvodové zprávě k novelizačnímu zákonu k rozšířené konfiskaci se dále promítá názor, že zvláštní úprava obsažená v samostatném trestním zákoně by způsobila nepříznivý jev v podobě dvojího trestního řízení (klasického a zvláštního) vedeného vůči téže osobě a v souvislosti s téže trestným činem. V důsledku by tak vyvolala nutnost „přezajišťovat“ majetek v rámci

---

³⁸⁸ ŠÁMAL, Pavel. In LVR. PRACOVNÍ KOMISE PRO TRESTNÍ PRÁVO. Stanovisko ze dne 18. ledna 2016. op. cit.

nich.³⁸⁹ Tato námitka nicméně není na místě, neboť rozšířené zabavení majetku by nebylo projednáno ve zvláštním řízení trestním, nýbrž by se jednalo o jednotný trestní proces vykazující zvláštním zákonem stanovené odchylky od obecných pravidel trestního zákoníku a trestního řádu, obdobně jako v případě řízení konaných dle ZSM či ZTOPO.³⁹⁰ Autorka této práce v tomto smyslu považuje za poměrně výstižné přirovnání charakteru takového řízení o zabránění majetku k adhéznímu řízení, které je navázané na řízení o vině a trestu.³⁹¹

Autorka této práce proto po vzoru Šámala věří, že zakotvení právní úpravy zabránění majetku pravděpodobně ilegálního původu ve speciálním trestním zákoně by bylo vhodnějším řešením, neboť by umožňovalo na jedné straně lépe zohlednit specifika tohoto institutu, aniž by v jejich důsledku došlo k významnému popření základních zásad trestního procesu. Zvláštní právní úprava by zároveň mohla garantovat vyšší míru naplnění těchto principů, a to například stanovením bližších zákonných požadavků na sestavování majetkového profilu pachatele³⁹² nebo formulací přísnějších požadavků na důkazní standard v takovém speciálním řízení^{393,394}. Na straně druhé by pak taková zvláštní úprava zajistila efektivnější dosažení cílů

---

³⁸⁹ Důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu k rozšířené konfiskaci. s. 21.

³⁹⁰ ŠÁMAL, Pavel. In LVR. PRACOVNÍ KOMISE PRO TRESTNÍ PRÁVO. Stanovisko ze dne 18. ledna 2016. op. cit. s. 2.

³⁹¹ Důvodová zpráva k novelizačnímu zákonu k rozšířené konfiskaci. s. 21.

³⁹² Neboť platná právní úprava umožňuje orgánům činným v trestním řízení se spokojit s informacemi poskytnutými správcem daně, které však nemusí spolehlivě odpovídat skutečnému stavu majetku a příjmů pachatele. Blíže viz podkapitola 4.4.2. této práce.

³⁹³ K možné restriktivnější formulaci požadavků na důkazní standard pro uplatnění rozšířeného zabránění věci viz níže v této podkapitole práce.

³⁹⁴ Dle Bouchta bylo na místě vykládat znění směrnice „*soud má za to*“ (*court has to be satisfied*) tak, že význam toho spojení, tedy za jakých okolností bude tento požadavek naplněn, bude záviset na pravidlech dokazování každého členského státu. Členské státy tedy měly možnost zvolit formulace s přihlédnutím k požadavkům dokazování v trestním procesu stanovených jejich národním právem. „*Význam tohoto [the court has to be satisfied] není zcela jasný, ale formulace naznačuje, že to, zda je soud uspokojen či nikoli, bude založeno na pravidlech dokazování v každém členském státě. Vzhledem k tomu, že ustanovení je zamýšleno jako minimální standard, jeví se to jako vhodné řešení.*“ Viz BOUCHT, Johan. *Extended Confiscation and the Proposed Directive on Freezing and Confiscation of Criminal Proceeds in the EU: On Striking a Balance between Efficiency, Fairness and Legal Certainty. European journal of crime, criminal law, and criminal justice* [online]. Leiden: Brill, 2013.

zákonodárce spočívající v zajištění účinného odčerpání nelegálních výnosů, neboť by nedošlo k předvídanému odmítnutí tohoto institutu v praxi ze strany orgánů činných v trestním řízení.

Nad rámec výše uvedeného lze namítat, že v rámci samotného legislativního procesu bylo dále možné prosadit například zakotvení institutu rozšířené konfiskace formou modifikace již zavedeného trestu, jak obdobně platilo v případě německého rozšířeného propadnutí věci. V takovém případě by alespoň nebyla zastírána skutečná povaha rozšířené konfiskace pod rouškou ochranného opatření.³⁹⁵ S ohledem na to, že se institut rozšířené konfiskace významně dotýká některých základních trestněprávních principů, lze mít dále výhrady k tomu, že český zákonodárce transponoval konfiskační směrnici extenzivně, tedy nad rámec jejích požadavků zavazující členské státy.³⁹⁶

Za platného právního stavu, tedy již po účinném provedení konfiskační směrnice do českého právní řádu způsobem, jak je zakotven mj. v § 102a trestního zákoníku, může významnou úlohu sehrát budoucí rozhodovací praxe Ústavního soudu. V současnosti lze totiž uzavřít, že výše identifikované a odbornou veřejností vznášené námitky ohledně možné kolize s ústavním pořádkem garantovanými principy doposud ÚS neadresoval.³⁹⁷ Jak však poznamenává Pelc, s ohledem na to, že se jedná o transpozici konfiskační směrnice, učinění závěru o protiústavnosti tohoto institutu, ať ze strany ÚS či ESLP, je spíše nepravděpodobné.³⁹⁸

V tomto ohledu by se nicméně měl ÚS inspirovat přístupem německého Spolkového ústavního soudu a při příležitosti posuzování ústavnosti platné právní úpravy zabránit části majetku poskytnout její striktní výklad, který by zajišťoval její ústavní konformitu.

Jak vyplynulo z rozboru rozšířené konfiskace provedeném v této části práce, otázka vymezení důkazního standardu je pro posouzení rizika kolize s ústavněprávními garancemi trestního procesu při aplikaci zabránit části majetku zcela klíčová. V praxi se bude stanovený

---

s. 137. [cit. 4.2.2022]. Dostupný na internetové adrese prostřednictvím univerzitního přístupu: <https://web-s-ebscohost-com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/detail/detail?vid=0&sid=91ba617a-de95-4284-8e7e-2559a8698f50%40redi s&bdata=JkF1dGhUeXBIPWlwLHNoaWImbGFuZz1jcyZzaXRlPWVob3N0LWxpdmUmc2NvcGU9c2l0ZQ%3d%3d#AN=91817623&db=sih>.

³⁹⁵ K této skutečné povaze rozšířené konfiskace viz podkapitola 4.4.3. této práce.

³⁹⁶ K jednotlivým projevům tohoto extenzivního provedení konfiskační směrnice viz kapitola 4.3. této práce.

³⁹⁷ Tato práce výše v podkapitole 4.4.3. poukazuje na dvě rozhodnutí ÚS, v nichž se ÚS rozšířenou konfiskací zabýval. ÚS se v těchto rozhodnutích však omezil na velmi skromné závěry a jejich odůvodnění, zohledňující konkrétní okolnosti daného případu. Možnými konflikty s ústavním pořádkem se v nich ÚS nezabýval. Viz II. ÚS 941/21. op. cit.; I. ÚS 1651/20. op. cit.

³⁹⁸ PELC, Vladimír. *Důkazní břemeno v trestním řízení*. op. cit. s. 122-123.

důkazní standard promítat v tom, zda bude převážná míra aktivity při rozhodování o nařízení zabránění části majetku zatěžovat obviněného či orgány činné v trestním řízení. Jinými slovy důkazní standard určí, s jakou mírou pravděpodobnosti o ilegálním původu majetku se může soud spokojit na straně jedné. Tomu pak bude odpovídat míra nezbytnosti prokázat chybnost takového závěru obviněným na straně druhé. Nicméně právě v nutnosti aktivně prokazovat zákonný původ majetku pachatelem je shledáváno nejvyšší riziko neústavní a nezákonné aplikace rozšířené konfiskace. Nižší důkazní standard proto odpovídá vyššímu riziku kolize s ústavně zaručenými principy a naopak.

Je tedy na místě apelovat na ÚS, aby v rámci posuzování souladu tuzemského institutu rozšířené konfiskace s ústavním pořádkem požadoval jeho restriktivní výklad v oblasti důkazního standardu. Po vzoru německého Spolkového ústavního soudu lze navrhnout takový výklad, dle něhož je k uložení tohoto ochranného opatření nezbytné, *aby jeho nabytí trestným činem bylo natolik vysoce pravděpodobné, že je pro objektivního pozorovatele téměř jisté*. Soud musí být *absolutně přesvědčen*, že postižený majetek má původ v nějakém trestném činu.³⁹⁹ Obecné soudy by tak byly v rámci ústavněkonformního výkladu rozšířeného zabavení majetku povinny takto zpřísněnému standardu dostát.

---

³⁹⁹ Rozhodnutí, sp. zn. 4 StR 516/94. op. cit. Marg. č. 8.

Závěr

Diplomová práce poskytla výklad k fenoménu praní peněz a vybraným aktuálním aspektům boje proti němu. Práce primárně upozornila na širokosáhlé důsledky, které jednání směřující k utajení trestné činnosti a navození dojmu zákonnosti jejich výnosů má na zájmy chráněné trestním zákoníkem. Propírací praktiky mají i celou řadu mimotrestních souvislostí, ohrožují celospolečenské zájmy a jsou proto významnou globální hrozbou. Legalizační trestná činnost zároveň prožívá v poslední desetiletích rozmach, a to ruku v ruce s organizovaným zločinem a jinou závažnou hlavní kriminalitou. Jedná se proto o nanejvýš aktuální téma, u něž lze v budoucnu očekávat další legislativní vývoj. S ohledem na tato zjištění si problematika praní peněz jednoznačně zaslouží více pozornosti, zejména pak v českém prostředí, kde lze jedinou hlubší analýzu tohoto tématu nalézt v Pelcovo publikacích.⁴⁰⁰

Diplomová práce se v jejím počátku zabývala terminologickými nesrovnalostmi, jež se v souvislosti s tímto fenoménem objevují. Dospěla přitom k závěru, že jak pojmosloví *legalizace výnosů z trestné činnosti*, tak *praní peněz* jsou správnými označeními, byť každé z nich vykazuje určité nedostatky. Ve své podstatě totiž obě označují „*činnosti, kterými se pachatelé snaží zakrýt zločinné zdroje a vytvořit zdání legální identity nezákonného zdroje výnosu, vzbuzující dojem zákonného nabytí.*“⁴⁰¹

Následně práce vysvětlila jednotlivé fáze tradiční podoby propíracího cyklu, představila možné metody praní peněz a poukázala na praktické souvislosti, v nichž praní peněz nachází své uplatnění. Zvláštní pozornost přitom byla věnována specifikům propíracích praktik, jak se projevují v tuzemském kontextu. S ohledem na výklad první části práce lze uzavřít, že jak v českém, tak mezinárodním prostředí se v kontextu 21. století vyvinula řada jedinečných a pro moderní dobu specifických legalizačních schémat, které představují moderní metody legalizace výnosů. Být se právní rámec stanovující pravidla pro boj s praním peněz neustále dynamicky rozvíjí, je přesto nemožné, aby právní instrumenty adekvátně a včasně reagovaly na tuto kreativitu a důmyslnost propíračů. Zvýšené legislativní pozornosti se proto v posledních letech dostává odčerpávání kriminálních výnosů, které je další větví strategie zaměřené proti praní peněz vedle trestní represe.

Druhá část práce seznámila čtenáře s celkovým právním rámcem boje proti praní peněz jako jevu meziodvětvového. Hlavním předmětem zkoumání v druhé části práce je trestní rovina

---

⁴⁰⁰ Zejména viz PELC, Vladimír. *Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti*. op. cit.

⁴⁰¹ DVORÁK, Vratislav a kol. *Výnosy z trestné činnosti*. op. cit. s. 74-75.

právní úpravy zaměřené proti praní peněz. První kapitola proto poskytl *de lege lata* výklad k trestnému činu praní peněz s důrazem na základní skutkové podstaty, jež tvořily trestný čin podle § 216 před sloučením praní peněz s podílnictvím. V rámci tohoto rozboru byla identifikována celá řada sporných otázek, které vyvstávají v rámci trestněprávní nauky v kontextu postihu praní špinavých peněz, a to prakticky ke každému ze zkoumaných znaků skutkových podstat. To samo o sobě prokazuje svébytnost a zajímavost tohoto tématu. Jednou z těchto nejednoznačných otázek je problematika objektu trestného činu praní peněz, jelikož praní špinavých peněz je škodlivé jednání narušující vícero společenských hodnot a zájmů, které jsou prostřednictvím trestněprávní represe chráněny. Dle autorky práce jsou však stěžejními společenskými zájmy chráněnými v rámci trestného činu legalizace výnosů zájem na regulérnosti hospodářského života a zájem na řádném výkonu trestní justice. Bylo by proto žádoucí zařadit jej mezi trestné činy hospodářské.

Práce dále upozornila na problematiku subjektu, kdy ústředním otázkem ve sporu vedeném odbornou veřejností k otázce osoby pachatele trestného činu legalizace výnosů je přípustnost stíhání tzv. samopraní. Jedná se o otázku, zda tatáž osoba může být trestně odpovědná za spáchaný hlavní trestný čin a zároveň i za trestný čin praní peněz, který na předcházející trestnou činnost navazuje. Pro významnost a komplexnost této otázky jí byla vyčleněna samostatná kapitola v třetí části práce.

S ohledem na členství České republiky v Evropské unii, jakož i mezinárodním společenství, byla současná podoba tuzemské právní úpravy zaměřené proti praní peněz významně ovlivněna evropským a mezinárodním právem. Práce proto dále adresovala nejvýznamnější právní předpisy přijaté Evropskou unií v posledních pěti letech a podobu mezinárodní strategie zaměřené proti praní peněz. Práce však upozorňuje také na to, že některé z těchto evropských a mezinárodních iniciativ mohou být přepjaté a ve svém důsledku tak neefektivním řešením v boji proti praní peněz. Pro tento závěr autorka práce argumentuje konkrétně ve dvou případech, a to sloučení praní peněz s podílnictvím prosazené Výborem expertů MONEYVAL a zakotvení tzv. rozšířené konfiskace do českého právního řádu vynucené legislativou Evropské unie. Tyto otázky proto byly pojaty autonomně v rámci části třetí a čtvrté této práce.

Po představení základních východisek a nejpodstatnějších souvislostí praní peněz se práce v části třetí a čtvrté zaměřuje na konkrétní aktuální otázky nauky trestního práva, jež vyvstaly do popředí pozornosti tuzemské i světové právní doktríny a legislativy v posledním pětiletí.

Jednou z hojně diskutovaných právních otázek, která se v posledních letech dynamicky vyvíjí a která se váže ke skutkové podstatě praní peněz, je otázka stíhatelnosti tzv. samopraní. Většina autorů shledává tuto formu autonomní trestní odpovědnosti přípustnou. Tento názor pak přejímají

i české soudy ve své rozhodovací praxi. Přesto však část doktríny postih samopraní odmítá. Autorka této práce argumentuje proti těmto odmítavým tendencím a prezentuje názor, že stíhání samopraní je přípustné a dokonce žádoucí. Své závěry k otázce samopraní ospravedlňuje také poukazem na zahraniční praxi, v níž byla vhodnost jejího stíhání taktéž dovozena. Z pohledu *de lege ferenda* považuje za vhodné pro účely sjednocení výkladu této problematiky výslovné zakotvení samopraní v zákoně, kupříkladu jako samostatné skutkové podstaty po vzoru italské trestněprávní úpravy.

Tuzemská právní úprava trestního postihu praní peněz prošla bouřlivým vývojem. Aktuální otázkou v oblasti geneze tohoto trestného činu je pak jeho sloučení s trestným činem podílnictví, k němuž došlo v únoru roku 2019.⁴⁰² Paradoxem je, že v počátcích kriminalizace praní peněz, bylo naopak praní peněz trestně stíháno jako zvláštní skutková podstata trestného činu podílnictví a podílnictví tak bylo ve vztahu k praní peněz tzv. mateřskou skutkovou podstatou.

Počín českého zákonodárce, jímž tuto dosavadní genezi popřel, když začlenil jednání odpovídající podílnictví do stávajících ustanovení § 216 trestního zákoníku, byl odbornou veřejností podroben rozsáhlé kritice. Také práce shledává mezi těmito trestnými činy zásadní koncepční odlišnosti a ztotožňuje se s názorem převažujícím mezi odbornou veřejností, jež tuto koncepční změnu adresuje jako *nepovedený příklad europeizace trestního práva hmotného* a nepochopení české trestněprávní úpravy ze strany MONEYVAL.⁴⁰³ V rámci úvah *de lege ferenda* by autorka této práce namísto toho považovala za účelné sjednocení terminologie v rámci mimotrestní oblasti právní úpravy praní peněz, zejména s definicemi v AML zákoně.

Nad rámec AML strategie vedené cestou trestní represe se práce zaměřila také na aktuální významnou otázku v oblasti odčerpávání výnosů z trestné činnosti, jakožto další větve boje proti praní peněz. Tzv. rozšířené konfiskace, v praxi také adresované jako rozšířené zabavení majetku, byla do § 102a trestního zákoníku zavedena v březnu 2017, a to v podobě ochranného opatření zabránění části majetku. Zavedení tohoto institutu doprovázely určité kontroverze, které mají své těžiště v tom, že soud může zabrat část majetku předmětné osoby pouze na základě domněnky, resp. pravděpodobnosti, jejího ilegálního původu. Dochází tedy k podstatnému snížení důkazního standardu oproti standardu *nade vsí pochybnost* typického pro trestní řízení.

V souvislosti s takto zavedenou konstrukcí rozšířené konfiskace bylo identifikováno oslabení celé řady ústavních zásad trestního procesu. Práce se proto v této souvislosti zabývala

---

⁴⁰² Novelizační zákon z roku 2018.

⁴⁰³ KALVODOVÁ, Věra. *K některým aspektům europeizace trestního práva*. op. cit. s. 25.

jednotlivými námitkami odborné veřejnosti. Za zcela klíčové je pak shledáno popření zásady presumpce nevinny, kdy se autorka práce vyhrazuje zejména vůči judikatuře Evropského soudu pro lidská práva,⁴⁰⁴ již se dovolával i zákonodárce. Tuto autorka práce považuje za trivializaci principu presumpce nevinny vedoucí k nesprávným závěrům, kdy tato zásada za současného zohlednění práva na spravedlivý proces má zcela jistě širší uplatnění v trestním procesu, než jak je pojímáno v předmětné judikatuře.

Zvýšená pozornost byla dále věnována otázce, zda v rámci rozšířené konfiskace dochází k přenesení důkazního břemene na obviněného. Práce přitom po provedení důkladného rozboru dospívá k závěru, že je nutné rozšířenou konfiskací zakládající snížení důkazního standardu v trestním řízení vnímat alespoň jako částečné přesunutí důkazního břemene, neboť její faktické dopady budou podobné. Schopnost obviněného prokázat původ svého majetku bude hrát významnou roli při ukládání tohoto ochranného opatření a ve většině případů bude aktivita na straně obviněného v oblasti dokazování k odvrácení zabránění jeho majetku nezbytná.

S ohledem na takto identifikované problematické aspekty institutu rozšířené konfiskace lze konstatovat, že na jedné straně jej lze chápat jako nástroj zajišťující efektivní odčerpání prospěchu z kriminálních aktivit, a tedy i účinný nástroj v boji proti legalizaci výnosů. Na straně druhé však představuje radikální zásah do základních trestněprávních zásad a ústavních garancí trestního procesu. V závěru poslední části se proto práce věnuje *de lege ferenda* návrhům, které dle názoru autorky mohou zajistit výši míru naplnění těchto zásad. V rámci námitek k samotnému legislativním procesu by autorka práce považovala za vhodnější zakotvení rozšířené konfiskace do speciálního trestněprávního předpisu. Takové pojetí by umožňovalo na jedné straně lépe zohlednit specifika tohoto institutu, na straně druhé pak i efektivněji dosáhnout cíle zákonodárce (tj. zajištění účinného odčerpání nelegálních výnosů).

V rámci *de lege ferenda* úvah k platnému právnímu stavu práce apeluje na Ústavní soud České republiky, aby poskytl striktní výklad ochranného opatření zabránění části majetku, který by zajistil jeho ústavní konformitu. V tomto ohledu by se měl Ústavní soud inspirovat u německého Spolkového ústavního soudu a formulovat bližší výkladová pravidla ohledně sníženého důkazního standardu, dle nichž by k zabránění majetku nejasného původu bylo nezbytné, *aby jeho nabytí trestným činem bylo natolik vysoce pravděpodobné,*

---

⁴⁰⁴ *Phillips proti Velká Británii*. op. cit.

*že je pro objektivního pozorovatele téměř jisté. Soud by měl být absolutně přesvědčen, že postižený majetek má původ v nějakém trestném činu.*⁴⁰⁵

---

⁴⁰⁵ Rozhodnutí, sp. zn. 4 StR 516/94. op. cit. Marg. č. 8.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

1.1. Česká literatura

I. Košické dni trestného práva: perspektívy vývoja európskeho trestného práva: zborník vedeckých príspevkov z Interdisciplinárnej celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou. Košice, 2017. Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

DVOŘÁK, Vratislav a kol. Výnosy z trestné činnosti. Praha: Scientia, 2010.

DRAŠTÍK, Antonín, a kol. Trestní zákoník: Komentář [online]. Wolters Kluwer, 2015. [cit. 5.2.2022]. Dostupný v online právním informačním systému ASPI.

FENYK, Jaroslav. A kol. Trestní právo procesní. 6. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015.

JELÍNEK, Jiří, a kol., ed. O novém trestním zákoníku: sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2009, trestněprávní sekce. Praha: Leges, 2009. Teoretik.

JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky. Praha: Leges, 2015. Teoretik.

JELÍNEK, Jiří, a kol. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019.

JELÍNEK, Jiří. Dokazování v trestním řízení v kontextu práva na spravedlivý proces. Praha: Leges, 2018.

JELÍNEK, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob v České republice - bilance a perspektivy. Praha: Leges, 2013. Teoretik.

JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2020.

LIŠKA, Petr. Praní špinavých peněz v České republice. Praha: Radix, 1997.

KUCHTA, Josef. Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: zvláštní část. Praha: C.H. Beck, 2009. Právnické učebnice.

NOVÁKOVÁ, Jana, BÍLKOVÁ, Veronika a ŠTURMA, Pavel. Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu. Praha: Beck, 2003. Právní instituty.

PELC, Vladimír. Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti. 2016. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra trestního práva. Vedoucí práce Jelínek, Jiří.

ŠÁMAL, Pavel, a kol. Trestní odpovědnost právnických osob [online]. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018. [cit. 5.2.2022]. Dostupné z online právního informačního systému Beck-online.

ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní právo hmotné. 8. přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016.

ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III [online]. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 24. [cit. 6.4.2022]. Dostupné z online právního informačního systému Beck-online.

ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník [online]. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. [cit. 5.2.2022]. Dostupné z online právního informačního systému Beck-online.

ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník [online]. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021. [cit. 5.2.2022]. Dostupné z online právního informačního systému Beck-online.

VÍTKOVÁ, Petra. Zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti a náhradní hodnoty podle § 79a až 79g trestního řádu [online]. Wolters Kluwer, 2019. [cit. 5.4.2022]. Dostupné v online právním informačním systému ASPI.

VONDRÁČKOVÁ, Aneta. Boj proti praní peněz v EU. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2016. Prameny a nové proudy právní vědy.

1.2. Zahraniční literatura

BOUCHT, Johan. Extended Confiscation and the Proposed Directive on Freezing and Confiscation of Criminal Proceeds in the EU: On Striking a Balance between Efficiency, Fairness and Legal Certainty. European journal of crime, criminal law, and criminal justice [online]. Leiden: Brill, 2013. [cit. 4.2.2022]. Dostupný na internetové adrese prostřednictvím univerzitního přístupu: <https://web-s-ebshost-com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/detail/detail?vid=0&sid=91ba617a-de95-4284-8e7e-2559a8698f50%40redis&bdata=JkF1dGhUeXBIPWlwLHNoaWlmbGFuZz1jcyZzaXRIPWVob3N0LWxpdmUmc2NvcGU9c2l0ZQ%3d%3d#AN=91817623&db=sih>.

BOUCHT, Johan. The limits of asset confiscation : on the legitimacy of extended appropriation of criminal proceeds [online]. Oxford: Hart Publishing, an imprint of Bloomsbury Publishing, 1 online resource, 2017. [cit. 31.1.2022]. Dostupné z internetové adresy prostřednictvím univerzitního přístupu: <https://web.p.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=0&sid=cf3898a2-725c-4aca-9b14c3d67d2a49cb%40redis&bdata=Jmxhbm9Y3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#AN=1510269&db=e000xww>.

GILMORE, William C. Dirty Money: The Evolution of Money Laundering Counter-Measures [online]. 3rd ed. Germany. Council of Europe Publishing, 2004. [cit. 8.1.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://books.google.cz/books?hl=en&lr=&id=mPdnRReVTAcC&oi=>

find&pg=PA9&dq=Money+Laundering&ots=zySAJleJc8&sig=vLbMVLE94CPdxCw4po5peUVRs4&redir_esc=y#v=onepage&q=Money%20Laundering&f=false.

GILMORE, William C. International Efforts to Combat Money Laundering. Cambridge International Documents Series, vol. 4. Cambridge : Grotius Publications, 1992.

MADINGER, John. Money Laundering: A Guide for Criminal Investigators [online]. 3rd ed. Boca Raton, Fla: CRC Press, 2012. [cit. 20.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: https://books.google.cz/books?hl=en&lr=&id=Hs_7zzPzp4IC&oi=fnd&pg=PP1&dq=related:MT3OwnfINFUJ:scholar.google.com/&ots=2na9xdymcP&sig=rveabSj1xoZEheIfTFD901BJW3A&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false.

ROBINSON, Jeffrey. The laundrymen: Inside the World's Third Largest Business [online]. New York: Arcade Pub, 1996. [cit. 20.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.overdrive.com/media/1892506/the-laundrymen>.

STESSENS, Guy. Money laundering: a new international law enforcement model. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. Cambridge studies in international and comparative law.

THUNBERG SCHUNKE, Malin. Extended Confiscation in Criminal Law: National, European and International Perspectives [online]. Cambridge: Intersentia, 2017. [cit. 2.2.2022]. Dostupné z internetové adresy prostřednictvím univerzitního přístupu: <https://www.cambridge.org/core/books/extended-confiscation-in-criminal-law/EDD1A28EA6FEE61E6AD2F22EA068ED1E>.

2. Seznam použitých článků (včetně internetových zdrojů)

2.1. České články

BARANOVÁ, Iva. Virtuální legalizace špinavých peněz [online]. In Právní rádce 2017. [cit. 5.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://pravniradce.ekonom.cz/c1-65949820-virtualni-legalizace-spinavych-penez>.

BRUNA, Eduard. K diskusi o subjektu trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti. Bulletin advokacie č. 5. Česká advokátní komora, 2015.

BUDKA, Ivan, DVOŘÁK, Vratislav, ZIMMEL, Vladimír. Zisk produkovaný organizovaným zločinem, jeho legalizace a opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti [online]. In Kriminální č. 4/2000. [cit. 6.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.mvcr.cz/clanek/kriminallistika-728588.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>.

Česká justice. Směrnice EU o rozšířených konfiskacích rozdělila komisi pro trestní právo při LRV [online]. Česká justice, 2016. [cit. 2.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.ceska-justice.cz/2016/03/smernice-eu-o-rozsirenych-konfiskacich-rozdelila-komisi-pro-trestni-pravo-pri-lrv/>.

ČT. Tvrdsí zákon vůči zlodějům: Převést majetek na děti nepomůže [online]. Česká televize, 2016. [cit. 2.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1731508-tvrdsi-zakon-vuci-zlodejum-prevest-majetek-na-deti-nepomuze>.

DRÁPAL, Jakub. Přiměřenost peněžité sankce k majetku pachatele [online]. Wolters Kluwer, 2019. [cit. 5.4.2022]. Dostupné v online právním informačním systému ASPI.

GRIVNA, Tomáš, ŠIMÁNOVÁ, Hana. Příspěvek do diskuse o povaze ustanovení § 8 odst. 5 TOPO: úvaha nad možností zatížit obviněnou právnickou osobu důkazním břemenem. Trestní právo č. 2 (ročník 22), 2018.

HLADKÁ, Michaela. PML aneb legalizace výnosů z trestné činnosti v rukou expertů [online]. Bankovníctví. Ročník 26, číslo 9/2019. [cit. 6.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: https://www.financnianalytickyrad.cz/download/downloads_files_cs/1617892717_cs_1592488324_cs_27_29.pdf.

KOTLÁN, Pavel. Zajišťování majetku v trestním řízení [online]. Státní zastupitelství č. 5 (ročník 16), 2019. [cit. 5.2.2022]. Dostupné v online právním informačním systému ASPI.

KOZÁK, Vítězslav. K plánovanému prolomení daňové mlčenlivosti v trestním řádu. Daně a právo v praxi, Sv. 21, (2016) č. 3.

MULÁK, Jiří. Zásada nemo tenetur a trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti [online]. In Právní rádce 2017. [cit. 5.2.2022]. Dostupné v online právním informačním systému ASPI.

MUSIL, Jan. Praní peněz a české trestní právo [online]. In Trestní právo 4/97. [cit. 5.2.2022]. Dostupné v online právním informačním systému ASPI.

NÁHLOVSKÁ, Lenka. Ochranné opatření zabrání části majetku jako nástroj kontroly kriminality [online]. Právní rozhledy č. 3, 2019. s. 99-105. [cit. 5.4.2022]. Dostupné v online právním informačním systému ASPI.

NETT, Alexander. Praní špinavých peněz a novela trestního řádu. Časopis pro právní vědu a praxi 2(3), 1994.

PAVLÍK, Lukáš. Onshore legalizace výnosů z trestné činnosti [online]. 2017. [cit. 26.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.securityoutlines.cz/onshore-legalizace-vynosu-z-trestne-cinnosti/>.

PELC, Vladimír. Subjekt trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti. In Kriminalistika č. 2/2013.

PELC, Vladimír. Trestní odpovědnost právnických osob za praní peněz [online]. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica, 2017. [cit. 20.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: https://karolinum.cz/data/clanek/3703/Iurid_2_2017_03_Pelc.pdf.

PŮRY, František. Poznámky k právní úpravě opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. *Trestněprávní revue* č. 3, 2004.

ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník a naplňování funkcí a základních zásad trestního práva hmotného [online]. *Bulletin advokacie* č. 10, 2009. s. 22-35 [cit. 5.4.2022]. Dostupné v online právním informačním systému ASPI.

TVRDÝ, Jiří. Právo proti praní peněz a financování terorismu [online]. In *Ad Notam* 6/2008. s. 193. [cit. 5.2.2022]. Dostupné z online právního informačního systému Beck-online.

ŤOPEK, Martin, LUKÁČ, Petr. S boomem kryptoměn v Česku přibývá případů jejich zneužití k praní peněz [online]. *Hospodářské noviny*, 2021. [cit. 5.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://archiv.hn.cz/c1-66930540-s-boomem-krypromen-v-cesku-pribyva-pripadu-jejich-zneuzeni-k-prani-penez>.

VANTUCH, Pavel. Ochranná opatření v trestním zákoníku [online]. *Právní rádce*. 2010. [cit. 5.4.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://pravniciradce.ekonom.cz/c1-40206950-ochranna-opatreni-v-trestnim-zakoniku>.

ZAHRADNÍK, Petr. Vstup do Evropské unie – přínosy a náklady konvergence [online]. Praha: C.H. Beck, 2003. [cit. 20.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.ndk.cz/view/uuid:a4e01980-6595-11e4-8214-005056827e51?page=uuid:3997b3d0-82f1-11e4-889a-5ef3fc9ae867>.

ZIMMEL, Vladimír. Proč aktivně vyhledávat a zajišťovat výnosy z trestné činnosti. In *Kriminalistický sborník* Roč. 53, č. 2, 2009.

2.2. Zahraniční články

CMS. Provisions on Self-Laundering [online]. 2015. [cit. 6.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://cms.law/en/ita/publication/provisions-on-self-laundering>.

FATF/GAFI. FATF President's paper: Anti-money laundering and counter terrorist financing for judges and prosecutors [online]. 2018. [cit. 6.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.fatf-gafi.org/publications/fatfgeneral/documents/aml-cft-judges-prosecutors.html>.

FATF/GAFI. Professional Money Laundering [online]. 2018. [cit. 6.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/professional-money-laundering.html>.

Fiscal Information and Investigation Service of the Netherlands. Indirect Method of Proof: Providing Evidence in stand-alone money laundering investigations [online]. 2019. [cit. 9.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.amlc.eu/wp-content/uploads/2019/04/Money-Laundering-the-Indirect-Method-of-Proof-2019.pdf>

Financier Worldwide. Self-laundering and the impact on a company's model of organisation, management and control [online]. 2014. [cit. 6.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.financierworldwide.com/self-laundering-and-the-impact-on-a-companys-model-of-organisation-management-and-control#.X57biy2yAWo>.

HAUFE ONLINE REDAKTION. Regelung zur strafrechtlichen Vermögensabschöpfung 2017 [online]. Haufe.de, 2017. [cit. 4.2.2022]. Dostupný na internetové adrese: https://www.haufe.de/compliance/recht-politik/regelung-zur-strafrechtlichen-vermoegens-abschoepfung_230132_408698.html

HYTTINEN, Tatu. A European Money Laundering Curiosity: Self-Laundering in Finland [online]. In EuCLR European Criminal Law Review. Volume 8 (2018). Issue 2. [cit. 28.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.nomos-elibrary.de/10.5771/2193-5505-2018-2-268/a-european-money-laundering-curiosity-self-laundering-in-finland-jahrgang-8-2018-heft-2>.

KELTERBORN, Lars. Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung [online]. LHP: Rechtsanwälte, Fachanwälte für Steuerrecht, Steuerberater PartG mbB, 2018. [cit. 4.2.2022]. Dostupný na internetové adrese: <https://www.lhp-rechtsanwaelte.de/themen/strafrecht/reform-der-strafrechtlichen-vermoegensabschoepfung/>.

REITEMEIER, Wiebke. Jugendstrafrecht: Die Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung [online]. Zeitschrift für Jugendkriminalrecht und Jugendhilfe, 2017. [cit. 4.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: https://www.dvjj.de/wp-content/uploads/2019/06/ZJJ_04_2017.pdf.

SCHORN, Martin. Ein-griff in die freie rich-ter-liche Beweis-wür-di-gung [online]. Legal Tribune Online, 2018. [cit. 4.2.2022]. Dostupný na internetové adrese: <https://www.lto.de/recht/hintergruende/h/vermoegensabschoepfung-geld-unklare-herkunft-berliner-fall/>.

SIMONATO, Michele. Confiscation and fundamental rights across criminal and non-criminal domains [online]. ERA Forum, 2017. [cit. 2.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: https://www.researchgate.net/publication/319912897_Confiscation_and_fundamental_rights_across_criminal_and_non-criminal_domains.

3. Seznam použitých právních předpisů a důvodových zpráv

3.1. České právní předpisy

Ústava České republiky

Listina základních práv a svobod České republiky

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 557/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.

Zákon č. 134/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Důvodová zpráva k zákonu č. 134/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 253/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Zákon č. 122/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů

Důvodová zpráva k zákonu č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a družstvech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 321/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s prokazováním původu majetku

Důvodová zpráva k zákonu č. 321/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s prokazováním původu majetku

Zákon č. 55/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Důvodová zpráva k zákonu č. 55/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

VLÁDA ČR. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony [online]. PID KORN9XYFJB93. Čj. OVA 1524/15. Čj. předkladatele 1524/15. Schválený vládou dne 21. 3. 2016. [cit. 2.3.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORN9XYFJB93>.

PARLAMENT ČR. POSLANECKÁ SNĚMOVNA 2013–2017. Sněmovní tisk 753/3. Pozměňovací a jiné návrhy k tisku 753/0. [online]. [cit. 2.3.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=753&ct1=3>.

Zákon č. 287/2018, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Důvodová zpráva k zákonu č. 287/2018, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zákon č. 333/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zákon č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, ve znění pozdějších předpisů

3.2. Zahraniční právní předpisy

Francouzský trestní kodex (*De la loi pénal*)

Italský trestní kodex (*Codice penale*)

Německý trestní zákoník (*Strafgesetzbuch*)

Německý zákon o reformě systému zabavování majetku z trestné činnosti (*Gesetz zur Reform der strafrechtlichen Vermögensabschöpfung*), *BGBI. Teil I: Nr. 22*

Polský trestní kodex (*Kodeks karny*)

Rakouský trestní zákoník (*Strafgesetzbuch*)

Slovenský trestný zákon

Švýcarský trestní zákoník (*Strafgesetzbuch*)

3.3. Právní instrumenty Evropské unie

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/847 ze dne 20. května 2015 o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků a o zrušení nařízení (ES) č. 1781/2006.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1672 ze dne 23. října 2018 o kontrolách peněžní hotovosti vstupující do Unie nebo ji opouštějící a o zrušení nařízení (ES) č. 1889/2005.

Směrnice Rady č. 91/308/EHS ze dne 10. června 1991 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2001/97/ES ze dne 4. prosince 2001 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz.

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady č. 2005/60/ES ze dne 26. října 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/42/EU ze dne 3. dubna 2014 o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1673 ze dne 23. října 2018 o boji vedeném trestněprávní cestou proti praní peněz.

Rámcové rozhodnutí Rady 2001/500/SVV ze dne 26. června 2001 o praní peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů trestné činnosti a výnosů z ní.

Rámcové rozhodnutí Rady 2005/212/SVV ze dne 24. února 2005 o konfiskaci výnosů z trestné činnosti a nástrojů trestné činnosti.

Rámcové rozhodnutí Rady 2006/783/SVV ze dne 6. října 2006 o uplatňování vzájemného uznávání příkazů ke konfiskaci.

Sdělení Komise ze dne 7. května 2020 o akčním plánu pro komplexní politiku Unie v oblasti předcházení praní peněz a financování terorismu.

3.4. Mezinárodní smlouvy

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ze dne 4. listopadu 1950

Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami ze dne 20. prosince 1988

Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskace výnosů ze zločinu ve Štrasburku ze dne 8. listopadu 1990

Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu ze dne 9. prosince 1999

Úmluvu Rady Evropy o praní, vyhledávání, zajištění a konfiskaci výnosů z trestné činnosti a o financování terorismu ze dne 16. května 2005

4. Seznam použité judikatury

4.1. Judikatura českých soudů

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 4. června 1998, sp. zn. III. ÚS 398/97

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 24. února 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. října 2013, sp. zn. I. ÚS 407/13

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. listopadu 2017, sp. zn. IV. ÚS 2867/16

Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 21. července 2020, sp. zn. I. ÚS 1651/20

Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 26. dubna 2021, sp. zn. II. ÚS 941/21

Rozhodnutí trestního kolegia Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky ze dne 30. října 1973, č. 62/1973 Sb. rozh. tr.

Rozhodnutí nejvyššího soudu Československé socialistické republiky ze dne 16. června 1976, č. 41/1976 Sb. rozh. tr.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. července 2008, sp. zn. 11 Tdo 652/2008

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. listopadu 2008, sp. zn. 6 Tdo 1171/2008

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. října 2011, sp. zn. 8 Tdo 1173/2011

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. února 2013, sp. zn. 7 Tdo 108/2013

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. listopadu 2014, sp. zn. 11 Tdo 1359/2014

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. května 2016, sp. zn. 7 Tdo 353/2016

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. ledna 2020, sp. zn. 8 Tdo 1570/2019

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. dubna 2020, sp. zn. 4 Tdo 354/2020

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. června 2020, sp. zn. 6 Tdo 413/2020

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. června 2021, sp. zn. 5 Tdo 591/2021

Rozhodnutí Vrchní soud v Praze ze dne 27. února 2013, sp. zn. 4 To 7/2013

4.2. *Judikatura zahraničních soudů*

Rozhodnutí Spolkového ústavního soudu ze dne 14. 1. 2004, sp. zn. 2 BvR 564/95. Dostupný z internetové stránky: https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/DE/2004/01/rs20040114_2bvr056495.html. [cit. 5.2.2022].

Rozhodnutí Spolkového soudního dvoru ze dne 22. 11. 1994, sp. zn. 4 StR 516/94. Dostupný z internetové stránky: <https://www.hrr-strafrecht.de/hrr/4/94/4-516-94.php>. [cit. 5.2.2022].

4.3. *Judikatura Evropského soudu pro lidská práva*

Rozsudek ESLP ze dne 7. října 1988 ve věci Salabiaku proti Francii. stížnost č. 10519/83.

Rozsudek ESLP ze dne 23. července 2002 ve věci Janosevic proti Švédsku. stížnost č. 34619/97.

Rozsudek ESLP ze dne 5. července 2001 ve věci Phillips proti Velká Británii. stížnost č. 41087/98.

Rozsudek ESLP ze dne 27. února 2007 ve věci Nešťák proti Slovensku. stížnost č. 65559/01.

Rozsudek ESLP ze dne 27. května 2014 ve věci Velyo Velev proti Bulharsku. stížnost č. 16032/07.

Rozsudek ESLP ze dne 23. června 2015 ve věci Caraian proti Rumunsku. stížnost č. 34456/07.

Rozsudek ESLP ze dne 28. března 2017 ve věci Kemal Coşkun proti Turecku. stížnost č. 45028/07.

5. **Seznam ostatních zdrojů**

FATF/GAFI. International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation [online]. FATF. France, 2012. [cit. 7.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: <http://www.fatfgafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%202012.pdf>.

FATF/GAFI. Methodology for Assessing Compliance with the FATF Recommendations and the Effectiveness of AML/CFT Systems [online]. 2019. [cit. 28.10.2020]. Dostupné

z internetové adresy: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/methodology/FATF%20Methodology%202022%20Feb%202013.pdf>.

FATF/GAFI. Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Finland, Fourth Round Mutual Evaluation Report [online]. 2019. [cit. 6.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <http://www.fatf-gafi.org/countries/d-i/finland/documents/mer-finland-2019.html>.

FAÚ. Report on the first round of national money laundering and terrorist financing risk assessment [online]. 2016. [cit. 22.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.financnianalytickyurad.cz/download/FileUpload>.

FAÚ. Výroční zpráva Finančního analytického úřadu za rok 2018 [online]. 2018. [cit. 2.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://archiv.financnianalytickyurad.cz/zpravy-o-cinnosti.html>.

FAÚ. Výroční zpráva Finančního analytického úřadu za rok 2019 [online]. 2019. [cit. 28.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.financnianalytickyurad.cz/vyrocn-zpravy.html>.

FAÚ. Výroční zpráva Finančního analytického úřadu za rok 2020 [online]. 2020. [cit. 5.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.financnianalytickyurad.cz/vyrocn-zpravy.html>.

FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR MINISTERSTVA FINANCÍ ČR. Historie a základní charakteristika boje proti praní špinavých peněz v České republice [online]. [cit. 20.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.mfcr.cz/cs/archiv/agenda-financniho-analytickeho-utvaru/zakladni-informace>.

LEGISLATIVNÍ RADA VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. PRACOVNÍ KOMISE PRO TRESTNÍ PRÁVO. Stanovisko k návrhu zákona, kterým se mění trestní zákoník a další související zákony ze dne 18. ledna 2016. Čj. OVA 1524/15. Úřad vlády. 2016.

LEGISLATIVNÍ RADA VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. PRACOVNÍ KOMISE PRO TRESTNÍ PRÁVO. Stanovisko k návrhu zákona, kterým se mění trestní zákoník a další související zákony ze dne 29. února 2016. Čj. OVA 1524/15. Úřad vlády. 2016.

MONEYVAL. Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Czech Republic, Fourth Round Mutual Evaluation Report [online]. 2011. [cit. 29.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://rm.coe.int/report-on-fourth-assessment-visit-anti-money-laundering-and-combating-/1680715f78>.

MONEYVAL. Typologies Report on Laundering the Proceeds of Organised Crime [online]. 2015. [cit. 9.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://rm.coe.int/typologies-report-on-laundering-the-proceeds-of-organised-crime/168071509d>.

MONEYVAL. Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures - Italy, Fourth Round Mutual Evaluation Report [online]. 2016. [cit. 6.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <http://www.fatf-gafi.org/countries/d-i/italy/documents/mer-italy-2016.html>.

MONEYVAL. Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures - Sweden, Fourth Round Mutual Evaluation Report [online]. 2018. [cit. 6.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <http://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/mer-sweden-2017.html>.

MONEYVAL. Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Czech Republic, Fifth Round Mutual Evaluation Report [online]. 2018. [cit. 9.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://rm.coe.int/czech-republic-5th-round-mer/168094b621>.

MYLKOVÁ, Petra Postihování praní špinavých peněz – obrácení důkazního břemene. Srovnávací studie č. 5.320 [online]. Parlamentní institut. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2011. [cit. 2.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: http://invenio.nusl.cz/record/156636/files/nusl-156636_1.pdf.

NCOZ. Služby kriminální policie a vyšetřování. Výroční zpráva 2019 [online]. 2020. [cit. 28.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.policie.cz/clanek/web-informacni-servis-zpravodajstvi-vyrocní-zprava-ncoz-2019.aspx>.

Předcházení zneužívání finančního systému k praní peněz a terorismu [online]. EUR-Lex, 2021. [cit. 5.2.2022]. Dostupné z internetové adresy: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:230804_1.

Twelfth United Nations Congress on Crime prevention and Criminal Justice. International cooperation to address money-laundering based on relevant United Nations and other instruments [online]. Salvador, Brazil, 12-19 April 2010. [cit. 28.11.2020]. Dostupné z internetové stránky: https://www.unodc.org/documents/crime-congress/12th-Crime-Congress/Documents/A_CONF.213_8/V0989288e.pdf.

UNODC. The Money-Laundering Cycle [online]. [cit. 26.11.2020]. Dostupné z internetové adresy: <https://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/overview.html>.

https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-supervision-and-risk-management/anti-money-laundering-and-counter-terrorist-financing-terrorism_en. [cit. 5.4.2022].

<http://www.fatf-gafi.org/about/>. [cit. 5.2.2022].

<https://www.coe.int/en/web/moneyval>. [cit. 5.4.2022]

<https://www.coe.int/en/web/moneyval?desktop=true>. [cit. 5.2.2022].

https://www.coe.int/en/web/moneyval/jurisdictions/czech_republic. [cit. 5.2.2022].

<https://www.fatf-gafi.org/about/membersandobservers/>. [cit. 5.4.2022].

<https://www.fatf-gafi.org/countries/>. [cit. 5.4.2022].

<https://www.fatf-gafi.org/faq/moneylaundering>. [cit. 5.2.2022].

Příloha č. 1

**Stanovisko Legislativní rady vlády České republiky ze dne 18. ledna 2016
k návrhu zákona, kterým se mění trestní zákoník a další související zákony**
opatřené autorkou této práce na základě žádosti o informace ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb.,
o svobodném přístupu k informacím

V Praze dne 18. ledna 2016
Čj. OVA: 1524/15

Stanovisko

k
návrhu zákona, kterým se mění trestní zákoník a další související zákony

Zástupce předkladatele představil návrh zákona. Z následné diskuse vyplynuly tyto připomínky komise k návrhu zákona.

Obecně

Část komise souhlasí s názorem předkladatele, že navrhovaný způsob implementace do trestního zákoníku a trestního řádu představuje nejhodnější řešení. V tomto směru odkazuje zejména na argumentaci předkladatele v důvodové zprávě a dodává, že význam samostatného zákona by byl spíše symbolický, neboť by šlo o zvláštní trestněprávní předpis, rozšířená konfiskace by byla trestní sankcí svého druhu a řízení o jejím uložení trestním řízením svého druhu (rozšířená konfiskace je ve Směrnici 2014/42/EU o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii /dále „Směrnice“/ pojata jako trestněprávní sankce), většina členských států Evropské unie má rozšířené konfiskace upraveny v trestních zákonících, a pokud některé členské státy Evropské unie mají samostatné zákony upravující tuto problematiku, neupravují jediný institut rozšířených konfiskací, ale komplexně celou oblast zajišťování a konfiskací. Podle tohoto názoru, by v případě úpravy ve zvláštním zákoně mohla být proti téže osobě vedena dvě trestní řízení současně – jedno „klasické“ a jedno svého druhu – a mezi těmito řízeními by bylo třeba „přezajišťovat“ majetek podle účelu („klasické“ propadnutí nebo zabránění, nebo rozšířená konfiskace).

Podle názoru prof. JUDr. Pavla Šámala, Ph.D. a části členů komise by ta část navrhované právní úpravy, která se týká tzv. rozšířené konfiskace podle čl. 5 Směrnice a souvisejících otázek, měla být přijata ve formě samostatného speciálního trestního zákona (podobně jako u zákona o soudnictví ve věcech mládeže /dále jen „ZSM“/ nebo o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim /dále jen „ZTOPO“/), který s ohledem na Směrnici požadovanou sníženou jistotu důkazního závěru o nabytí konfiskovaného majetku nemá a nemůže mít jen symbolickou povahu, ale naopak jde o zcela zásadní otázku, a to zejména z hlediska zásady materiální pravdy uplatňované v českém trestním řízení, která vyžaduje „zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí“ (§ 2 odst. 5 trestního řádu). Koncepte tzv. rozšířené konfiskace je totiž v rozporu s některými zásadami trestního práva [zde je třeba především upozornit na neurčitý až vágní právní pojem „soud má vzhledem k zjištěným skutečnostem za to“ a velmi „rozvolněný“ vztah mezi skutkem a trestným činem, pro který byl pachatel odsouzen, a rozšířenou konfiskací, a zejména snížený standard dokazování, kde stačí pouhá pravděpodobnost („soud má za to“); dalším velmi důležitým argumentem je postih třetích osob také na základě tohoto sníženého standardu dokazování – viz i čl. 11, čl. 39 Listiny základních práv a svobod]. Uvedená specifika lze v samostatném trestním zákoně zohlednit mnohem lépe než v trestním zákoníku a trestním řádu. Budou-li tzv. rozšířené konfiskace upraveny v trestním zákoníku a trestním řádu, lze prakticky s jistotou předpokládat, že praxe s ohledem na zásady trestního řízení obsažené v § 2 odst. 5 a 6 tr.

řádu nepřijme snížený standard dokazování a bude zde uplatňovat obvyklý standard dokazování v trestním řízení, což povede k tomu, že nebude naplněn obsah a požadavky Směrnice a tzv. rozšířené konfiskace se v praxi nebudou uplatňovat. Nelze souhlasit s názorem předkladatele (zastávaným menší částí komise), že v případě úpravy ve zvláštním zákoně by proti téže osobě mohla být vedena dvě trestní řízení současně – jedno „klasické“ a jedno svého druhu – a mezi těmito řízeními by bylo třeba „přezajišťovat“ majetek podle účelu („klasické“ propadnutí nebo zabránění, nebo rozšířená konfiskace), neboť speciální trestní zákon neznamena samostatné řízení, ale naopak jednotné trestní řízení, ve kterém se stejně jako v ZSM nebo v ZTOPO uplatňují oproti běžnému trestnímu řízení v samostatném zákoně stanovené odchylky, které vylučují použití obecné úpravy v trestním zákoníku nebo v trestním řádu. Proto nepřichází v úvahu ani tzv. přezajišťování. Úprava v trestním zákoníku a v trestním řádu dostatečně nezajišťuje ani následné samostatné řízení po skončení původního řízení o obžalovaném trestném činu (skutku) a s tím souvisejícím „zabránění části majetku pachateli nebo jiné osobě“ (§ 102a trestního zákoníku), které Směrnice požaduje a předpokládá, pokud se toto řízení zejména o nově objeveném majetku bude konat až po skončení tohoto původního řízení. Další argumenty pro úpravu v samostatném zákoně s ohledem na odlišnosti české úpravy propadnutí a zabránění majetku oproti zahraničním úpravám, kde skutečně je úprava ve více státech v obecných trestních předpisech (což ovšem obdobně v některých státech platí i o úpravě obsažené v ZSM nebo v ZTOPO), vyplývají také z dalších níže uvedených konkrétních připomínek.

K § 66 trestního zákoníku

Není vyřešen vztah mezi trestem propadnutí majetku a navrhovaným ochranným opatřením zabránění části majetku podle § 102a trestního zákoníku.

K § 102a trestního zákoníku

Pokud jde o odstavce 1, komise preferuje variantu II z návrhů alternativních znění předložených v průběhu jednání komise předkladatelem, pouze navrhuje slova „soud má vzhledem k zjištěným skutečnostem za to, že určitá část“ nahradit jinou určitější formulací – např. „soud dospěl vzhledem k zjištěným skutečnostem k odůvodněnému závěru (nebo alt. „k důvodnému předpokladu“), že určitá část jeho“, anebo alternativně alespoň za slova „soud má za to, že určitá část“ doplnit slovo „jeho“.

V odstavci 2 se navrhuje do větě za slova „ve vztahu k věci“ doplnit slova „nenáležící pachatelů“. Dále se navrhuje do větě za slovo „pokud“ doplnit slova „pachatel věc převedl na jinou osobu, která věděla nebo mohla a měla vědět, že na ni byla převedena z toho důvodu, aby se pachatel vyhnul jejímu zabránění“ a za těmito slovy odstavce 2 ukončit. V důsledku tohoto doplnění ztratí opodstatnění část navazujícího výčtu v písmenech a) až c). Poněvadž jde o zabránění majetku, který nemá přímý vztah k trestnému činu, je třeba doplnit podmínku dobré víry, a tím zajistit ochranu práv třetích osob. Důvodová zpráva by měla být doplněna o příklady, kdy podmínka dobré víry není splněna (např. pokud pachatel věc, kterou převedl na třetí osobu, nadále užívá). Stávající písmena d) a e) se navrhuje vyčlenit do samostatných odstavců za současného upřesnění v tom smyslu, že jde o věc, kterou pachatel převedl do svěřenského fondu, a věc, kterou pachatel nabyl do společného jmění manželů.

S ohledem na změny navrhované u odstavce 2 není třeba doplňovat podmínku dobré víry do odstavce 3, jak navrhuje předkladatel v alternativním znění předloženém v průběhu jednání komise.

K § 8 odst. 2 trestního řádu

U rozšíření oprávnění orgánů činných v trestním řízení ve větě první komise upozorňuje na riziko možného zneužití. Ve větě třetí se navrhuje nahradit slova „V řízení o trestném činu, za který lze uložit“ slovy „V řízení, v němž lze uložit“, a to s ohledem na poněkud volnější vztah mezi trestným činem a ochranným opatřením zabránění části majetku. Dále se navrhuje sjednotit terminologii mezi

větou první („státní zástupce a po podání obžaloby nebo návrhu na potrestání předseda senátu“) a nově navrhouanou větou třetí („státní zástupce a v řízení před soudem předseda senátu“).

K § 8a odst. 1 trestního řádu

Ve větě první se navrhuje vypustit kategorii osob žijících ve společné domácnosti s osobou, jejíž majetek je zjišťován, neboť tato kategorie je oproti ostatním znevýhodněna tím, že nemá právo odepřít výpověď. Větu druhou se navrhuje formulovat takto: „Osoba činící prohlášení o majetku má právo odepřít výpověď obdobně jako v § 92 odst. a § 100; o tom je třeba tuto osobu poučit.“.

K § 42 odst. 3 trestního řádu

Je-li toto ustanovení novelizováno, měla by novelizace u pojmů jako zbavení nebo omezení způsobilosti k právním úkonům reflektovat terminologii nového občanského zákoníku. Rozsah tohoto ustanovení by měl být rozšířen tak, aby zahrnoval též právnické osoby.

K § 77b až 81 trestního řádu

Navrhuje se tato ustanovení kompletně přepracovat a zjednodušit. Navržená úprava je příliš komplikovaná (je např. naprosto absurdní, aby v situaci, kdy je třeba rozhodnout o propadnutí věcného důkazu typu šroubováku, kterým bylo provedeno vloupání, bylo nejprve třeba rozhodnout o změně důvodu zajištění z důkazních účelů na nástroj trestné činnosti).

K § 173 odst. 2 trestního řádu

V nově navrhouané větě druhé se navrhuje vypustit slova „, ohledně kterých lze podat návrh na jejich zabrání,“, neboť není nejmenší důvod, aby při přerušení trestního stíhání trvalo zajištění pouze u věcí, ohledně kterých lze podat návrh na jejich zabrání, a nikoli též u věcí, které byly zajištěny pro důkazní účely nebo ohledně kterých lze podat návrh na jejich propadnutí.

K § 278 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních

Navrhuje se ponechat odstavce 3 beze změny a odstavec 2 přeformulovat takto: „Podle tohoto dílu se postupuje také při uznání a výkonu pravomocného rozhodnutí soudu jiného členského státu vydaného v trestním řízení, kterým bylo uloženo zabrání části majetku²⁵⁾.“ a odkaz na poznámku pod čarou č. 25 upravit tak, aby namísto na čl. 2 a 3 Rámcového rozhodnutí 2005/212/SVV odkazoval na čl. 5 Směrnice. Podle čl. 14 Směrnice totiž došlo k nahrazení mj. čl. 3 Rámcového rozhodnutí 2005/212/SVV, který je proveden v odstavci 2, a pokud Rámcové rozhodnutí 2006/783/SVV v čl. 2 písm. d) bodu iii) odkazovalo na čl. 3 odst. 1 a 2 Rámcového rozhodnutí 2005/212/SVV, považuje se nyní tento odkaz za odkaz na Směrnici.

doc. JUDr. Tomáš Gřivna, Ph.D.
předseda komise

Příloha č. 2

**Stanovisko Legislativní rady vlády České republiky ze dne 29. února 2016
k návrhu zákona, kterým se mění trestní zákoník a další související zákony**
opatřené autorkou této práce na základě žádosti o informace ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb.,
o svobodném přístupu k informacím

V Praze dne 29. února 2016
Čj. OVA : 1524/15

Stanovisko

k
návrhu zákona, kterým se mění trestní zákoník a další související zákony

Obecně k předkládanému materiálu

Jde v podstatě o třetí projednání návrhu zákona před pracovní komisí LRV pro trestní právo, nyní byl projednáván značně pozměněný materiál oproti původnímu návrhu, který byl nadvakrát projednán před touto komisí.

Zástupci předkladatele představili návrh zákona a hlavní změny oproti původnímu návrhu. Předseda pracovní komise LRV pro trestní právo zkonstatoval základní odchylky oproti předchozímu materiálu, jakož i vyhovění vneseným výtčům při projednání předchozího návrhu.

Z navazující diskuse vyplynuly následující připomínky komise.

Zástupci předkladatele podle pracovní komise významně změnili původní návrh zákona, v zásadě vyhověli výhradám pracovní komise, jde-li o úpravu těchto ustanovení měnicích tr. zákoník: § 98 odst. 3 (vztah propadnutí majetku k jeho zabrání podle § 102a), v zásadě i § 102a; resp. tr. řád: § 7-8, sjednocení terminologie s ohledem na rekodifikaci civilního práva (zejm. zavedení pojmu omezená svéprávnost – např. § 33, 34 a další, zavedení pojmu opatrovník – např. § 34), přepracování zajištění - § 77b a násl, § 173 odst. 2; resp. ZMJS v § 278.

Nebyla však vyřešena koncepční výtka části pracovní komise pro trestní právo, že navrhované změny, je-li skutečně zapotřebí takto radikálně zasahovat do pravidel trestního procesu, měly být soustředěny do samostatného zákona. Předně navrhovaná rozšířená konfiskace majetku není ani trestem ani ochranným opatřením ve smyslu dosavadního členění trestněprávních sankcí, ale jakýmsi třetím typem sankce, navíc je vázána na zcela jiné předpoklady (na odsouzení pachatele za trestný čin, nikoli na spáchání určitého skutku majícího znaky trestného činu nebo činu jinak trestného). Konečně nemají ani platit standardní trestněprocesní pravidla se všemi dosud uznávanými zásadami, především má být prolomena zásada materiální pravdy, oficiality a vyhledávací, má být dokonce do značné míry tzv. otočeno důkazní břemeno, pro uložení sankce má postačovat pouze vyšší pravděpodobnost, vlastně tak osoba, již sankce bude hrozit, bude muset vyvracet, že tomu tak není, že majetek nabytá legálně, že výnosem z trestné činnosti není. Na tuto koncepční záležitost mají i nadále členové pracovní komise LRV pro trestní právo různé názory, část členů se kloní k verzi předložené zástupci navrhovatele, část k samostatnému zákonu.

Pracovní komise upozorňuje na neprovázanost dvou současně předkládaných návrhů zákonů (oba shodně projednávány týž den jako body 3 a 4, jde o nyní připomínkovaný návrh č.j. 2843/2015-LRV a dále o návrh č.j. 3374/2016-LRV). Předně jde o dvojí návrh na změnu ustanovení **§ 14**

odst. 2 písm. c) ZMJS (část osmá, bod 1. tohoto návrhu zákona), která je obsažena v obou materiálech (podle dohody při projednání v rámci pracovní komise pro trestní právo by měl návrh úpravy zůstat jen v návrhu č.j. 2843/2015-LRV, zatímco v návrhu č.j. 3374/2016-LRV by ustanovení mělo být vypuštěno). Dále určitou neprovázanost lze spatřovat ve změně znění **§ 46 ZSM** (část čtvrtá, bod 10.), jehož změna v různých směrech je navrhována v obou materiálech.

Uvedenou disproporcii navrhuje pracovní komise odstranit.

K pojmu opatrovník

Navrhovaný termín s ohledem na rekodifikaci civilního práva má na řadě míst nahradit termín „zákonný zástupce“, byť pro osoby mladší 18 let je ponechán.

Termín opatrovník navrhujeme zvážit doplnění tohoto pojmu (ať již zcela na místo pojmu zákoný zástupce, anebo vedle tohoto pojmu) i do dalších ustanovení, kde se doposud vystačilo s termínem „zákoný zástupce“, který ale do značné míry byl nahrazen termínem opatrovník:

- § 30 odst. 1, § 37 odst. 1, § 51b, § 55 odst. 1 písm. c), § 65 odst. 1, § 130 odst. 2, 3, § 143 odst. 1, § 144 odst. 3, § 158 odst. 5, § 198 odst. 2, § 215 odst. 1, § 233 odst. 1, § 248 odst. 2, § 250 odst. 3, § 265e odst. 2, § 280 odst. 4 tr. řádu,
- § 9 odst. 4 písm. f) ZMJS,
- příp. i dalších zákonů.

Dále je na místě zvážit, nakolik je vhodné v jednom a totéž ustanovení § 34 tr. řádu (v navrhovaném znění) užívat též pojem ve dvou smyslech – jednak v odstavci 1 jako tzv. hmotněprávního opatrovníka ustanoveného civilním soudem podle ZŘS, v odstavci 2 jako klasického procesního opatrovníka ustanoveného jen pro účely daného trestního řízení orgány činnými v trestním řízení. Zvláště pak poněkud nesrozumitelně působí první věta § 34 odst. 2, v níž je pojem opatrovníka použit dvakrát v různém smyslu („opatrovník nemůže vykonávat ... ustanoví obviněnému ... opatrovníka“).

K § 7a odst. 4

Navrhujeme zvážit formulaci „předvolat k podání ústní výpovědi“, která je velmi neobvyklá, je otázkou, proč je uvedeno „ústní“, běžně vyslychaná osoba hovoří ústy, může ale jít též o zdravotně postiženého - hluchoněmého, který se bude dorozumívat znakovým jazykem či písemně výpověď, přičemž i to se považuje za výslech. Navrhujeme standardní formulaci – „předvolat k výslechu nebo vyzvat k podání vysvětlení“. Je otázkou, nakolik při formulaci věty před i za středníkem bude možno vůči takové osobě užít i prvky donucení – předvedení a pořádkovou pokutu, zda by to výslovně (alespoň prostřednictvím odkazu) nemělo být řešeno.

K § 77b odst. 3

Navrhujeme změnit formulaci v druhé větě v části za středníkem, aby bylo zřejmé, že v případě vyslovení propadnutí věci či jejího zabránění se nerozhoduje o změně důvodů zajištění.

doc. JUDr. Tomáš Gřivna, Ph.D.
předseda komise

Aktuální otázky legalizace výnosů z trestné činnosti

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá aktuálními otázkami fenoménu legalizace výnosů z trestné činnosti, populárně nazývaného také jako praní (špinavých) peněz. Praní peněz spočívá v nezákonném jednání, kterým má být zastřen kriminální původ majetkového prospěchu a vytvořeno zdání, že se jedná o legálně nabytý příjem. V posledních desetiletích se kvalifikovalo na jeden z nejpalcivějších a nejzávažnějších globálních kriminálních jevů.

Ambicí diplomové práce je přispět k lepšímu porozumění tohoto komplexního fenoménu. Práce si dále klade za cíl podrobněji rozebrat nedávné legislativní změny v rovině trestního práva hmotného a zhodnotit, zda jsou vhodným krokem k zajištění efektivnějšího potírání legalizační kriminality.

Diplomová práce je členěna do čtyř částí. V počátku se práce zabývá samotnými pojmy legalizace výnosů z trestné činnosti a praní peněz. Následně představuje, jak je praní peněz realizováno v praxi a poukazuje na vývoj legalizačních metod od tradičních jednodušších tuzemských až po moderní vysoce sofistikovaná *offshore* propírací schémata.

Druhá část diplomové práce poskytuje přehled právní úpravy praní peněz s důrazem na tuzemskou trestněprávní úpravu, jakož i instrumenty mezinárodního práva a práva Evropské unie, které bezprostředně určily její podobu. Práce poskytuje hlubší rozbor jednotlivých znaků skutkové podstaty trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti ve smyslu § 216 trestního zákoníku a upozorňuje na sporné otázky, které se k nim vztahují.

Jádrovou oblastí práce je pak její třetí a čtvrtá část, jež se zaměřují na vybrané aktuální problematiky boje proti praní peněz. Třetí část práce adresuje otázky týkající se vymezení skutkové podstaty trestného činu praní peněz, a to otázku stíhatelnosti tzv. samoprání a sloučení trestných činů legalizace výnosů a podílnictví. Poslední část diplomové práce je dedikována otázce ochranného opatření zabránění části majetku podle ustanovení § 102a trestního zákoníku (tzv. rozšířené konfiskace), jehož zakotvení do českého trestního práva bylo ze strany odborné veřejnosti rozsáhle kritizováno. Pátá část nejprve představí koncepci a význam rozšířené konfiskace a následně rozebere jednotlivé kritické námitky odborné veřejnosti. Za účelem účinného posouzení ústavnosti tuzemského ochranného opatření zabránění části majetku provede práce komparaci s německým institutem rozšířeného propadnutí věci (*Erweiterter Verfall*) a poskytne *de lege ferenda* návrhy.

Klíčová slova: praní špinavých peněz, výnosy z trestné činnosti, samopraní, rozšířená konfiskace

Current issues of money laundering

Abstract

The thesis deals with current issues of the phenomenon of legalization of proceeds of crime, popularly known as money laundering. Money laundering is an illegal act intended to disguise the criminal origin of the proceeds of crime and to create the appearance of legally acquired income. In recent decades, it has qualified as one of the most pressing and serious global criminal issues.

The ambition of the thesis is to contribute to a better understanding of this complex phenomenon. The thesis also aims to analyse in more detail recent legislative changes in the area of substantive criminal law and to assess whether these are an appropriate step to ensure more effective combating of money laundering.

The thesis is divided into four parts. In the beginning, the thesis explains the terms of legalization of proceeds of crime and money laundering. It then presents how money laundering is carried out in practice and highlights the evolution of laundering methods from the traditional simpler domestic methods to modern highly sophisticated offshore laundering schemes.

The second part of the thesis provides an overview of the legal regulation of money laundering, with an emphasis on domestic criminal law, as well as the instruments of international and EU law that have directly influenced it. The thesis provides an in-depth analysis of the elements of the offence of money laundering within the meaning of Section 216 of the Criminal Code and highlights the controversial issues relating to them.

The core area of the thesis is its third and fourth parts, which focus on selected current issues of the fight against money laundering. The third part of the thesis addresses the issues related to the definition of the offence of money laundering, namely the question of prosecutability of the so-called self-laundering and the merger of the offences of money laundering and possession of stolen goods. The last part of the thesis is devoted to the issue of the protective measure of seizure of property under Section 102a of the Criminal Code (the so-called extended confiscation), the introduction of which into Czech criminal law has been widely criticised by the expert community. The fifth part first introduces the concept and meaning of extended confiscation and then analyses the objections raised by the expert community. In order to effectively assess the constitutionality of the domestic extended confiscation, the thesis compares it with the German institution of *Erweiterter Verfall* and provide *de lege ferenda* suggestions.

Key words: money-laundering, criminal proceeds, self-laundering, extended confiscation